

Str. 8 / Pogovor
Zulejka Devetak o zborih,
Černetovi nagradi in g. Vončini

Str. 9 / DSI
Spletna podelitev nagrade
Vstajenje msgr. Marinu Qualizzi

Str. 14 / Pogovor
Helena in Roberta Sardoč,
upraviteljici gostilne v Slivnem

V Baskiji je slavil Roglič

Čas bo pokazal, kako bo z javno obravnavo polpretekle zgodovine

Matej Caharija

Mit o Italijanih kot dobrih ljudeh počasi izgublja veljavo, me je pred dnevi opozoril prijatelj, ki deli z menoj zanimanje za zgodovino. Bil je pod svežim vtisom ogleda zanimive virtualne razstave *Z ognjem in mečem*, ki so jo o italijanski zasedbi Jugoslavije med drugo svetovno vojno pred kratkim odprli. Ob osemdeseti obletnici napada je več kot 130 akademikov zahtevalo, naj italijanska republika, ki je osnovana na vrednotah odporniškega gibanja, prizna zgodovinsko odgovornost za vojne zločine v Jugoslaviji.

Poštena rekonstrukcija zgodovine pod pokroviteljstvom spodnjega doma italijanskega parlamenta in zahteva akademikov sta nedvomno pozitivni novici. Ljudje, še predvsem mi, ki živimo ob meji, dobro vemo, kako je z obravnavo polpretekle zgodovine.

Že pred desetletji so izšle temeljite študije o tem, kar je italijanska vojska počenjala v Jugoslaviji, na Balkanu in v Afriki. Napisali so jih italijanski, slovenski in drugi zgodovinarji. Izšlo je poročilo italijansko-slovenske zgodovinske komisije. Tudi pisatelj Boris Pahor je spregovoril v televizijski oddaji Fabia Fazia, vendar sadovi dela eminentnih preučevalcev in pričevalcev preteklosti niso prodrli v širšo javnost.

Ker teče beseda o zgodovinskem spominu, moramo nekaj dodati. V Italiji od časa do časa ponavljajo, da početje italijanske vojske med 2. vojno v tujini ni znano, ker država ni imela svojega Nürnberga. Res je, vendar pri tem pozabljajo spomniti, da je v povojni Nemčiji izpraševanje kolektivne vesti glede dogajanja med vojno v glavnem izvedla prva povojna generacija. Mladi so konec šestdesetih let prejšnjega stoletja doma postavljali vprašanja očetom glede njihovega početja v letih vojne.

/ str. 2

POGOVOR Aleksij Pregarc 85 let samohodca, ki se ni zapiral v svoj "veliki mali svet"

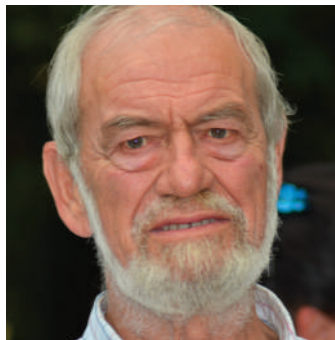
Pesnik Aleksij Pregarc je pred dnevi slavil svoj 85-letni rojstni dan. Literarna kritika ga je od nekdaj predstavljala kot samohodca, umetnika, ki se ni zapiral v svoj "veliki mali svet". Na svoji dolgi in plodni ustvarjalni poti je med drugim znal privabiti k sodelovanju veliko avtorjev in avtoric.

Ob tem častitljivem jubileju smo stopili v stik z avtorjem iz Ricmanj, da bi ga povprašali o prehojeni poti in morebitnih novih načrtih. Nastal je pričujoči pogovor, ki vam ga ponujamo v branje.

Rodili ste se v Ricmanjih leta 1936. Ali se morda spominjate, kakšna je bila vas v vašem zgodnjem otroštvu? Gotovo hranite kak spomin, ki priča o takratnem življenju na podeželju ...

Ricmanje so bile tipična slovenska vas v Bregu, v kateri je bila velikanska večina prebivalstva slovenska.

/ str. 3

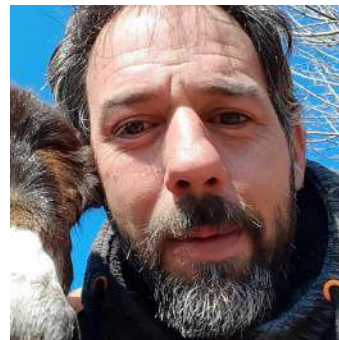

POGOVOR Matej Ferfoglja Dokler bodo osli na Krasu, bo gmajna čista in ovrednotena!

V okolici Doberdoba se že pet let pasejo osli, ki čistijo kraško gmajno. Zaslugo za to ima skupina kmetov, ki sodelujejo v zvezi Kraška gmajna. O oslih, delu na kmetiji in v "zgodovinskem" kmečkem turizmu v Doberdobo smo se pogovorili z domačinom Matejem Ferfogljo.

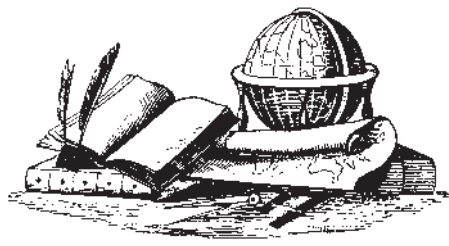
Kako se je začela zgodba vaše kmetije in kmečkega turizma in kako se je razvila do danes?

V družini smo se s kmetijo vedno ukvarjali. Imeli smo tudi osmice, ki je bila odprta dvakrat letno po nekaj tednov. Kmečki turizem je nastal, ko so v občini ukinili osmice - do takrat smo prodajali samo vino, leta 1993 pa so moji starši, Cirila in Franc, s pomočjo tete Nadje in strica Stanka odprli kmečki turizem. Ponujali so narezek in tople jedi, počasi se je ponudba večala.

/ str. 6
Katja Ferlertič

Kot smo že večkrat omenili, bo postopoma stekel način distribucije Novega glasa prek raznašalcev. Zato naprošamo vse naročnike, ki živijo v stanovanjskih hišah in nimajo poštnega nabiralnika na cesti, naj nas pokličejo na telefonsko številko 0481 533177 (uprava NG v Gorici) ali pišejo na zadruga.gm.ts@gmail.com, da jim obrazložimo, kako lahko to uredimo. Hvala!

Tudi predstavnik SSK I. Gabrovec na občnem zboru politične zveze Avtonomije in Okolje

Za Evropo regij, ozemelj in ljudstev

Edina možna Evropa je Evropa regij, ozemelj, ljudstev. To sporočilo je izšlo s prvega spletnega zasedanja 2. občnega zbora zveze Avtonomije in Okolje (AiO-

regij, teritorijev in ljudstev") je potekal 19. in 20. marca. Na njem je tekla beseda o evropskih vprašanjih in mednarodni solidarnosti z vsemi zatiranimi narodi

je na občnem zboru nastopilo 10 predavateljev, ki so odraz v zvezo AiO vključenih političnih strank in gibanj. Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec je obrazložil, kako solidarnost med skupnostmi, ki se svobodno samoupravljajo, predstavlja ključ za obnovo po pandemiji. V imenu Pakta za avtonomijo FJK, ki v tem triletju predseduje AiO, sta spregovorila Roberto Visentin (Odpor zoper instrumentalno in goljufivo uporabo pandemične krize za vnovični predlog centralizma v Italiji) in deželni svetnik Massimo Moretuzzo. Udeleženci so na občnem zboru prisluhnili tudi pričevanjem, pogledom in ugotovitvam avtonomistov s Sicilije in Sardinije, iz Veneta, Romagne, Toskane, Doline Aosta, Lombardije in Piemonta. Posnetek celotnega zasedanja in preostalo gradivo sta na voljo na spletnem naslovu: <https://www.autonomieeambiente.eu>

Mch

Autonomie e Ambiente), ki združuje v Italiji delujoče politične teritorialne sile. AiO je tesno povezana z Evropsko svobodno zvezo (European Free Alliance). Občni zbor ("Povratek k Ustavi in statutom – Ustaviti skupaj avtoritarni centralizem – Ohraniti republiko avtonomij – Graditi bodočnost samouprave za vse in povsod v Italiji in Evropi

ter zoper vse državne centralizme. Na zasedanju so obravnavali izzive okoljske nuje, skupnih dobrin in alternativnih denarnih politik. Udeleženci so poslušali posnetek posega predstavnika Union Valdotaïne, ki je 9. marca letos v italijanskem senatu izrekel solidarnost katalonskim evroposlancem. Ob pozdravih gostov s Korzike in iz Walesa

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ob 30-letnici samostojne Slovenije

Vabilo k ogledu spletnih prispevkov o zaslužnih rojaki

Letos obeležujemo 30 let od ene najpomembnejših odločitev v slovenski zgodovini, odločitve za samostojno in neodvisno Slovenijo. Na Uradu Vlade RS

vsega sveta pri nastajanju slovenske države, njenem priznanju in uveljavljanju. Zato vsak teden na spletni strani slovinci, si predstavljajo rojaka,

bi beseda o vsem dobrem, kar so posamezniki storili za Slovence in našo domovino, segla kar se da daleč. Obenem verjamejo, da gre za zelo zanimivo in

za Slovence v zamejstvu in po svetu so se zato odločili, da v tem letu približajo čim širšemu krogu ljudi tudi izjemen prispevek Slovencev iz zamejstva in

ki je na tak ali drugačen način prispeval k temu, da se danes lahko Slovenci veselimo tridesetletnice naše domovine. Na uradu želijo namreč, da

morda mnogokrat manj poznano stran slovenske osamosvojitve. Zato vabijo vse, da si ogledajo dosedanje prispevke na spletni strani slovinci.si

Nova dvojezična obrazca pri zdravstvenem podjetju ASUGI

Na spletni strani univerzitetnega zdravstvenega podjetja ASUGI sta na voljo dva nova dvojezična obrazca. Gre za nadomestno dokazilno izjavo in za dvojezičen obrazec za izbiro osebnega zdravnika splošne medicine, ki velja tudi za mladoletne. Obrazca je mogoče dobiti na spletni povezavi https://asugi.sanita.fvg.it/it/servizi/dist_amm_scelta_revoca_mmg_pls.html. Ta podatek je Službi Zajezik posredoval pristojni urad pri zdravstvenem podjetju, ki skrbi za prevajanje vseh dokumentov v slovenski jezik in kateremu se je Služba Zajezik že zahvalila za prizadevanja. V naslednjih tednih bo na voljo še drugo dvojezično gradivo.

Nova pridobitev je vsekakor majhen kamenček, ki se dodaja številnim storitvam, ki so pri zdravstvenem podjetju že na voljo v slovenskem jeziku. Pri Službi Zajezik pozivamo vse pripadnike slovenske narodne skupnosti v Trstu in Gorici, da se te nove pridobitve čim več poslužujejo.

S 1. strani

Čas bo pokazal, kako bo z javno obravnavo polpretekle zgodovine

Kritični pregled znotraj družin je nato postal javen in skupen. Ker njihovi manj pogumni italijanski vrstniki tega niso storili, je bila takrat nemara izgubljena zadnja priložnost (saj je bil spomin še živ) za kolikor toliko spontan obračun italijanske družbe s temno preteklostjo. Prevladala je lagodnost.

V javnosti je prevladal mit o "dobrih ljudeh", ki ga je najbolj učinkovito prikazal in širil Salvatoresov film *Mediterraneo*. Resne in temeljite študije z zgodovinskih posvetov niso oblikovale javnega mnenja. Ko je italijanska družba zabredla v krizo, so vodilne elite odkrile kohezijsko moč nacionalizma. Namesto soočanja z bistvenimi družbenimi problemi je po srečanju leta 1998 med Finijem in Violantejem v

Trstu prevladala težnja postavljanja na zatožno klop "genocidnih" Slovanov: Italijani so

polpretekle zgodovine v Italiji. Kako bodo državne institucije iskale kohezijo v družbi, ki se bo po

postali žrtve.

Ob pozitivni novici, ki jo predstavlja odprtje virtualne razstave, bo šele čas pokazal, kako bo odslej z javno in medijsko odmevno obravnavo

pandemiji spopadala z velikimi težavami? Bodo po novem prevladali zrelejši in treznejši pogledi? Ali se bo Italija kdaj opravičila za gorje, ki ga je povzročila v nekdanji Jugoslaviji?

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec o neizkoriščenih vozovnicah za šolske prevoze

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec je predložil svetniško vprašanje v zvezi s povračilom stroškov za nekoristične šolske prevoze. V njem uvodoma piše, da je tudi letošnje šolsko leto, ki se po velikonočnih praznikih že bliža koncu, zaznamovano z velikimi težavami zaradi virusne pandemije. Dijaki so morali pouk večkrat prekinjati zaradi karanten, pozitivnih brisov, boleznih in seveda uvedbe šolanja na daljavo. Tako ugotavlja, da že zdaj podatki jasno kažejo, da so dijaki tudi v tem šolskem letu v glavnem imeli pouk od doma, zato so zelo malo koristili mesečne in letne vozovnice za prevoz v šolo. Prav zaradi tega sprašuje, kako namerava deželna uprava priskočiti na pomoč družinam za stroške oz. nekoristične storitve. "Lani je deželni odbor uvedel delno povračilo stroškov oz. njihovo akreditacijo v obliki voucherjev za nabavo novih vozovnic za javne prevoze", zatrjuje deželni predstavnik SSK.

Povejmo na glas

Boleče slovenske delitve

Janez Povše

Nedavno poglobljeno poročilo Slovenske akademije znanosti o umetnosti o spravi oziroma o tem, kako Slovenija vse bolj tone v notranje zaostritve, ki so spravi popolnoma nasprotni, je vzbudilo veliko pozornost. Kako bi je tudi ne, saj vsakogar, ki mu je matična domovina pri srcu, njeno sedanje stanje navdaja z zaskrbljenostjo in lahko da tudi z bolečino. Politično spopadanje stopnjuje svoj sovražni naboj, in ko bi bilo pričakovati, da bo zaradi groženj pandemije prenehalo z že škodljivim obračunavanjem in bo prišlo do vsesplošne strnjeneosti, so spopadi zadobili še hujše in mestoma skoraj nerazsodne oblike. Kar pa je od vsega najslabše, se politična vojna vse bolj pogreza v čas nazaj, v tragično slovensko razdeljenost med drugo svetovno vojno, v čas ideologij, ki ne prenesajo drugačnih življenjskih in nazorskih izkušenj in jih hočejo izločiti ter odstraniti, če ne dobesedno izničiti. In kaj res ni bilo mogoče preprečiti tega današnjega nagiba v neusmiljen notranji boj dveh nasprotnih političnih polov, ki ne dopuščata srednje, da ne rečemo skupne poti? Kaj je Sloveniji res spolzel izpod prstov tisti zlahtni občutek za plemenitejšo skupnost vseh? Kaj so res že pozabljeni polet, navdušenje in vsesplošna sreča ob osamosvojitvi, ko so se uresničile večstoletne sanje o lastni državi? In kasneje, kaj je res zatopil v temo vstop Slovenije v novo družbo evropskih

narodov, družbo, ki vendar pomeni v prihodnost usmerjen odmik od strahot preteklosti in bridke razklanosti znotraj istega naroda? Res težko je verjeti, da nista slovenskega človeka in njegove politike tako enkratna dosežka, kot sta lastna država in članstvo v Evropski uniji, odmaknila od notranje razklanosti in njene rušilne miselnosti in ga končno obrnila v prihodnost, v prihodnje načrte, prihodnja snovanja in v zanosno izgrajevanje prijetnejšega skupnega življenja. Življenja, ki ljudi več ne deli in jih ne potiska na dva ločena in nepomirjena bregova, kjer prvi spodkopava in noče priznati drugega in drugi spodkopava in noče priznati prvega. Kdo poreče, saj se podobni spori dogajajo tudi drugje, znotraj drugih narodov in držav, zakaj bi slovenski primer izpostavljali kot nekaj posebnega in dosti bolj škodljivega? Gre pač za demokracijo kot tisto družbeno ureditev, ki daje prostor vsem možnim pogledom in njihovi pravici, da si prizadevajo pridobiti kar največ volilcev, in to na način tudi odločnega spopadanja mnenj. Toda če govori resnico občutek, da se spori, izvirajoči iz krvave preteklosti, v maloštevilnem narodu dodatno zaobrnejo vanj in so toliko bolj uničujoči ter rušilni, potem bi se morali v tem našem narodu vsi dosti globlje zamisliti, se zaustaviti, si pogledati v oči ter si seči v roke. Zaradi ljubezni do svojega naroda, ki je vendar toliko pretrpel, da si zasluži sedanjost in prihodnost lepega in prijateljskega sobivanja ter srečnega razumevanja med vsemi in z vsemi.

S 1. STRANI Pogovor: Aleksij Pregarc, pesnik, igravec, režiser

85 let samohodca, ki se ni zapiral v svoj "veliki mali svet"

Odraščal sem v okolju, v katerem so ljudje živeli v pomanjkanju; pogosta je bila tudi lakota. Razmere so se za družino nekoliko izboljšale proti koncu vojne. Spominjam se, da so se naše none in mame vozile z vlakom do Kozine in dalje do Materije, tam izmenjale blago in nato domov prinašale, denimo, krompir in drugo hrano. V tistem času, če je kdo prihajal iz Trsta v Ricmanje, je navadno prihajal z vlakom. Oče je delal v tovarni blizu Škednja, ki so jo potem zaprli. Družina si je skušala pomagati.

Ali se morda spominjate, kako ste preživljali svoja otroška leta?

Spominjam se, da sem se še zelo majhen pričel zanimati za knjige. Ko sem pri petih letih začel obiskovati italijansko šolo, nisem znal ene same italijanske besede. K sreči je bila učiteljica prijazna in dovzetna, da se je z očetom dogovorila, da se bom italijanščine pač naučil počasi, kar se je potem tudi zgodilo. Leta 1945 je pričela delovati slovenska šola. Povedati moram, da sem takrat že imel zelo težke spomine. Teto, Vido Pregarc, so črnosrajčniki ubili v Ljubljani. Terenci, to je udbovci, so mi pa odvedli strica, teto in sestrično, s katerimi smo bili zelo

povezani. Še danes ne vem, kje so pokopani. Tudi po tako dolgem času, pri svojih 85 letih, me to pravzaprav še vedno muči ... S prihodom partizanov ob koncu vojne se je v Ricmanjih naselilo

foto dd

kakih tisoč vojakov. Na našem domu je bil partizanski kapetan. Z vsakdanjim srečanjem z njim sem se kot devetletni deček naučil bodisi cirilice kot tipkanja na stroj.

Vaše besedno ustvarjanje je tesno povezano z rojstnim Bregom, s Trstom in širšim okoljem. Kako danes doživljate ta obmejni prostor?

Doživljam ga od svojega rojstva dalje ... Nekoč je bilo drugače, a danes se o Ricmanjih govori zelo

poredkoma. Vas, ki leži v dolinski občini, izgleda precej zapuščen. Mnogo prišlekov je v vasi pokupilo hiše, veliko domačinov je umrlo ali so se preselili drugam. V vasi sta danes dve tretjini prebivalstva

italijanske narodnosti. Skoraj ne srečaš več na cesti prej poznanih ljudi. V preteklosti sem s svojim delom in nastopanjem doživel širši prostor. Poznam ogromno ljudi v Sloveniji, italijanske avtorje in druge, s katerimi sem marsikje redno sodeloval. Veliko sem prek poezije tudi potoval po svetu. **Uveljavili ste se kot pesnik, igravec in režiser. Kateri od teh poklicev vam je najbolj ljub?**

Kaj naj rečem? Predvsem

me je tudi glasba vedno zelo zanimala. Naša družina je bila zelo povezana z družino Švara, ki so bili znani glasbeniki, tako da je zanimanje za glasbo in lep jezik ostalo tudi v meni. Dokaj zgodaj, kot deset- ali enajstletni deček, sem se pa zaljubil v pesništvo. Veliko mojih pesmi, ki jih pojejo pevski zbori, je mojstrsko uglasbil priznani skladatelj Adi Danev.

Svojo prvo pesniško zbirko ste objavili na začetku sedemdesetih let preteklega stoletja v italijanščini. Kako se spominjate tedanjega časa?

Nimam lepega spomina na tisti čas. Nihče ni pričakoval, da bodo Italijani sami predstavili to zbirko. Pisal sem seveda samo v slovenščini. Ob razstavi Demetrija Ceja so stopili do mene organizatorji, ki so bili zelo pozitivno presenečeni ob branju mojih poezij, da je potem izšla pesniška zbirka. Objava sama ni imela med našimi ljudmi velikega odmeva.

Skoraj vse vaše pesmi, kolikor jih je prevedenih v italijanski jezik, je prevedla pred kratkim preminila Jolka Milič. Kako se spominjate sodelovanja z njo?

Šlo je za enkratno in nepozabno sodelovanje. Ko bi ne bilo požrtvovalnega in

dragocenega dela Jolke Milič, bi bil nepoznan, pravzaprav nula. Imela me je zelo rada. Prinašal sem ji pesmi, ona jih je prevedla, prevode sva nato skupaj pregledala in pesmi so izšle v italijanskem jeziku. Najino sodelovanje je trajalo neverjetno dolgo časa. Temu je botrovalo tudi dejstvo, da sem veliko časa preživel na Sežanskem. Kot režiser sem na tistem delu Krasa obudil dramsko dejavnost. Mislim, da sem edini iz zamejstva, ki je v sežanski občini prejel Kosovelovo plaketo za delo.

Kako doživljate današnji čas, ki ga v tolikšni meri določa pandemija?

Že precej časa ne lazim okrog. Z ženo sva doma in sva zelo pazljiva. Cepil sem se. Ko prižgeš televizor, vidiš, da se dogajajo vse te zadeve, katere si prej še zamisliti nisi mogel, da bi se lahko zgodile ...

Preidiva v vašemu delovanju na mednarodni ravni v okviru Svetovne organizacije pesnikov. Bi povedali kaj o tem?

Za svoje pesmi, tiste, ki so seveda bile prevedene, sem v teku desetletij prejel priznanja na raznih koncih sveta. Kar se tiče slovenskega prostora, sem si zelo prizadeval za osamosvojitve Slovenije. Bil sem eden tistih, ki je pravzaprav ustvarjal Svetovni slovenski kongres. Še prej sem v okviru

zdrženja pesnikov večkrat obiskal Pariz, Ameriko, Argentino in druge dežele. Knjiga Blagi izzivi, ki sem jo izdal, vsebuje poročila o srečanjih in izkušnjah, ki sem jih doživel med številnimi zanimivimi obiski tudi oddaljenih dežel. Prek poezije, svoje in drugih avtorjev, sem obiskal tudi Dansko in Švedsko, Nemčijo, Avstralijo, Azijo in seveda vso Jugoslavijo.

Veliko let ste svoje prispevke objavljali tudi v Novem listu. Bi kaj povedali o tem?

Lahko povem, da je bil takratni glavni urednik tednika, Drago Legiša, največji demokrat, ki sem ga kdaj srečal. Dodati pa moram, da je tudi Jože Pučnik, s katerim sem bil v stiku in sodeloval, bil zelo demokratična osebnost.

Vaša zadnja pesniška zbirka je pri tržaški Mladiki izšla pred petimi leti. Ali načrtujete kako novo objavo?

Resnici na ljubo bi rad v eni sami knjigi objavil vsa svoja najbolj priznana dela. A kaj, ko že zdavnaj po tem nihče več ne sprašuje.

Kdo ve, morda bo ta pogovor pripomogel k temu ...

Brez skrbi, ne bo do tega prišlo. Danes sicer denar je, a so drugačni časi in drugi ljudje.

Matej Caharija

POGOVOR Katja Pasarit o delovanju sindikata in včlanjevanju

Sindikata je članom vedno na razpolago

Kljub posebnemu in izrednemu stanju, od katerega sta še odvisni naše delovanje in življenje nasploh, Sindikat slovenske šole ne miruje. Zastopnica sindikata prof. Katja Pasarit nas je seznanila z zadnjimi novostmi in perečimi točkami.

V zadnjem pogovoru za Novi glas si nam opisala vlogo sindikata in razkrila izzive, ki jih ima ta pomembna organizacija na našem območju ... Kako poteka delo v teh prvih mesecih 2021?

Pandemija nas je zaznamovala na vseh področjih, prav tako je delo na sindikatu in v vseh ustanovah, s katerimi sindikat sodeluje oz. interagira, upočasnjeno. Vsekakor pri Sindikatu slovenske šole ne mirujemo. Zdaj smo se predvsem osredotočili na birokratske zadeve oz. prilagajamo časom, kar je pri organizaciji zastarelo. Tako npr. urejamo člansko knjigo, predvsem v zvezi s privacy oz. obdelavo osebnih podatkov.

V naslednjih mesecih bodo vsi naši člani dobili potrebno dokumentacijo in nazadnje novo člansko izkaznico, za katero smo se odločili na zadnji seji odbora. Poleg izkaznice smo se odločili tudi za grafično osvežitev. Logotip, ki je bil že prisoten

modernizacijo in posodobitev delovanja sindikata, za kar je bilo v zadnjih letih težko skrbeti, kar je popolnoma razumljivo, saj se je normativ hitro spreminjal, in če ni človeka, ki se poklicno ukvarja s temi zadevami, se kopicijo in zastarajo. Na

Z novo podobo se nekako začne tudi nova kampanja ...

Tako je, želimo si pridobiti čim več novih članov. Kot sem povedala v zadnjem pogovoru, so številke pozitivne in zadovoljive, a se lahko vedno izboljšajo. Radi bi privabili in prepričali še veliko učnega in neučnega osebja. Marsikdo ne ve, kako poteka delo sindikata in kako je lahko ta v pomoč, ko se pojavijo določene problematike v svetu šolstva. Zaradi pandemije tudi promocija sindikata trpi škodo, kajti v normalnih razmerah bi priredili več srečanj v živo, kjer bi se s člani in simpatizerji srečali osebno, se pogovorili in tudi osebno razrešili dvome in vprašanja. To v tem trenutku ni mogoče, rdeče cone ne pomagajo, učitelji in profesorji delajo na daljavo in je zato tudi delo tako članov kot sindikata oteženo.

Tudi pri sindikatu ste se organizirali s spletnimi povezavami?

Ja, tudi mi smo se aktivirali in poskrbeli za razne spletne

povezave in pogovore. Niso pa enako učinkoviti, ne nazadnje pandemija vpliva na naše življenje, naše zdravje in tudi take vrste srečanja lahko odpadejo oz. stečejo kasneje od načrtovanega datuma. Sicer ravno prejšnji teden, v četrtek 8. aprila, je na daljavo potekalo srečanje z bivšimi in sedanjimi študenti, ki so oz. še obiskujejo Univerze v Republiki Sloveniji. Pogovor je nastal vsled dopisa, ki ga je Klub Zamejskih študentov poslal na Deželni šolski Urad meseca februarja, v katerem so izpostavili nekatere praktične težave s katerimi se soočajo ob zaključku študija. Sindikat je študentom na tem mestu posredoval strokovno mnenje o teh zahtevah in zagotovil pomoč pri reševanju le-teh. (več na str. 20)

Na koncu pa še praktično vprašanje. Kaj mora narediti zainteresirani za vpis v sindikat?

Včlanjevanje je zelo enostavno, saj zdaj poteka

vse telematsko in zato tudi hitreje. Obrazci so pripravljene in na voljo kar v elektronski obliki. Zdaj sem jaz zaposlena na sindikatu in sem zato tudi kontaktna oseba. Na razpolago sem za katerokoli vprašanje, dvom in seveda za včlanjevanje. Dosegljiva sem na elektronski pošti info@sindikat.it in na številki 040370301 ali 3806859898. S predhodno najavo (zaradi izrednega stanja) se lahko s člani in interesenti tudi srečamo na sedežu v ul. Donizetti št. 3 v Trstu, v navadnih oz. boljših razmerah pa bom prisotna tudi enkrat na teden na goriškem sedežu, na Verdijevem korzu št. 51. Nazadnje bi pa rada opozorila, da lahko ostanejo v sindikat včlanjeni tudi učitelji in profesorji, ki so se upokojili in ki jim je delo sindikata pri srcu. Na ta način lahko ostanejo v stiku z našo organizacijo in delijo z nami svojo dolgoletno izkušnjo na področju šolstva.

Matevž Čotar

Nova članska izkaznica, sveže oblikovana in z novim logotipom SSŠ

na naših "jumbo" plakatih, je sedaj tudi na kuvertah in pisemskem papirju z glavo. V bistvu gre za neke vrste

ta način skušamo postati bolj prepoznavni, se bolje predstaviti in biti v koraku s časom.

Ob smrti teologa Hansa Künga

Teolog za prihodnost?

Na torek v velikonočni nosmini je umrl zelo znan švicarski teolog in duhovnik, Hans Küng. Bil je sicer leto dni mlajši od Josepha Ratzingerja, kasnejšega papeža Benedikta XVI., vendar sta oba delovala v istem času v nemškem prostoru, zlasti v Tübingenu, oba pa sta bila tudi svetovalec na 2. vatikanskem koncilu. Švicarski duhovnik je postal profesor na omenjeni nemški univerzi pri komaj 32 letih. Ta podatek nam kaže na izredno briljanten um, lahko bi celo dejali, da je na neki način bil genialen. Izkazalo pa se je tudi, da če ni tak briljantni um v pravih okvirjih, da lahko "duh pobegne iz steklenice", v tem primeru bi celo res lahko rekli, da je tisti, ki je pobegnil, bil "genij". Ko se je švicarski teolog odpovedal vsem mejam, se ni znal več ne ustaviti ne nekoliko vrniti nazaj na prava pota. Kakor je lepo dejal sobrat in znanec teolog Ariel Levi Di Gualdo, lahko najdemo pri Küngu še nekaj, kar bi v zadnjih letih ali desetletjih zaman iskali pri določenih znanih duhovnikih in teologih, to pa je določena močnatost – dandanes vidimo bolj neko požensčenost, močnatosti pa nikjer. Četudi je šel v napačno smer, je vseeno tja šel z nekim določenim stilom, danes pa tega zastoni iščemo.

Dobro, res je, da se je tudi švicarski teolog raje odločil za "kravatasto" obleko, ki je zamenjala duhovniško, a je vseeno še imel neki stil. Ne moremo torej mimo dejstva, da je bil profesor

msgr. Antonia Livija, le potrditev tistega, kar je kot teolog bil, nič pa to ne vzame njegovi osebnosti, njegovemu karakterju, o katerem tu ne govorimo. Na področju vere je bil zagotovo zelo kvaren

Hans Küng krivoverec, vendar pa moramo hkrati s tem zatrditi, da je bil tiste sorte krivoverec, kakršni so bili Ariji, Pelagij in podobni, ki so bili po pameti sicer briljantni, vendar pa vidimo, kaj lahko iz potencialnega velikega verskega učitelja, morda celo svetnika, nastane, če vse skupaj ni v okvirjih, ampak jih preskoči. Pokojni teolog je bil obsojen, moral je zapustiti katedro nemške univerze, svojim pogledom pa se nikdar ni odrekel. Tako, da je beseda krivoverec ali heretik v primeru tega teologa, ki se pa kasneje žal ni več šel teologije, če upoštevamo še zadnjega velikega teologa rimske šole, pred letom preminulega

in je še, ker njegovi nauki žal ostajajo. Razstavil je določene ključne verske resnice na takšne dele, da jih potem, če bi sledili njegovim naukom, ni bilo več mogoče sestaviti. Najbrž je prav zaradi tega prišlo do dejstva, da četudi bi kdo ne vedel praktično nič o teologiji, bi pa obstajala velika možnost, da je že kdaj slišal za ime Hans Küng. V bistvu zato, ker se je postavil za nekakšnega izzivalca pravega katoliškega nauka in nikakor ni upošteval tistega, kar je navodilo Kongregacije za nauk vere 'Donum Veritatis' iz leta 1990 priporočilo teologom, to pa je preudarnost, v latinščini 'prudencia'. Prav tako je navodilo prosilo te velike

teologe, naj ne bodo medijski teologi, v smislu izkoriščanja medijev za samopromocijo in iskanje slave sveta, naj se ne grejo teoloških pozicij, ki niso v skladu s katoliškim naukom oz. so mu celo nasprotni, kakor tudi, naj ne diskutirajo več oz. skušajo redefinirati vprašanj, ki so že bila dokončno definirana. Res je, dokument je nastal kasneje, vendar so omenjena načela že ves čas veljala, švicarski teolog pa "ni imel ušes za poslušanje" že vsaj od tedaj, ko je na zadnjem vesoljnem cerkvenem zboru, 2. vatikanskem, kot strokovnjak spremljal dunajskega kardinala Königa. Zdi se, da je preveč zapadel skušnjavi, po kateri naj bi prihodnost Cerkev bila odvisna vsaj v neki meri od njega in njegovih naukov – če ne bi šli v tisti smeri, naj se Cerkev ne bi pisalo nič dobrega. Konec koncev je nekaj podobnega trdil še en teolog, Karl Rahner, ki je jasno povedal, da hoče biti začetnik neke nove Cerkev. Za teologe navadno to pomeni smer historicizma in progresizma, kar je žal oboje veljalo za pokojnega švicarskega teologa. Po takšnem mišljenju je rešenje v prihodnosti, prihodnost je rešitev, ti teologi pa so bili prepričani, da sami imajo "ključ prihodnosti" v

svojih rokah, kakor je dobro napisal katoliški filozof Fontana iz Verone. Prav zaradi tega je švicarski teolog svoja prepričanja utemeljeval na novoveški filozofski podlagi, zlasti na Heglu. No, če bi se nekoliko ozrl, recimo, na danskega novoveškega filozofa Kierkegarda, potem bi videl, da ta zaverovanost

v prihodnost pravzaprav ni resnična, da je le neka človeška izmišljotina. Ne bomo se podrobno ozirali na Küngova prepričanja in njegove nauke, rekli bomo samo to, da se ta njegova prihodnost še ni zgodila in se, o tem smo kar prepričani, niti ne bo zgodila.

Andrej Vončina

Sveto pismo na pametnem telefonu

Pametni telefoni so danes vseprisotni v našem življenju. Uporabljamo jih za telefoniranje, pisanje SMS-ov, pregledovanje elektronske pošte, zemljevide, poslušanje glasbe ... Nanje si lahko naložimo aplikacije za štetje korakov, kalorij, ur spanja ... V bistvu lahko imamo na njih katerokoli aplikacijo: koristno ali za kratkočasenje. Ena od aplikacij, ki postaja vsako leto bolj popularna, a je še vedno mnogi ne poznajo, je YouVersion. To je aplikacija, ki omogoča branje Svetega pisma kar na telefonu. Uporabnik aplikacije si mora na njej ustvariti brezplačni profil, nato pa lahko uporablja vse njene funkcije. Aplikacija večinoma temelji na bralnih načrtih, ki uporabniku omogočajo, da vsak dan prebere delček Svetega pisma. Obstaja zelo veliko bralnih načrtov: nekateri so namenjeni temu, da se v enem letu prebere celotno Sveto pismo, drugi so krajši in trajajo teden ali mesec dni in so namenjeni temu, da se poglobimo v kakšno temo. Krajši bralni načrti imajo poleg odlomka iz Biblije tudi razmišljanje tistega, ki je načrt sestavil. Bralnih načrtov je ogromno, iščemo pa jih lahko glede na razpoloženje (ljubezen, tesnoba, ozdravljenje, jeza, mir ...) ali po temah (za nove v veri, skozi Sveto pismo, delo, za voditelje, molitev ...) Vsak dan se na zaslonu prikaže tudi vrstica dneva, ki vsebuje stavke iz Svetega pisma. Sama aplikacija pa ima tudi druge funkcije: na njej se lahko tudi povežeš s prijatelji, imaš možnost zmoliti in svojo molitev deliti z drugimi uporabniki aplikacije. Biblijo lahko na aplikaciji YouVersion beremo tudi v slovenščini, saj vsebuje 2062 verzij Svetega pisma v 1372 jezikih. Aplikacija je popularna, saj si jo je od leta 2008, ko je prvič ugledala luč sveta, naložilo preko 469 milijonov ljudi.

UP

Misel na 3. velikonočno nedeljo

Sodelovanje med Bogom in človekom

Na tretjo velikonočno nedeljo nam Cerkev daje v branje odlomek iz Lukovega evangelija. Ta evangelist se veliko ukvarja z mirom, tako da lahko vse skupaj vedno znova povezujemo v to, kako dar Božjega miru, torej tistega, ki si ga ljudje sami ne moremo dati, prihaja na zemljo, se vrača v nebo, pa spet pride na zemljo. Če hočemo prav razumeti, potem ne moremo mimo nečesa središčnega v katoliški veri, ki je sveta maša, še natančneje, ne moremo mimo spremenjenja pri sveti maši. Ob spremenjenju je seveda pomembno še darovanje, saj mora kaj biti pripravljeno v dar, da se lahko spremeni. Seveda je osrednji dar, ki se spremeni, Jezus sam, dar kruha in vina se spremeni v Kristusovo telo in njegovo kri, čeprav pa je to tisto, kar je najbolj pomembno, saj po Svetem Duhu med nas pride prav sam Božji Sin, ki prinaša tisti mir, ki si ga sami ne moremo zagotoviti, pa to ni nujno edino, kar se tam spremeni. To je zagotovo tisti obči ali objektivni dar, ki se spremeni in poveča za celotno Kristusovo Cerkev,

kakor molimo v molitvi ob koncu samega darovanja: "V blagor tudi nam in celotni sveti Cerkvi." Ni pa to vse, ker ima vsakdo možnost prejeti še subjektivni, osebni dar tega nebeškega miru, ki je v tem, da če mi Bogu izročimo v dar na oltar svoje življenje, le-to sveti angeli nesejo pred Božje veličastvo, da bi nato mi prejeli Božjo milost in blagoslov – v tem je ta dar nebeškega miru za posameznika. Zato imamo pri zakramentih bodisi splošno učinkovitost, ki je neodvisna od našega prispevka, imamo pa tudi še drugo učinkovitost, ki je pa odvisna od tega, koliko posameznik doprinese k sami daritvi, koliko torej daruje samega sebe v dar Bogu. Sveti Luka nam podaja to, kako najprej po Jezusovem učlovečenju Božji mir pride na zemljo, kako se nato, ko Gospod Očetu izroči dušo, le-ta vrne v nebo, nato pa je, poveljčan, spet darovan apostolom, zatem pa celotni Cerkvi. Zato ta: "Mir vam bodi!" ni kar tako. Rečeno je bilo, da so edina človeška stvar, ki je v nebesih, Kristusove rane, saj je to tisto, kar smo Gospodu

prizadejali mi ljudje, vendar so te rane povečane, mi pa smo po teh istih ranah ozdravljeni, kakor nam lepo pove v svojem pismu sv. Peter. Če torej želimo biti ozdravljeni, so sveti zakramenti bistveni za naše življenje, sveta evharistija pa nas ne more učinkovito zdraviti, če z njo ni združena še spoved, ki na sveto mašo in posebej na sveto obhajilo pripravlja. Slovenski jezik zanimivo pozna dva izraza – eden je prisotnost, drugi pa je navzočnost. Prisotnost nekako naznačuje, da smo fizično tam, medtem ko navzočnost pomeni bolj celostno udeležbo, zato pa to besedo rabimo tudi za resnično navzočnost Jezusa Kristusa v cerkvi. Če torej želimo imeti ta nebeški Božji mir v svojem srcu, poskrbimo, da ne bomo pri maši le prisotni, temveč navzoči. Poskrbimo, da bomo na oltar položili v dar svoje življenje, da bo poveljčano obenem z Jezusom, potem pa to življenje, povečano, po Sv. Duhu spet prejmemo. Sodelovanje med Bogom in človekom je za katoliško vero nekaj nujnega.

Andrej Vončina

Kaj nam hoče povedati koronavirus? (44)

Primož Krečič

Naredimo, kar moremo

Niso redki ljudje, ki se pritožujejo čez Boga in razmere, v katerih smo se znašli. Zakaj je to doletelo prav nas, ko smo imeli take in drugačne načrte, zakaj so zboleli naši bližnji, zakaj ne moremo iti nikamor, zakaj ni dobička v podjetjih, zakaj ne moremo praznovati praznikov, zakaj so naši otroci vključeni v domove, zakaj so cerkve zaprte in ulice prazne? Tudi v Svetem pismu se kar v eni tretjini **Psalmov avtor pritožuje čez razmere, odnose in okoliščine**. V očenahu molimo, naj pride Božje kraljevanje v takšne razmere, kot so. Zato potrebujemo Jezusa in njegovo kraljevanje, da bo sprejel čas ter povežalo zemljo in nebo. Vsak poizkus, da bi k temu dodali še kaj drugega, je brez pomena. Z Jezusom je **dovolj znamenj, da lahko preberemo današnji čas**, ko je toliko mrtvih, hudo bolnih, ko so zaprte trgovine, šole, ko stoji javno življenje, ko so prazne cerkve in moramo nositi maske ter se izogibati vsakega človeka, da ne bi prinesel virusa. Ni lahkih odgovorov ob tem dogajanju, ko je potrebno toliko discipline in se učimo zmernosti. **Toda zadnja beseda je: tudi v vsem tem, naj se zgodi Božja voljo**. Pritoževati se moramo pred Gospodom, se jokati na grobovih naših dragih, biti z ljudmi, ki trpijo, sočutni in odgovorni. **Biti tudi s tistimi, ki ne znajo jokati**. Odpreti moramo globino svojih src, da bi prišla vanje Gospodova ljubezen. V tej odprtosti bomo znali sprejeti vsako bolečino, predvsem pa ne bomo nikogar obsojali. Tudi **Božji Sin**, ki vodi zgodovino in previdnost, **je šel skozi temine človeške krhkosti in greha**. Njegova Velika noč je postala izhodišče za rešitev sveta iz smrti in vsega, kar ga ogroža. Osvobodil je svet od strahu pred bojem in zaupanjem. V tem duhu se moramo boriti proti zlu in vsem napakam narave. Tako je tudi s tem virusom, ki je zbežal iz laboratorija ali s tržnice z živalmi na Kitajskem in **pomiril milijone**

nedolžnih ljudi.

Poslanstvo Cerkev je začelo s tremi stvarmi, ki so postale zelo domače v teh dneh: **s solzami** (Magdalena je jokala), **z zaprtimi vrati** (učenci so se zaprli v strahu) in **z dvomi** (Tomaž). Kako nevarni so postali naši odnosi, **ko se izogibamo ljudem, da se ne bi ob njih okužili**. Toda to ne sme prizadeti naših odnosov ter prostora za življenje in ljubezen. V bistvu bi morali postati še močnejši in bolj vztrajni. Določeni strahovi so upravičeni, mnogi pa tudi pretirani. **Kristjani so bili vedno proaktivni za odvrčanje boleznih**, zato so spodbujali cepljenja in določene mere proti okužbam. Vedno se je vse širilo iz cerkva, župnij in svete evharistije. Pomembno je, da živimo iz bogastva Jezusove ljubezni in smo pozorni do ljudi, ki so v stiski. Zanimivo je razmišljanje Martina Luthra ob epidemiji, ki pravi, da je treba poslušati Jezusa in spoštovati bližnje, **obenem pa iti k tistim, ki posebno potrebujejo pozornosti in bližine**. Koliko takih zgledov poznamo, ko so ljudje prišli k bolnikom, da so jim bili blizu, ter pri tem tvegali, da bi se sami okužili. Herojstvo je povezava tveganja in modrosti, predvsem pa ne strah, ki vklene ljubezen, da ne misli z drugim, ampak se boji in boji. Vsekakor ne smejo biti pravila in zdravstvene zahteve opravičilo, da nič ne naredimo in da se samo bojimo. Kolikor je mogoče, moramo **spremljati bolne in umirajoče**. Ob joku, zaprtih vratih in dvomih moramo delovati v smislu Božjega kraljevanja. **Pripraviti moramo pot Gospodu, da lahko tudi po takih razmerah vzpostavlja novo stvarjenje**: ozdravlja bolne, nahrani lačne in pomagajo tistim, ki so prestrašeni. V odprtosti Svetemu Duhu bomo vedno našli pravo rešitev. Kje je Bog v pandemiji? V ljudeh, ki pričujejo za njegovo ljubezen in bližino. Veseliti se moramo, da smo si lahko blizu tudi v najbolj težkih trenutkih in da je Gospod z nami. **Vsi smo v njegovih rokah**. Iskati moramo dobro drugih in se ne ustrašiti razmer.

Ko se ženske spreminjajo, tudi na novo opredelijo družino

Kmalu bodo na novo opredelile tudi Cerkev

Ženske in družine so nerazdružno povezane vse od trenutka, ko se je začela zapisovati zgodovina. Tradicionalno je bil edini namen ženskega obstoja vzgoja oz. reja družine. Ženska naj bi jo čuvala in varovala pred vsemi zunanjimi grožnjami in nevarnostmi ter bila vse do svoje smrti prilepjena- navezana nanjo. Zunanji svet – javni forum, to je raziskovanje in odkrivanje in še posebno blaginja – je od nekdaj bil področje moških: da, vihravih, domišljavih in nasilnih moških. Popolnoma nasprotno, notranji svet, – samostan, harem, kuhinja in spalnica – je bil dodeljen ženskam. Kot pravi nemški pregovor 'otroci, cerkev, kuhinja' – metafora za družino – so bili žensko neizpodbitno področje. Ne več!

Ta tako zelo samoumeven odnos v očeh moških, ki je prevladoval v večini kultur in skozi mnoga stoletja, se danes ruši s tako silovito hitrostjo, da nas kar vse preseneča. Neodvisna ženska je znamenje današnjega časa. V prejšnjih časih je taka neodvisna ženska bila le seksualna delavka, uporabljena in zlorabljen od moških, in kot ostarela ter neuporabna, zavržena. V starodavnem

in srednjeveškem svetu so seksualne delavke bile edine ženske, ki niso imele svoje družine. Dejansko so v očeh 'častnih in poštenih' družin predstavljale grožnjo in skušnjava ter iz tega razloga bile porinjene na rob družbe. Jasno je vidno, kako je konvencionalna razvrstitev v 'dve vrsti žensk', ki so jo podpirali moški in vse ženske nekritično sprejemale, vsepovsod usmerjala – vodila našo držo nasproti ženskam. Na ta način so torej napačne ideje postale del konvencionalne modrosti. **Družine so odločale o ženskem prostoru**

Na dnu – korenini vsega je koncept o družini (pa naj bo to razširjena ali osnovna – nuklearna), ki se kot najpomembnejša vrednota mora nujno ohraniti, vzdrževati in gojiti za prihodnji rod. To je tako predvsem v družbah na vzhodu, katerih večina je še vedno fevdalna ali plemenska, kjer so vsečne primerjave, začrtane z modernimi (beri: zahodnimi) družinami. Pred kratkim je pomben Indian Politik izjavil, da 'z izobrazbo in izobiljem pride aroganca, zaradi katere se družine razidejo'. Dejansko je izrazil to, kar je spoštovano v vseh tradicionalnih družinah – pokorščina, rodovitnost in skrb za potomce. Ni

pa sprevidel, da ženske zapuščajo družine le zato, ker iščejo svoje pravice. Ker je družinsko življenje v vseh fevdalnih družbah nepopustljivo patriarhalno, kjer imajo ženske ali za služkinje ali igrače moških in večina izmed njih ima

izredno malo svobode, da bi same izbirale, in še manj možnosti, da bi se uprle. Uporno trmaste ženske so mnogokrat odstranjene, to je umorjene, da se tako obvaruje 'družinska čast'. Religija je vztrajno uporabljena kot opora za potrditev patriarhalnih zahtev glede obnašanja žensk. To ne velja le za islam, hinduizem in budizem, pač pa tudi za katolištvo. Drugače povedano, trdnost katoliškega družinskega življenja je bila navadno dosežena na podlagi izkoriščanja žensk. Kot je nekoč povedala znana feministka Rosemary

Reuther: 'Kjer se God ima za moškega, tam hočejo moški biti kot bogovi.'

Današnje spremembe!

Če se je danes vse to spremenilo, se je to zaradi dveh pojavov – migracije in domače tehnologije. Najprej pogledajmo migracijo,

preseljevanje. Prejšnje stoletje kot tudi dve desetletji tega stoletja so bila priče velikanskega gibanja ljudi preko držav in kontinentov, pri čemer jim je pomagal obstoječ sistem transportacije. Obstaja globalni turizem, kjer množice ljudi prečkajo državne meje, se za določen čas pomešajo z ljudmi drugačnih kultur in s tem izboljšajo gospodarstvo prostora, ki so ga obiskale. Ženske, ki nikoli prej niso zapustile notranjih prostorov svojih domov, zdaj brusijo komolce – ramena z drugačnimi ženskami in tako pride do določenih

sprememb pri obeh vrstah žensk.

Turizem je predvsem pojav Prvega sveta, medtem ko migracija zaradi dela in bežanja iz političnih vzrokov ali pa verskega preganjanja ni. Migranti in begunci – približno prihajajo iz revnejših dežel Južne poloble. Ženske begunke izhajajo iz najbolj izkoriščanih in šikaniranih skupin sveta danes.

Tako mnogi migranti in pribežnice, ki so izruvani – iztrgani iz njim lastnim družinskih vzorcev, živijo v kulturah, ki niso njim lastne: obenem so večkrat tudi ločene od svojih mož in otrok. Vse to jih prisili, da se kot ženske redefinirajo. Pri tem jim pomaga 'domača' tehnologija, ki je istočasno tudi spremenila njihov način življenja kakor tudi ponudila priložnosti, o katerih se jim še sanjalo ni. Npr. Telefoni, s katerimi dosežejo globalni svet, ali že prikrojena – sešita sintetična obleka, katere privlačnost in trpežnost sta spremenili naš način oblačenja, in za nameček je na razpolago tudi kontracepcijska tableta, s katero imamo svojo plodnost v svojih rokah.

Redefinicija družin

Zato ni čudno, da se ženske odcepijo od svojih družin in prenehajo biti mehanizmi rojevanja. To sta bili dve področji, na katerih so ženske

tradicionalno izkušale le zatiranje, nasilje in bolezen. Družbe seveda le malokdaj spregovorijo o čustvenih in psiholoških učinkih domačega nasilja nad ženskami, pa najsi je to nasilje besedno ali fizično, in je vsakdanji delež njihovega življenja (vsakdanji kruh?). Iz teh razlogov si ženske svobodno izbirajo življenje brez trajnega odnosa – ali zakona ali sobivanja – in se odločajo za samskost in nevezanost oz. nepripadnost. Nekatere se združijo v sklopu svojega spola in tudi raje posvojijo otroke, kot jih same rodijo.

Družina se danes ponovno opredeljuje na mnoge načine Zavedam se, da so te vrste statistike bolj značilne za bogatejši svet kot pa za Tretji svet Azije ter Afrike. V teh zadnjih družbah samske ženske še nimajo svojega mesta, in če so tam, so to le zaradi revščine ali bolezn, ker so tam od družine urejeni zakoni še vedno norma patriarhalne kulture. Navzlic vsemu se tudi tu stvari spreminjajo, pa naj še tako zelo počasi. Ko se ženske spreminjajo, na novo opredelijo družine. Z lastno spremembo bodo ženske tudi na novo opredelile Cerkev. Kako vitalno je, da jim obstoječi cerkveni voditelji dajo za to potreben prostor v Cerkvi.

Marija Sreč

Ponovno v Beninu 5. del

Utrinki življenja otrok v sirotišnici

V Cotonouju in v Alladi stanujem pri sestrah in obedujem skupaj z njimi. Moja soba v Alladi je velika, v majhni kopalnici pa sta le umivalnik in prha, a tekoče vode ni. Na veliki dolgi terasi, ki povezuje vse sobe v prvem nadstropju, je nekaj pip. Tam si natočim vodo v vedro in jo v svoji kopalnici prelijem v veliko večje vedro. Zaradi komarjev in ščurkov plastično vedro pokriva pokrov. Tako se z vodo bolj polivam kot prham. Vesela sem vsakič, ko se v Cotonouju lahko zares oprham in na wcju potegnem vodo za seboj. V Alladi wcji sicer imajo kotličke, a kaj, ko tekoče vode ni.

V svojih sobah je nimajo niti sestre. Perilo perejo in sušijo na prostranem dvorišču, kjer je vodnjak in nekaj pip, ki jih sproti zaklepajo. Voda je dragocena dobrina in v sušnih mesecih je treba nanjo paziti. Zbirajo jo tudi v velikih rezervoarjih na visokih stolpih. Tekoče vode ni niti v kuhinji. V jedilnici stoji naprava z večjo posodo

za vodo, ki se počasi pretaka skozi filter, da jo potem lahko brez skrbi pijemo. V skromni kuhinji se kuhajo jedi za sestre, v drugih, še bolj skromnih črnih kuhinjah pa za dekleta iz internata in za

Otroci med šolskim odmorom, v šoli pri sestrah v Allada

otroke iz sirotišnice. Jemo jedi, pripravljene iz moke manioke, polento iz manioke, riž in tudi koruzno polento, le da ni tako lepo rumena kot pri nas. Sprašujejo, ali poznam koruzo. Seveda jo poznam, rečem. In kako jo pripravite, so še vedno v

dvomu. Ko jim povem, kako kuhamo polento danes in kako so jo včasih, se čudijo in sploh ne verjamejo. Pripravijo tudi različne solate, na primer mešano solato iz rdeče pese, korenčka

in kokošjih jajc; ob nedeljah ali praznikih pa tudi ribe, kokošje, prašičje ali golobje meso. Prašiče in golobe redijo sestre same. Tudi nekaj zelenjave pridelajo na vrtu. Pred vsakim obrokom je najprej skupna molitev. Za uvod jemo sadje, navadno

pomaranče, lubenice, melone ali papajo. Nekega dne nas presenetijo s slaščico iz banan. Tu pitje kave ni v navadi, tako kot na primer pri nas ali v Etiopiji, za katero pravijo, da je domovina kave. Tako si pripravim instant kavo iz vrečke. Večkrat opazujem sestro Julienne-Marie, kako na terasi v pritličju iz posušenih rib pripravlja nekakšno moko. Odganja velikanske muhe, ki jih je pritegnil vonj rib, mali otroci, ki so ji vedno za petami, pa z mize izmikajo koščke rib in jih nosijo v vedno lačna usta.

S seboj sem za otroke prinesla cel kup knjig, nekaj pa sem jih kupila tudi v manjši knjigarni v Cotonouju. Za majhne otroke sem pri založbi Didakta dobila v dar male plastične knjige v obliki delfina, primerne tudi za v vodo. Ko jih razdelim otrokom, si jih z zanimanjem ogledujejo. Tudi sestri Julienne-Marie so všeč, a vseeno nekam žalostno vzdihne: "Ja, vaši otroci vse to imajo..." Stisne

me pri srcu. Tu pa se celo veliki fantje z veseljem igrajo s kartonkami, gledajo slike in berejo kratka besedila. Nekega dne s terase gledam, kako Dieu-Donné, kakih enajst let star deček iz sirotišnice, na dvorišču z nožem počasi kolje mršavo kokoš s črnim perjem. Mali Daniel v strgani in umazani rdeči majčki opazuje, kako se njena kri izgublja v rdečem pesku, poleg pa stoji še mali Miracle. V eni roki drži kartonasto slikanico, njegov pogled pa potuje od knjige do kokoši, ki na pol mrtva v zadnjih zdihljajih leži v pesku, in nazaj med slike in besede. Res čuden trenutek, ko sta se srečala dva svetova, si mislim.

Tako v Cotonouju kot v Alladi sem opazovala otroke in učitelje, ki se zjutraj zberejo, molijo in zapojejo himno; v Alladi pred kipom svetega Avguština, kjer na drogu zraven plapolata beninska zastava. V Cotonouju šolo Saint Michel, ki jo vodijo sestre, obiskuje 845 učencev. Stavba je ogromna,

večnadstropna, grajena iz betona. Stene niso pobeljene, v razredih in na hodnikih pa je le malo dnevne svetlobe. V tej šoli se vsi učenci in učitelji vsak petek in pred prazniki po pouku zberejo na dvorišču in molijo pred Najsvetejšim. Duhovnik vodi molitev in na koncu blagoslovi vse prisotne. Nekaj petek pred praznikom sedim pri direktorici šole, sestri Valerie. Pogovarjava se, ko vstopi učitelj in s seboj pripelje dva dečka. Pogovarjajo se v jeziku fon in razumem samo besedo *musliman*. Sestra posluša, na koncu pa reče: "Ni problema." Ko odidejo, jo vprašam, kaj je bilo. "Prišli so samo povedat, da sta muslimana in tako ne moreta ministrirati pri obredih." Sestre v šolo sprejmejo otroke vseh veroizpovedi. Tudi muslimani radi vpisujejo svoje otroke v šole, ki jih vodijo sestre. Pouk je v teh šolah kvaliteten in otroke vzgajajo za vrednote.

/ dalje
Špela Pahor

S 1. STRANI Matej Ferfoglija, lastnik kmetije in kmečkega turizma

Dokler bodo osli na Krasu, bo gmajna čista in ovrednotena!

Takrat smo v glavnem redili prašiče in piščance za domačo rabo, zdaj imamo veliko več živine, prašiče, koze, pegatke oz. "faraone", purane, race in piščance. Jaz sem dejavnost prevzel leta 2016, kmetija je dobila ime Kmetija Matej, kmečki turizem pa je ohranil ime "Pri Cirili", ki je že "zgodovinsko". Že nekaj let se ukvarjam z rejo oslov, v prihodnje pa bi rad imel tudi govedo.

Po izobrazbi si računalniški tehnik. Kako to, da si se odločil in prevzel ter razširil domačo dejavnost?

Pri delu doma sem soudeležen od nekdaj. Dokler sta mama in oče lahko opravljala vse sama, sem pomagal, potem pa smo se odločili, da bom prevzel vodenje podjetja, odpovedal sem se svoji službi in se posvetil družinski dejavnosti. Prej sem imel svoje podjetje, ukvarjal sem se z računalniki, ustvarjal sem omrežja na ladjah po vsej Italiji. V drugem podjetju sem skrbel za nastavljanje satelitskih naprav za lokaliziranje, nekaj časa sem delal tudi v velikem vinarskem podjetju v Šlovrencu. Pri odločitvi, da se bom posvetil delu doma, je imelo veliko težo moje zdravje, saj sem diabetik in delo v uradu gotovo ni najbolj primerno.

Kako ste si doma porazdelili delo?

V glavnem delamo družinski člani. Mama je v kuhinji in na vrtu, z očetom skrbiva za vinograd in njive, za osle skrbim sam. V resnici si pomagamo pri vseh opravilih, v kmetiji in kmečkem turizmu. Tudi moja sestra Alenka priskoči na pomoč in sam rad pomagam tudi v kuhinji.

Koliko hektarov zemlje imaš in kako jo izkoriščaš?

Obdelujem okrog pet hektarov zemlje, pašnikov pa imam približno 200 hektarov. Nekaj zemlje je moje, velik del pa mi je, v sklopu izvajanja deželne zakona o protipožarnih ukrepih, zaupala v upravljanje dežela FJK.

Uporabljaj okolju prijaznejše tehnike pridelave grozdja in zelenjave?

Biološkem načinu pridelovanja se posvečamo tako pri obdelovanju vrta kot tudi njiv in vinograda. Grozde pridelujemo v Laškem, v Redipulji, na način, ki čim manj negativno vpliva na okolje. Nimamo certifikata o biološkem pridelovanju grozdja, ker je vinograd majhen in so stroški za certificiranje visoki, vsekakor pa uporabljamo neškodljiva sredstva za obvarovanje rastlin, izogibamo se škropiv, pesticidov in herbicidov.

Zakaj si se odločil za rejo oslov?

Zamisel je nastala v skupini kmetov, ki smo se združili v zvezo podjetij Kraška gmajna. Poleg mojega podjetja so člani skupine še Kmetija Drejče, Kmetija Kovač in Kohišče. Združili smo se, da bi očistili okoliški Kras, ki bi tako postal turistično bolj zanimiv, in da bi bila očiščena gmajna obvarovana pred požari, ki so bili pred leti zelo pogosti – osli so od leta 2016 postali učinkovito "protipožarno sredstvo". Skupaj upravljamo približno 1000 hektarov zemlje. S čiščenjem gmajne smo začetno hoteli pridobiti nekaj travnatih površin, na katerih bi se potem pasle krave; evropski prispevki, ki so nam jih obljubili za projekt, pa žal prihajajo z veliko zamudo in jaz krav še nimam. Tudi z rejo oslov smo zaradi birokratskih razlogov zakasnili. Osel je edina žival, ki lahko učinkovito očisti kraško gmajno in tako kmetu znatno olajša delo – po petih letih je to že zelo vidno. V prihodnosti bodo osli čistili grmičevje, krave pa se bodo pasle na travi.

Koliko glav živine imaš in katero pasmo oslov rediš?

Trenutno imam 42 oslov, osem koz, od 15 do 20 prašičev letno in perutnino. Oslov imam več pasem, saj, ko sem jih začel kupovati, je bila v Evropi razširjena virusna bolezen, ki je močno prizadela farne. Živali sem kupil v različnih krajih. Imam manjše sardinske osle, dalmatinske osle, čistokrvne osle pasme Amiata. Vsi so se lepo prilagodili življenju na kraški gmajni.

Kako živijo tvoji osli in koliko dela imaš z njimi?

Osele redim na ozemlju ob Doberdobskem jezeru, na Ronskem hribu in na območju med Poljanami in Martinščino. Živijo na prostem in ob slabem vremenu se lahko zatečejo v hišice, ki sem jim jih pripravil, največkrat pa so najraje v kraških dolinah. Dvakrat ali trikrat dnevno jih obiščem, poskrbim, da imajo dovolj vode in da so zdravi. Pred kratkim se je v moji čredi zvalil prvi mladiček, kmalu bo pririgal na svet še drugi. Vsak osel ima svoje ime in potni list – za vsakega je 50 strani dokumentov! Novorojenim osličkom bom jaz dal ime, saj imam leto dni časa, da jih vpišem.

Kako živijo tvoji osli in koliko dela imaš z njimi?

Osele redim na ozemlju ob Doberdobskem jezeru, na Ronskem hribu in na območju med Poljanami in Martinščino. Živijo na prostem in ob slabem vremenu se lahko zatečejo v hišice, ki sem jim jih pripravil, največkrat pa so najraje v kraških dolinah. Dvakrat ali trikrat dnevno jih obiščem, poskrbim, da imajo dovolj vode in da so zdravi. Pred kratkim se je v moji čredi zvalil prvi mladiček, kmalu bo pririgal na svet še drugi. Vsak osel ima svoje ime in potni list – za vsakega je 50 strani dokumentov! Novorojenim osličkom bom jaz dal ime, saj imam leto dni časa, da jih vpišem.

Si utrpel škodo zaradi šakalov, ki so se v zadnjih letih razmnožili na kraški gmajni?

Prva leta je bilo s šakali veliko težav. Moji osli so se pasli v veliki skupini, zato so imeli šakali lahko delo – izgubil sem kar sedem živali. Čreda je bila prevelika, šakali so svojo žrtev izolirali in jo preganjali, dokler ni bila popolnoma izmučena, šele nato so jo napadli in

zaklali. Trenutno imam štiri črede, v eni so samo samice, v ostalih so samci razdeljeni po skupinah, največ po 13. Tako se lažje branijo. Žal je pri nas še veliko šakalov, ker so v Italiji

zaščiten žival. Odškodnine za osle nisem dobil, saj bi moral predložiti podrobno dokumentacijo in dokaze, da so bili res krivi šakali, to pa je zelo težko pridobiti.

So ti javne ustanove za nakup in vzdrževanje oslov dodelile kakšne prispevke?

Računam na evropski razvojni načrt za kmetijstvo, t. i. PSR. Nekaj prispevkov sem prejel, čeprav s triletno zamudo, na druge še čakam.

So osli lahko tudi vir zasluzka? Si pomislil, da bi tvoje podjetje lahko postalo tudi didaktična kmetija, kakršne vse bolj iščejo družine z otroki in skupine solarjev?

Ko bi imel večjo čredo oslov in vsaj sto samic, bi lahko pridobil tudi mleko in izdelke iz oslovskega mleka. Trenutno jim imam malo in ne predstavljajo vira zasluzka, mleko pa je samo za mladiče. Projekt didaktične kmetije je zelo zahteven. Moral bi se udeležiti tečaja, opraviti izpit in prilagoditi kmečki turizem. Zaradi pandemije so tečajji odpadli, za ustanovitev didaktične kmetije pa so potrebni tudi dokumenti, ki dokazujejo, da je žival pregledal živinozdravnik in potrdil, da je primerna za jahanje in druženje z gosti.

Vrniva se h kmečkemu turizmu. Gostinstvo je eden izmed sektorjev, ki ga je epidemiološka kriza najbolj prizadela. Si utrpel veliko škodo?

Seveda sem utrpel veliko finančno škodo. Od marca lani sem imel kmečki turizem odprt le mesec dni, saj poleti ne delamo. Notranje prostore smo morali prilagoditi varnostnim smernicam in tako smo izgubili vsaj 50% mest – imel sem lahko največ 30 gostov. V tem letu sem

imel vsaj 70% nižji zaslužek. Delovanje podjetja sem moral povsem prilagoditi pandemiji: redil sem manj prašičev in drugih živali ter pridelal manj povrtnine. Zmanjšal sem tudi

to delala še veliko let.

Katera je po tvojem najbolj reprezentativna jed za vaš kmečki turizem?

Vsi cenijo našo svinjsko kračo, ki tehta od treh do štirih kilogramov – mesa je vsaj za štiri osebe! Na jedilniku so zelo priljubljena stalnica tudi njoki in kaneloni. Odlična je tudi naša jota. Teško bi kaj izbral, vsaka sezona ima svojo "reprezentativno" jed.

Od kod prihajajo vaši gostje?

V kmečkem turizmu imamo stalne goste in stranke, ki pri nas kupujejo meso in zelenjavo. Pred leti je veliko ljudi prihajalo s Tržaškega, danes jih je več iz Goriške. Naši gostje so tudi iz Furlanije, Pordenona, Veneta – vedno več turistov prihaja v Doberdob, saj radi raziskujejo poti iz prve svetovne vojne. Naj ne pozabim na domačine, ki nam ostajajo zvesti tudi

količine mesa in zelenjave, ki jih prodajam strankam.

Veliko gostin in restavracij ponuja dostavo hrane na dom.

Za to smo se odločili tudi mi. Dobro smo delali že lani za Veliko noč in Božič in tudi ob letošnjih velikonočnih praznikih. Lani sem raznašal naročila po domovih, letos pa je veliko ljudi prišlo po kosilo k nam. Tak način dela je zelo različen od običajnega: spremeniti smo morali organizacijo v kuhinji. Zasluzka ni dosti, saj prodamo posamezne porcije jedi, medtem ko gostje v kmečkem turizmu tudi pijejo vino in si radi privoščijo predjed, sladico, kavo in liker.

Tvoja mama Cirila je odlična kuharica. Koliko je za vas pomembno ostati zvesti naši kulinarčni tradiciji?

To je naše poslanstvo. Ostajamo zvesti naši kulinarčni tradiciji in jedi pripravljamo s sezonskimi pridelki. Jedilnik je raznolik, spreminja se z letnimi časi in glede na to, kaj imamo svežega na razpolago. Zaradi tega je naš kmečki turizem poleti zaprt, saj običajno pripravljamo tradicionalne "zimске" poslastice, njoke, svinjske jedi. V poletnem času imam ogromno dela na poljih in bi se ne mogel ukvarjati še s kmečkim turizmom. Moja mama je res odlična kuharica, kuhati ji je všeč in upam, da bo

pet let skušamo prispevati k ovrednotenju naših krajev s čiščenjem kraške gmajne. Tako so steze čiste, primerne za daljše sprehode, klopov je znatno manj in pohodnikov vedno več. Prepričan sem, da bi bilo v doberdobski občini primerno ovrednotiti območje ob jezeru in pripraviti informativni material za turiste. Nudili bi lahko zemljevide in vodiče za raziskovanje ozemlja, spoznavanje narave in zgodovine. Ljudje, ki jih stoletnica prve svetovne vojne še vedno priključuje, bi si lahko sami ogledovali vojaške jarko. To je bogastvo, ki bi ga morali ovrednotiti, zdi pa se mi, da smo ob stoletnici žal zamudili marsikatero priložnost in finančni prispevek, zanimanje turistov pa je živo kljub preniknim naložbam v ovrednotenje ozemlja. Svojim gostom rade volje nudim najrazličnejše informacije, in vendar v občini pogrešam informativno točko, kjer bi turisti našli gradivo.

Kaj ti prinaša največje zadovoljstvo?

Največje zadovoljstvo mi prinašajo vidne spremembe na gmajni. Požari so zelo redki, narava je zaživela: več je ptic, divjih zajcev, fazanov, žuželk – vse mrgoli, s pašo in čiščenjem se je prenovil kraški ekosistem. Gre za dolgoročen načrt. Smo na dobri poti, čaka pa nas še veliko let dela. Zelo sem navezan na Doberdob, zato si prizadevam za njegovo ovrednotenje.

Katere so tvoje glavne skrbi?

Skrbi me prihodnost. Skrbi me pandemija, saj ne vemo, koliko bo še trajala. Kljub zaprtju imam stroške, razni projekti so ustavljeni, zdaj ni časa za investicije. Preživeli bomo, ker k sreči nimamo odvisnih delavcev, delamo sami in lačni gotovo ne bomo.

Kako gledaš na prihodnost? Imaš kakšne načrte, ki bi jih želel uresničiti?

Iskreno upam, da bom lahko vedno več uporabljal tradicionalne, stare "recepte" za obdelovanje polj in vinogradov in v živinoreji. Nedvomno je prihodnost v biološkem načinu dela. Načrtujem obnovo in povečanje prostorov kmečkega turizma, udeležiti se nameravam tečaja za vodenje didaktične kmetije in organizirati pohode z osli po Krasu. Želel bi izpopolniti svojo ponudbo, trenutno pa se v sodelovanju z Asprom, deželno zvezo pridelovalcev ječmena, posvečam tudi varjenju svojega piva iz domačega ječmena – pripravljam nov recept za posebno pivo, svojo etiketo, ime. Več o tem pa še nočem razkriti!

V zvezi Kraška gmajna že

POGOVOR G. Marijan Markežič o obnovitvenih delih

Placuta št. 18 ima nov obraz

Sredi prejšnjega tedna so odstranili zidarski oder in sneli opaž s fasade stavbe na Placuti št. 18. Končno lahko vidimo, kako bo po novem izgledala zgodovinska slovenska postojanka v Gorici, celo stoletje živo središče naših kulturnih ustanov, na katero je navezanih več rodov goriških Slovencev.

“Dokončali smo zunanja dela”, nam je povedal g. Marijan Markežič, član odbora Katoliškega tiskovnega društva, lastnika nepremičnine, ki pozorno spremlja obnovitvena dela in je na gradbišču pogosto prisoten z zavihanimi rokavi. Naredili so vse, kar je bilo predvideno, da naredijo z deželnim prispevkom. “Obnova dvesto let stare stavbe za protipotresno in protipožarno varnost pomeni, kot bi dvakrat postavili vse zidove, strope in streho. Občina ni dovolila podreti zidov (seveda bi morali ohraniti samo zunanjo fasado). Če bi vse podrli in na novo zgradili, bi se danes lahko pogovarjala o zaključku del”. Z deželnim prispevkom so torej zaprli stavbo, jo prekrili s streho ter naročili okna in vrata. “Hvala Bogu se v dveh

letih (dela so se začela 5. julija 2019, op.p.) ni nikomur nič zgodilo in nikdar nas ni zalil dež. Obnavljati tako stavbo, ne da bi se kaj hudega zgodilo, je skoraj čudež!” Svoje delo je dobro opravilo podjetje Lojze Hlede, za malte in

naredimo račune in odločimo, kako naprej. Ali zagotovimo manjši del ali pa ... Časi sicer niso najbolj naklonjeni. Splet okoliščin nam ne daje možnosti, da bi se poslužili novih zakonskih olajšav, saj smo z deli začeli, preden so

z dosedanjim delom vidno zadovoljen: “Naredili smo več, kot smo mislili. Marsikaj smo prihranili.” V stavbi bodo gotovo imeli sedež krožek Anton Gregorčič, v prvem nadstropju ZSKP in ZCPZ, v drugem pa SSO

smo še vprašali g. Marijana. “Pri taki stavbi ni mogoče predvideti. Vsak dan moramo kaj spremeniti.” Na strehi je bilo npr. kar 22 dimnikov, kar pomeni, da je bilo treba postaviti 22 železobetonskih kolon. Tudi notranje napeljave so še pod vprašajem, saj je možnih več različnih rešitev, ki imajo seveda različne cene. “Tudi o tem bo odločal KTD.” Nova fasada je rumenkasta, “pred prvo svetovno vojno je bila malo temnejša, sivo-rumena.” Stavba je stara okrog 200 let. O tem pričajo elementi v zidovih, ki so še

vidni. “Opaziti je vsaj trikratno dozidavo in večkratno krpanje. Prvotna stavba je bila nekoliko manjša, krak na dvorišču in stopnišče so dodali kasneje.” Med prvo svetovno vojno je bila na več krajih poškodovana, “padla je marsikatera bomba”. Med drugo svetovno vojno pa “bi lahko omenili drugačno 'bombo', ko je dobro naložen voz ponoči odpeljal veliko tiskarskih strojev in opreme iz takratne tiskarne ...” Ko bi zidovi znali govoriti, bi gotovo prišlo na dan še veliko zanimivih zgodb ...

DD

utrjevanje zidov so poskrbeli furlanski zidarji. Kateri pa so naslednji koraki? “Sedaj smo v fazi načrtovanja instalacij, notranjih malt in izolacije, podov itd. Bistveno je, da smo končali streho in fasado. Končno lahko bolje spim ... Zdaj nas čaka, da odborniki KTD-ja sedemo za mizo,

tisti zakoni stopili v veljavo. Kakorkoli že, bomo že naredili, da bo prav.” G. Marijan je potrdil, da je bilo nujno stavbo čim prej zaščititi, “saj se je streha podirala, odpadal je omet ... Skratka: stavba je bila že 20 let nevarna. Za notranjost ni sile”. Na dvorišču je videti protipožarno stopnišče: “Na začetku mi ni bilo lepo, s časom mi postaja vedno bolj ‘simpatično’. Ko bomo vse dokončali, bomo spodaj uredili zelenico. Že sedaj vidim, kako bo za svečano odprtje Placute ‘maestro’ stal na sredi prvega nadstropja, pod sabo pa bo imel na stopnicah, na treh nivojih, prostor za orkester. Lepo bo!” Na dvorišču bo tudi dvigalo, na strehici nad njim je merilec smeri vetra, petelinček, ki se obrača. Kot že prej, bosta vhoda v stavbo dva: eden s ceste, drugi z dvorišča. Notranje stopnice bodo nove in širše. Za okenske podboje iz kamna so uporabili tudi stare stopnice. “Nič ne vržemo proč.” Druge kamne bodo uporabili še za kakšne notranje zidke. G. Marijan je

“Možne so tudi druge kombinacije.” Skupno z zunanjim skladiščem bodo po novem imeli na razpolago malo manj kot tisoč kvadratnih metrov. V pritličju bodo tudi foyer, skladišče in večnamenska soba. Na vseh nadstropjih so tudi dvojne sanitarije. Bodo uslužbenci in člani ustanov lahko stopili v obnovljeno stavbo še pred koncem leta, kot marsikdo pričakuje? “Jaz, ki sem bil zraven od začetka ideje pa vse do danes, ne vem nič o tem. Bo, kadar bo. Če nimam dovolj denarja, ne morem programirati odprtja. Prvi cilj je uresničen: stavbo smo zaprli in zaščitili. Zdaj gremo počasi naprej.” Ker gre za obnovo zgodovinske stavbe, je pomembno, da delajo dobro; med drugim bodo skušali ohraniti čim več starih elementov. Na strehi zunanega skladišča bodo panoji za sončno energijo, 20% energije bodo morali proizvajati samostojno. Koliko pa bo skupno znašala naložba,

Obvestila

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE išče uslužbenko/ uslužbenca za knjigovodsko in organizacijsko delo, za 30-tedenski urnik. Obvezno znanje slovenskega in italijanskega knjižnega jezika. Računalniško znanje v okolju MS Office. Zahteva se razpoložljivost, fleksibilnost in velika organizacijska sposobnost. Zainteresirani lahko svoj

curriculum, do 25. aprila 2021, pošljejo na poštni naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete/ Unione culturale cattolica slovena, drevored/viale xx settembre, 85 - 34170 GORICA/ GORIZIA ali na elektronski naslov: zskp_gorica@yahoo.it

Čestitke

Draga **Magda Tomsič** te dni slavi rojstni dan. Da bi ji Bog dal zdravja in zadovoljstva ji želi iz srca družina Fornazarič.

RADIO SPAZIO

vrata proti vzhodu

(od 16. do 22. aprila 2021)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 16. aprila (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Sobota, 17. aprila (vodi Ezio

Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilljskem narečju.
Nedelja, 18. aprila: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.
Ponedeljek, 19. aprila: Radio Veritash. Vodita Alessandro Frandolic in Tadej Lukman.
Torek, 20. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem
Sreda, 21. aprila (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Polenta nekoč in danes. - Izbor melodij.
Četrtek, 22. aprila (v studiu Andrej Bavcon): Četrtekovec večer z glasbo - Zanimivosti obvestila in humor.

SREČANJA pod lipami

NOVA GORICA - PRIHODNOST GORIŠKE V LUČI EPK 2025

Pogovor z novogoriško podžupanjo **Damjano Pavlica** in vodjo kandidature **EPK 2025 mag. Nedo Rusjan Bric**

PETEK, 23. APRIL 2021, OB 20. URI

Srečanje bo potekalo na daljavo preko Facebook strani in YouTube kanala Krožka Anton Gregorčič

GORICA Velika noč v Slovenskem pastoralnem središču “Vemo za cilj našega potovanja”

Sodobni človek potuje in sprepegosto še sam ne ve, kam je namenjen. Vesela novica Velike noči pa je, da vemo, kam gremo, vemo za cilj našega potovanja. To je bil srž homilije g. Marijana Markežiča pri maši na Veliko noč ob 10. uri v cerkvi sv. Ivana v Gorici, kjer ima sedež Slovensko pastoralno središče, ki združuje slovenske vernike iz Gorice. Zaradi pandemije letos namreč žal ni bilo tradicionalne in zelo priljubljene jutranje maše s procesijo v goriški stolni cerkvi. Pri prazničnem slavju, ki so

ga na koru z ubranim petjem ob orgljanju Davida Bandlja spremljali izbrani pevci, je g. Marijan še poudaril, da nam je Kristus povedal, da sta njegovo življenje in smrt na križu zagotovilo tudi našega večnega življenja. “Praznovati Veliko noč pomeni vstopiti v tok pričevalcev in današnjemu človeku prinesiti veselje velikonočnega jutra”. Kristjan je namreč pričevalec, in to ne z besedo, temveč predvsem z zgledom in življenjem, z velikonočnim veseljem. Kot je prihajal naproti ženam in učencem, prihaja danes naproti tudi nam, v vsakem

trenutku našega življenja, in pričakuje samo en naš korak, da se mu približamo in sprejmemo moč za naslednji korak. “Ko gre ljubezen do konca, odpre tudi grob. Ko gre ljubezen do konca, zmaga ... Bog ima vedno rešitev”. Če le krenemo na pot, če le verjamemo, da On živi in nas spremlja, bo kamen odvaljen. Vsakdo od nas je lahko drugim žarek, da sonce posije v njegovo srce, da začuti, da ga ima kdo rad, da lahko vstane in začne vedno znova. Vsakdo izmed nas je lahko angel vstajenja, velikonočni kristjan, je še povedal g.

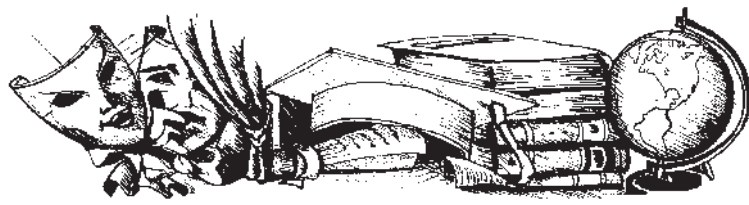
Marijan. Pri sv. Ivanu je skupno s pomočniki, pevci in strežniki, ki se jim je med tridnevjem večkrat zahvalil, tudi letos skrbno organiziral bogate in doživljene velikonočne obrede. Na veliki četrtek je bila maša v spomin na zadnjo večerjo, ko je mašnik na koncu nesel posvečene hostije v Božji grob. Na veliki petek, edini dan v letu, ko ni maše, so bili proti večeru obredi velikega petka z branjem pasijona in čiščenjem križa, ki je bilo zaradi protikoronavirusnih ukrepov omejeno. V soboto popoldne je bil blagoslov velikonočnih jedi, zvečer bdenje z blagoslovom

ognja in sveče, velikonočno hvalnico, ki jo je odpel David Bandelj, blagoslovom vode, branjem beril in trikratno

vstajensko alelujo. Vrhunec je praznovanje doseglo v svetlem nedeljskem jutru.

DD

DSI Podelitev 58. literarne nagrade Vstajenje Zaslužni prejemnik msgr. Marino Qualizza

V drugem letu prisilne zapore javnih kulturnih dogodkov so se postopoma tudi društva, ki so bila navajena na dolgoletno "klasično" obliko prirejanja srečanj, prilagodila in prešla na sodobne oblike komuniciranja, ki jih omogoča sodobna tehnologija. Tako so pri Društvu slovenskih izobražencev, ki že šest desetletij prireja tedenska srečanja v Peterlinovi dvorani v Trstu, po dveh posrečenih in dobro obiskanih spletnih dogodkih sklenili, da bodo vsaka dva tedna pripravili na ponedeljek zvečer, kot se je tradicionalno to dogajalo v živo, spletni dogodek. Prvi je potekal ta ponedeljek, 12. aprila. Šlo je za podelitev 58. literarne nagrade Vstajenje msgr. Marinu Qualizzi. Uvodoma je precejšnje število poslušalcev v imenu Društva slovenskih izobražencev pozdravil predsednik Sergij Pahor, potem pa predal besedo članici nagradne komisije Eriki Jazbar, ki je prebrala utemeljitev nagrade in orisala lik letošnjega nagrajenca.

Tesni sodelavec msgr. Qualizze, novinar in javni delavec v Benečiji Giorgio Banchig, je povedal, da je knjiga Benečija naš dom, za katero je g. Qualizza prejel nagrado, nastala ob 80-letnici avtorja. V njej so zbrani uvodniki in članki, ki jih je pisal za štirinajstdnevnik Dom (že 35 let je tudi njegov odgovorni urednik). Izdala jo je Zadruga Most. Banchig je nato v melodioznem beneškem narečju prebral odlomek iz nje. Prof. Adrijan Pahor je po krajšem uvodu nagrajencu zastavil nekaj zanimivih vprašanj. Kot

je ugotovil prof. Pahor, je značilnost Qualizzovega pisanja "umirjenost in uravnoteženost sporočila, ki ni nikoli napadalno, silovito ali pretirano, tudi ko je tema žgoča ali eksistencialno pomembna". Poudaril je tudi, da je kljub težavam, ki jih je moral prebrest, zanj značilen konstruktiven pristop: veseli se vsakega pozitivnega koraka v sicer hudih razmerah Beneških Slovencev (npr. slovenske maše ob sobotah v Špetru ali dvojezične šole); obenem je poudaril široko humanistično kulturo, ki seva iz vseh njegovih spisov. Tehnologija je nekoliko

ponagajala organizatorjem, saj g. Qualizze gledalcem ni uspelo videti v živo, toda žar in moč njegove jasne besede sta pomanjkljivost popolnoma preseгла. Kot smo slišali iz njegovih besed, želi biti in ostati "svoboden človek", kar pomeni ohraniti veselje do življenja; in po evangelijskem izročilu imeti rad vse ljudi, ne da bi se pri tem moral prilagajati načelom, ki mu ne pripadajo. Med ljudmi, ki se jih tudi v težkih okoliščinah svojega življenja spominja in so mu bili v oporo, je omenil svojega župnika Angela Kračino, ki ga je že zgodaj naučil, da je treba braniti svoje pravice, biti ponosen na svojo identiteto. Spomnil se je zelo pomembne moralne opore, ki jo je imel v nadškofu Battistiju. Ta je razumel Beneške Slovence: empatije z njimi je bil sposoben prav zato, ker je sam okusil, kaj pomeni biti pripadnik jezikovne manjšine. Ob koncu je predsednik Zadruga kraške banke g. Kovačič simbolično izročil nagrado in se zahvalil za vse, kar nagrajenec dela za Beneške Slovence.

P.in

Kosovelov dom Sežana obeležuje 30 let delovanja

Kosovelov dom Sežana je z imenom Kulturni dom Srečka Kosovela slavnostno odprl vrata 12. aprila 1991. Tedaj se je zvrstilo več kulturnih dogodkov z osrednjo slovesnostjo. Zato so na YouTube kanalu objavili krajši film s spomini pričevalcev. Ob odprtju doma so v veliki galeriji na ogled postavili razstavo akad. slikarja Poldeta Oblaka z naslovom *Slovenski Kras - impresije in skice*. Za odprtjem razstave je v veliki dvorani po slovesnosti s slavnostnim govorom tedanjega predsednika predsedstva RS Milana Kučana in nastopom MePZ Divača pod vodstvom Edija Raceta Mestno gledališče ljubljansko uprizorilo komedijo Antona Tomaža Linhartarja *Ta veselil dan ali Matiček se ženi* v režiji Zvoneta Šedlbauerja. Že večer prej je bila na programu javna radijska oddaja *Klepet doma* z gostom Cirilom Zlobcem. Kosovelov dom Sežana so pričeli graditi l. 1979 po zasnovi in projektih arhitekturne skupine Kras. Umestitev v središče Sežane je bila izbrana na podlagi pomena, ki ga ima v razvoju regije središče kulture na Krasu. Postavili so ga sredi velike vrtače, na eno stran umestili odprti zunanji amfiteater, na drugo stran pa Veliko dvorano s 437 sedeži. Kosovelov dom so z leti še dograjevali. Leta 2004 so posodobili in opremili oder, leta 2007 uredili Pomladno dvorano za 60 obiskovalcev, ki je z ogledalom in baletnim drogrom glavni vadbeni prostor za plesne in baletne skupine, leta 2009 pa še dodali multifunkcijsko Srednjo dvorano za 150 obiskovalcev. Prvi direktor Kosovelovega doma Sežana je bil Marjan Suša, ki je dom vodil od 1991 do 1996. Za njim je kot v. d. direktorja do leta 2001 vodenje prevzel Aleksander Peršolja, za njim pa Gojmir Lešnjak - Gojc, ki je na čelu te kulturne ustanove ostal 11 let. Za njim je nalogo v. d. direktorja za leto dni opravljal Pavle Plahutnik, od oktobra 2012 pa dom vodi Nina Ukmar. Programski vodja je bil med letoma 1991 in 2007 Aleksander Peršolja, tega delovnega mesta Kosovelov dom Sežana pa od takrat nima več. "Ponosni smo, da nas je v teh letih obiskalo kar skoraj 1.481.000 obiskovalcev na čez 9630 prireditvah, od nastopov domačih kulturnih društev do vrhunskih mednarodnih ustvarjalcev in lastnih produkcij," je zapisala direktorica doma Nina Ukmar. Zaradi epidemije je dom zaprt, zato so nekaj jubilejnih dogodkov preselili na splet, nekaj razstav pa zamaknil na poznejši termin. Predvidoma avgusta načrtujejo razstavo slikarjev Janka in Simona Kastelica ter koncert skupine Laibach. Letos načrtujejo še razstavi Katje Sorta in KD Kras, z Ustanovo Maks Fabiani pa razstavo o arhitektu Matjažu Garzarolliju. Prav tako pričakujejo gostovanje otroške predstave Pasjedivščina ter predstave za odrasle Komedija o artu. Skupno z Gledališčem Koper bodo na oder postavili plesni pravljici Žabji kralj in Rdeča kapica, ki naj bi ju poleti izvedli tudi v njihovem amfiteatru.

Osma številka otroške revije Pastirček v š. l. 2020/2021

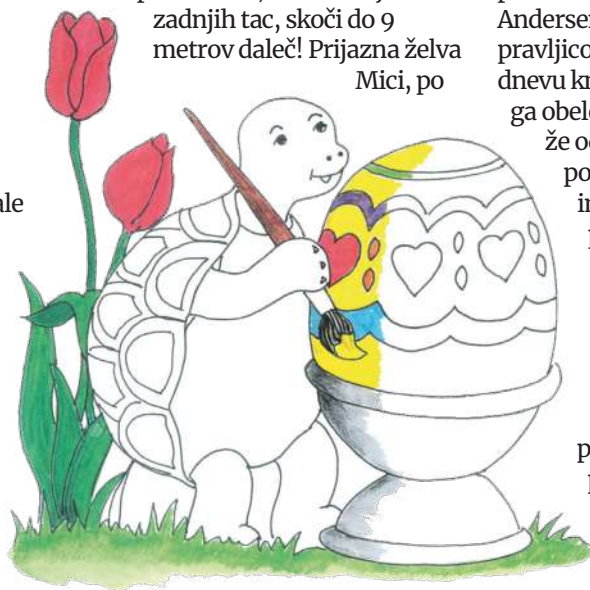
Vesela aleluja v cvetoči pomladi

Aprilska številka Pastirčka je izšla, ko so zaradi še vedno vztrajno prisotne epidemije koronavirusa šolarji imeli spet pouk na daljavo. Zato verjetno je niso še dobili v roke. Nova številka je sicer dosegljiva na spletni strani našega tednika, tako da jo otroci lahko vseeno prelistajo. Veliko "korajže", veselja, lepih užitkov v cvetočih pomladnih dneh in ob velikonočnih praznikih želi vsem bralcem urednik Marijan Markežič, ki je s sodelavci poskrbel, da je tudi tokratni Pastirček kar se da bogat in da ob njegovih raznolikih rubrikah bralci lahko sprostijo svojo ustvarjalno domišljijo. Obenem pa se poglabijo v skrivnost Velike noči, največjega krščanskega praznika. "Jezus živ je spet med nami / in me kliče po imenu. / Aleluja in hozana - / Zanj je v srcu luč prižgana!", radostno vzklikajo verzi pesmi Velikonočno, ki jih je z mislijo na Jezusa, vstalega od smrti, skala Berta Golob, Monica Quaggiato pa ilustrirala prazen grob; požlahtnila pa je še marsikatero drugo Pastirčkovo stran. Marija v radosti velikonočnega

jutra je naslovila svoj zapis Mariza Perat. V otrokom razumljivem slogu pripoveduje, kako je Jezus tri leta oznanjal veselo oznanilo, ozdravil bolnike, obujal mrtve, ljudem v stiskah budil upanje ..., dokler ni pretrpel strašnega mučenja in smrt na križu, da bi nas rešil večnega pogubljenja in nam odprl nebeška vrata. Marija, ki je verjela v Njegovo vstajenje, se je zelo razveselila Vstalega. "Velika noč je praznik Gospodovega vstajenja in zmage nad smrtjo in je zato vir upanja in radosti tudi za nas". S to mislijo končuje Peratova svoj lepi prispevek. Na ap. Tomaža, ki je podvomil o Kristusovi zmagi nad smrtjo, se navezuje rubrika *Spoznajmo Sveto pismo*, ki si jo je zamislila pokojna likovna ustvarjalka Paola Bertolini Grudina, za katero upamo, da že uživa Božjo slavo. Velikonočne jedi in njihova poimenovanja so v središču pozornosti rubrike *Slovensčina za v žep*, ki jo sestavlja Barbara Rustja in z njo pomaga spravljati iz besednih zagat naše šolarje. Tokrat je priložila še recept za vabljive velikonočne piškote. Obetavni kuharji, kar na delo!

O belih zvončkih, ki spet cingljajo, ptičkah in čebelicah, ki se veselijo pomladnih dni, poje pesem *Pomlad*, izpod peresa V. T. Arharja. O kljubovalnih drevesih pa pripoveduje pesem Berte Golob *Drevesa*. Njene stihe je glasbenik Patrick Quaggiato pretil v pesem za mladinski zbor in tolkala, da bo lahko kristalno zazvenela iz mladih grl in osvojila poslušalce. Pomladno veselje prežarja tudi rubrika *Čas za igro*, ki vabi male ustvarjalce, naj vse poimenujejo sliči najdejo ime svetnika, znanilca zelenih pomladnih dni. Z zajčkom Timijem iz Paola Bertolini Grudina poklanja Pastirčkovim prijateljem. Z možem Walterjem je soustvarjalka rubrike *Zgodbe iz Svetega pisma*, ki tokrat prinaša pripoved o Davidu, rdečelasem pastirju iz Betlehema; mladenič je s skromno fračo in

rečnim kamnom premagal hudobnega velikana Goljata. Bertolinijeva je s hčerko Nino Grudina, avtorico besedila, sooblikovalka "naravoslovne" rubrike, v kateri je protagonist kenguru, vrečar iz družine makropodov, ki živi v daljni Avstraliji in lahko brez problemov, zaradi daljših zadnjih tac, skoči do 9 metrov daleč! Prijazna želva Mici, po

zamislil ilustratorke Danile Komjanc, kar s čopičem barva velik pirh. Tudi tokrat rabi pomoč najmlajših Pastirčkovih bralcev, ki bodo svoje risarske sposobnosti

pokazali z barvanjem pirhov na vejicah in dokončali motiv na vazi. Za spretno prstke je likovna umetnica Vesna Benedetič pripravila jasna navodila, kako iz kartončka bristol izdelati mično slikanico. Njena spremljevalca, okroglolična, nežna Medved in Zajček, ob portretu Hansa Christiana Andersena bereta njegovo pravljico. Ob svetovnem dnevu knjige za otroke, ki ga obeležujemo 2. aprila že od l. 1967 dalje in ga poznamo tudi pod imenom svetovni dan pravljic, Benedetičeva predstavlja znanega danskega pravljicarja, ki se je rodil prav na ta dan l. 1805 (umrl pa l. 1875) in čigar pravljicne zgodbe poznajo malodane po vsem svetu. Andersen je pisal romane, pesmi, drame, biografije, avtobiografije, potopise ..., a zaslovel je prav s pravljicami, ki jih odlikuje bujna domišljija. V njih se vselej tudi spopada z vprašanjem zla v svetu. Njegovi "junaki" so osebe iz

različnih vzrokov potisnjene na rob. Zgodbica Marize Perat *Beli in rjavi zajčki*, postavljena v živalski svet, a tako zelo "človeška", prijazno kot zmeraj, brez grajanja, spregovori o naših brez podlage zakoreninjenih predsodkih. Ti nam zmotno vsiljujejo strahove pred drugačnostjo in pred drugimi, ki so različni od nas. Njene vzgojne povesti se vselej sklenejo s svetlim koncem. Pacek Walterja Grudine blagruje prazgodovinske čase, ko pračloveku ni bilo treba hoditi v šolo in se učiti ... Kako se v angleščini poimenujejo deli telesa, razkriva rubrika *Angleščina je ...*, ki jo piše Marinka Černic. Kopicu krasnih risbic lahko bralci občudujejo med Pastirčkovo pošto, kjer so navedena tudi izžrebana imena otrok, ki so pravilno rešili uganke, kvize ... V njej je tudi križanka; pripravili so jo drugošolci iz Bračana. Na hrbtni strani revije pa je kot vedno sprostitevni kotiček za bistre oči in glave. Vzemite v roke Pastirčka, ob njem se vam bo razjasnil obraz!

Iva Koršič

Spletni prikaz fašistične zasedbe Jugoslavije v letih 1941-43

Razstava, ki sesuva mit o Italijanih, dobrih ljudeh

Če je istovetnost zrela, se ne boji teme. Tudi najtežji koraki, priznanje, prevzem odgovornosti, tudi sramota lahko pomagajo k rasti skupnega evropskega državljanstva." Tako pravi zgodovinar Raoul Pupo, koordinator spletne razstave *A ferro e fuoco* (Z ognjem in mečem), ki obravnava italijansko zasedbo Jugoslavije med leti 1941 in 1943. Prikaz, ki si ga je mogoče ogledati do 30. junija na spletni strani www.occupazioneitaliana.jugoslavia41-43.it, so predstavili 6. aprila, natanko 80 let po napadu vojsk sil osi (brez vojne napovedi) na Kraljevino Jugoslavijo. Spletna postavitev z več kot 50 panoji in 200 fotografijami ponuja prikaz takratnega dogajanja. Razstava je razdeljena na deset poglavij, ki vsebujejo 25 pričevanj in več kot 80 intervjujev z zgodovinarji. Svoj pogled na takratni čas predstavljajo gledalcem Giancarlo Bertuzzi, Giulio Caccamo, Štefan Čok, Eric Gobetti, Luciano Monzali, Jože Pirjevec, Nevenka Troha, Annamaria Vinci in drugi italijanski raziskovalci. V prispevkih teče beseda o geostrateških razlogih, ki so bili odločilnega pomena za napad Rima na jugoslovansko monarhijo. Vsak pano sestavljajo krajše obrazložitve dogajanja, intervjuji z raziskovalci, fotografije in

pričevanja. Opisani so prihodi italijanskih čet v Ljubljano, sodelovanje in odpor do njih, postavitve žice okrog mesta, partizanski boj, vodstvo katerega so prevzeli komunisti, itd. Prikazani so prisilna italijanizacija Dalmacije, sežiganje vasi in izgon prebivalstva na Slovenskem ter vzdolž vzhodne jadranske obale, taborišča za internacijo civilistov, razpad Italije in to, kar je sledilo.

Razstava, ki so jo pripravili Državni inštitut Ferruccio Parrija, Deželni inštitut za zgodovino odpornosti in sodobnosti v FJK ter Oddelek za družbene in politične vede Univerze v Trstu, je nastala pod pokroviteljstvom Poslanske zbornice in s podporo Dežele FJK. Pri realizaciji prikaza so sodelovali Narodna in študijska knjižnica iz Trsta, Muzej novejšje zgodovine Slovenije, Documenta – Centar za suočavanje s prošlo iz Zagreba in slovenski zavod APIS – Umetnost za pozitivno družbeno spremembo. Z ogledom gradiva spoznamo tudi, da je OZN na pobudo jugoslovanskih oblasti na seznam vojnih zločincev vpisala 729 Italijanov. Po vstopu v veljavo mirovnega sporazuma je Beograd zahteval, naj mu Rim izroči 45 vojnih zločincev, kar bi na osnovi mednarodnih dogovorov moral storiti.

Tako Badoglio kot poznejše antifašistične vlade narodne enotnosti (do leta 1947) so pa izdelale uspešno obrambno strategijo. Ta je temeljila na poudarjanju "humanitarnega značaja" italijanske zasedbe, ločevanju med italijanskim in nemškim brutalnim ravnanjem ter

prikazu partizanov (predvsem komunističnih), ki naj bi bili krivi za barbarski značaj vojne. Rim je tudi sestavil seznam jugoslovanskih vojnih zločincev. Po sporu med Titom in Stalinom jugoslovanske oblasti niso več pritiskale za izročitev italijanskih zločincev. Tem tudi v Italiji,

na osnovi pravne utemeljitve recipročnosti, niso nikoli sodili. Nastal je tako mit o Italijanih, "dobrih ljudeh". "Glavno odgovornost za pekel, v kar se je spremenila Jugoslavija, nosi napadalec ki je povzročil vojno vseh proti vsem," so med drugim zapisali organizatorji razstave in

dodali, da predstavlja zasedba Jugoslavije "eno najtemnejših strani italijanske preteklosti, zaradi česar je malo poznana in so nanjo raje pozabili." Po 80 letih "upamo, da je končno prišel pravi čas, da tudi Italija obračuna s svojo temno preteklostjo."

Mch

JEZIKOVNICA (106)

Cepivo AstraZeneca in cepivo AstraZeneca

Gotovo ste opazili, kako je korona spremenila naš vsakodnevni jezik oz. vnesla vanj celo kopico novih izrazov (covid-19, koronačas, protikoronski ukrepi ipd.) oz. aktualizirala že obstoječe, a manj ustaljene oz. rabljene (pandemija, samoizolacija, varna razdalja ipd.). Že če samo pomislim, koliko Jezikovnic sem v preteklem letu namenila jezikovnim vprašanjem, povezanim s pandemijo novega koronavirusa – pisala sem o testih PCR pa o karanteni kot besedi leta 2020, napačni rabi socialne distance namesto varne razdalje, vavčerjih in ne nazadnje o koronavirusu ..., o vseh tistih jezikovnih pojavih, s katerimi nas skoraj dobesedno bombardirajo v medijskih poročilih. Ena izmed takih jezikovnih tem je tudi vprašanje cepiva, še zlasti aktualno v zadnjih nekaj mesecih.

Pozorni poslušalci in bralci ste gotovo opazili, da slišimo in beremo dvoje: cepivo AstraZeneca in cepivo AstraZeneca ali bolj nazorno v primerih: "na trgu je cepivo AstraZeneca" in "prispelo je cepivo AstraZeneca" – razlika je v sklonu, v prvem primeru je tako kot jedro besedne zveze (cepivo) v imenovalniku namreč tudi prilastek (AstraZeneca), torej cepivo AstraZeneca, v drugem primeru pa je prilastek AstraZeneca v roditelju, jedro (cepivo) pa je v imenovalniku, torej cepivo AstraZeneca. Samostalnik ženskega spola AstraZeneca je

tvorjenka (natančneje: sklop), nastala z združitvijo besede Astra in Zeneca, kakršnih je v slovenščini malo (npr. števila: trinideset ali dvesto), saj v slovenščini besede spajamo redkeje, bolj jih izpeljemo (izpeljanke, npr. cepilec), predvsem pa zlagamo (zložanke, npr. pridevnik dvovalentni v besedni zvezi dvovalentno cepivo) oz. sestavljamo

(proticepilec). Do sklapljanja besed Astra in Zeneca ni prišlo v slovenščini, v obliki AstraZeneca je bila beseda v slovenščino že sprejeta. Pravzaprav na nas bolj zanima nekaj drugega. Če si ti dve različni besedni zvezi (cepivo AstraZeneca, cepivo AstraZeneca) ogledamo podrobneje, vidimo, da gre v prvem primeru za neke vrste poimenovanje, za vrsto cepiva, podobno kot bi ob cepivu AstraZeneca rekli npr. hruška viljamovka, kavarna Evropa ali kraljica Elizabeta. Sklanjamo obe sestavini, pri čemer se beseda cepivo sklanja po prvi srednji sklanjavi kot običajen samostalnik

Vladka Tucovič Sturman

srednjega spola (mesto, sonce), AstraZeneca pa kot samostalnik ženskega spola po prvi ženski sklanjavi (kot lipa): cepivo AstraZeneca, cepiva AstraZeneca, cepivu AstraZeneci, cepivo AstraZeneca, o cepivu AstraZeneci, s cepivom AstraZeneco.

V drugem primeru, ko je AstraZeneca v roditelju (cepivo AstraZeneca), pa gre za izražanje svojine, roditelj nam torej sporoča, da je cepivo izdelek podjetja AstraZeneca, izdelek AstraZeneca oz. AstraZenecin izdelek (podobno npr. še zdravilo Krke, torej Krkino zdravilo oz. širše: kopalke Lisce ali Liscine kopalke, začimbe Droge ali Drogine začimbe). V tem primeru se pregiba zgolj prvi del besedne zveze, drugi del pa je v vseh sklonih v roditelju (cepivo AstraZeneca, cepiva AstraZeneca, cepivu AstraZeneci, cepivo AstraZeneca, o cepivu AstraZeneci, s cepivom AstraZeneci).

Seveda sem vam dolžna še komentar o primernosti ene in druge rabe. Kratka bom – obe rabi sta primerni, saj nobena ni napačna. O tem, ali bi samostalnik AstraZeneca v besedni zvezi cepivo AstraZeneca lahko tudi ne sklanjali, pa drugič. Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

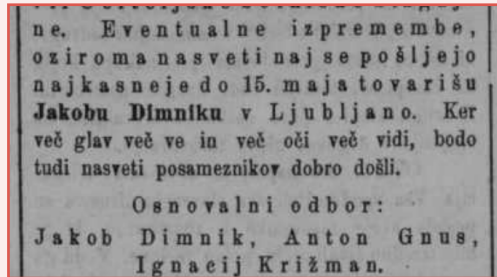
DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (153)

Dimitri Tabaj

SEDMI DEL

Tako se nadaljuje pisanje Primorskega lista o pogrebu cesarskega svetnika prof. Franca Vodopivca, ki je pokopan v Štandrežu: "Zastopano je bilo žensko in moško učiteljsiše z ravnateljema na čelu, kakor tudi deputacije gimnazije in realke. Uradniki c. kr. davčnega referata in c. kr. davkarje so istotako izkazali zadnjo čast očetu svojega predstojnika in svojega kolega (o sinu Franca Vodopivca bom pisal v prihodnji številki, op. p.). V obilnem številu je bilo zastopano učiteljsvo z dežele in učitelj. društvo je odposlalo zastopnika g. nadučitelja Križmana". Tukaj pa po vsej verjetnosti gre za nadučitelja Ignaca Križmana (Dornberk, 1865 - Gorica, 1942), čeprav je bil tudi njegov brat Franc nadučitelj. Ignac Križman je leta 1887 soustanovil učiteljsko društvo ter bil njegov dolgoletni predsednik in tajnik. Poučeval je v Šmarjah na Vipavskem, v Gabrjah in Dornberku. Poznamo ga kot velikega domoljuba. Na pogrebu Franca Vodopivca je zastopal učiteljsko društvo. Bil je predstavnik goriških učiteljev v Zvezi jugoslovanskih učiteljskih društev v Ljubljani, ki jo je soustanovil, tako kot je soustanovil tudi Učiteljsko tiskarno, Učiteljski konvikt v Ljubljani in učiteljsko Našo samopomoč. Leta 1903 je predsedoval velikemu shodu za ustanovitev slovenskih ljudskih šol in gimnazije v Gorici. Politično je pripadal Gabrščkovim skupini in je sodeloval s časopisom Soča. Leta 1907 je bil med soustanovitelji Agrarne stranke, leta 1909 pa Kmečke banke. Po sarajevskem atentatu leta 1914 je bil aretiran in zaprt na Goriškem in Ljubljanskem gradu. Leta 1918 je bil član pokrajinskega odseka Narodnega sveta pod predsedstvom dr. Karla

Podgornika (Čepovan, 1878 - Solkan, 1962), ki je za kratek čas prevzel oblast v Gorici. Po vojni je bil podpredsednik Zveze slovenskih učiteljskih društev v Trstu in govoril je na shodih Slovenske stranke. Leta 1931 so ga Italijani eno leto zaprli, ker se je upiral poitalijančevanju Goriške. Spodbujal je napredno kmetijstvo (vir: Jože Čotar, Slovenska biografija). Udeležba na Vodopivčevem pogrebu je bila res množična. Tako nadaljuje novinar Primorskega lista: "Odbor 'Centr. Posojilnice' je tudi spremlil svojega odličnega člana polnoštevilo na poti v večnost, kakor tudi 'kat. delavsko društvo', ki je pokojnika v obilnem številu spremlilo z zastavo na čelu. Tudi rojaki pokojnikovi iz Kamenj so se ga spomnili in prišli so v veliki vrsti, da izkažejo svojemu odličnemu domačinu zadnjo čast. Videlo se je, da se pokojni Vodopivec ni odtujil svojim ljudem, ampak da je bil kot pravicoljub v vedni stiki s svojimi Kamenjskimi rojaki. Mladina 'Šol. Doma' je šla v dolgih vrstah pred in za krsto in s tem pokazala tudi na zunaj, kako je spoštovala pokojnika v njegovem trudopolnem življenju. Gojenke obrtne šole in pripravnice so ginljivo zapele pokojniku žalostinko: 'Blagor mu, ki se spočije' in malokatero oko je ostalo suho pri teh tožnih, globokozamišljenih akordih. In z venci so mu obložili voz, kakor bi mu vsi hoteli spremeniti hladno jamo v veselo, pomladno polje. Vse polno jih je bilo od družine, domačih s pomenljivimi, globokočutečimi napisi. Tudi 'Central. Posojilnica' in 'Šolski Dom' nista pozabila tudi na ta način se posloviti od pokojnika. C. kr. okraj. šolski svet, kjer je pokojnik deloval skozi dolgo dobo let, mu je tudi poslal cvetja na zadnjo, pomembno pot. In tako se je pomikala dolga vrsta mladine in starejšega občinstva iz mesta proti jugu.

Učiteljski tovariš, 8. aprila 1910: Ignac (Ignacij) Križman se podpisuje kot član osnovalnega odbora Učiteljske bolniške blagajne

UČITELJSKI TOVARIS

Nadučitelj Ignac Križman je zastopal goriške učitelje v Zvezi jugoslovanskih učiteljskih društev v Ljubljani. Na pogrebu Franca Vodopivca je zastopal učiteljsko društvo, ki ga je leta 1887 soustanovil ter bil njegov dolgoletni predsednik in tajnik.

: Primorski list z dne 5. decembra 1912 je pisal: "Tudi rojaki pokojnikovi iz Kamenj so se ga spomnili in prišli so v veliki vrsti, da izkažejo svojemu odličnemu domačinu zadnjo čast. Videlo se je, da se pokojni Vodopivec ni odtujil svojim ljudem, ampak da je bil kot pravicoljub v vedni stiki s svojimi Kamenjskimi rojaki". Vas Kamnje se ponaša z velikim enoločnim kamnitim mostom, zgrajenim leta 1895 tudi po zaslugi Franca Vodopivca (vir slike: gore-ljudje.si)

Nagrobnik prof. Franca (Franja) Vodopivca v Štandrežu

Pogreb Simona Gregorčiča (Vrsno, 1844 - Gorica, 1906) v Gorici. Poslovilne besede pesniku Simonu Gregorčiču je na Goriščku izrekel njegov veliki prijatelj Ivan Berbuč, o katerem sem že pisal, saj je bil prisoten tudi na pogrebu Franca Vodopivca. Simon Gregorčič je v oporoki velik del svoje zapuščine namenil Šolskemu domu, za katerega si je zelo prizadeval tudi Franc Vodopivec. Njegov sin Hilarij Vodopivec, o katerem bom pisal v nadaljevanju, je v italijanščino prevedel Gregorčičevo pesem Soči.

Okrogel življenjski jubilej

Iskrene čestitke Daretu Valiču!

V teh časih, polnih stiske in tesnobe, ki ju seje koronavirusna epidemija s svojimi strašljivimi učinki in posledicami, so dogodki, ki nas vsaj malce oddaljijo od mrkih misli, kot žarek

arhitektka.) Dare Valič je na AGRFT, med letoma 1961 in 1965, študiral dramsko igro in leta 1991 diplomiral. Po študiju igralstva je od 1969 do l. 1971 deloval kot svobodni umetnik. V tem

z nekakšno zagonetnostjo, morda samonezadovoljnostjo, ironično čemernostjo, stalno slabo vestjo, vendar hkrati z lucidnostjo in suverenostjo, čvrstim prepričanjem, ki pa ne sledi veri v red in prav, temveč ravno nasprotno, zavedanju prehodnosti, pomanjkanju smisla, celo absurdu. /.../ Igralec Dare Valič je nedvomno velika igralska osebnost, ki sveta slovenskega gledališča ni obogatil samo s fascinantnim nizom prepoznavnih karakternih vlog, temveč s svojim značajem kot takim, z edinstvenim igralskim obrazom, ki se je že neizbrisno zapisal v naš spomin." Poleg Borštnikovega prstana je Dare Valič za svoje ustvarjalno delo prejel še vrsto drugih nagrad: nagrado Prešernovega sklada za študente (1964, *Stotnik Lokar*, Anton Medved *Rendez-vous* (AGRFT)); nagrado Borštnikovega srečanja (1973, za vlogo *Viteza pl. Ripafratte*, Goldoni *Krčmarica Mirandolina*, SNG Drama Ljubljana); nagrado Borštnikovega srečanja (1980, bronasti kipec Otona Župančiča za najbolj dognan odrski jezik); Severjevo nagrado (1979, Žulaj, F. Kozak *Profesor Klepec*, Sterijinega pozorja (1980, Žulaj; *Hollarcut*, E. Bond *Morje*); nagrado Prešernovega sklada (1985, za vlogi v dramah *Naivne lastovke* in *Barillonova poroka*); nagrado Festivala slovenskega filma (1998, epizodni igralec – stranska vloga – leta;) nagrado revije Stop, TV-film: *Pet majskih dni*, TV Slovenija); Župančičevo nagrado (1999). Dolga desetletja je Dare Valič s svojimi izvrstnimi, številnimi glavnimi vlogami bogatil slovensko gledališko obzorje. Za vse umetniške užitke, ki jih je podelil na svoji plodni, uspešni umetniški poti, so mu gledalci zelo hvaležni in mu želijo še veliko zdravih let, tudi ob podoživljanju lepih spominov na minule dni, preživete na odrskih deskah.

IK

upanja v splošni temini. Tak lep trenutek je tudi obeležitev osemdesete pomladi dramskega in filmskega igralca Daret Valiča, ki od l. 2016 nosi Borštnikov prstan. Lepi okrogli življenjski jubilej je praznoval 20. marca. Rodil se je namreč l. 1941 v Banja Luki, v Bosni in Hercegovini in spada v "rodbino" Valičev, ki jih je modrica Talija v velikem številu speljala v svoj čudoviti svet gledališke umetnosti. Med Valiči je namreč kar nekaj imenitnih igralcev. Dare Valič je nečak Aleksandra Valiča (1919–2015), rojenega v Gorici, ki je žlahtnil tudi naše tržaško gledališče, ko se je v povojnem času spet dvignilo izpod ruševin. Tudi dva izmed štirih otrok Daret Valiča sta šla po njegovih stopinjah: Nina Valič je članica SNG Drama Ljubljana, njegov sin Blaž pa je že vrsto let član SNG Nova Gorica. (Njegovi hčerki Lara in Maja sta pa ubrali druge smeri, prva je strokovna sodelavka v Državnem zboru, druga pa

času je igral v SNG Drama Ljubljana, Gledališču Glej, v katerem so uprizarjali predvsem "eksperimentalne" gledališke novosti, v Slovenskem mladinskem gledališču, Primorskem dramskem gledališču in Mestnem odru v Kopru. Povsod je ustvaril kar nekaj nepozabnih likov. L. 1971 se je zaposlil v ljubljanski Drami in ostal član tega osrednjega slovenskega gledališkega hrama do upokojitve leta 2005. V obrazložitvi nagrade Borštnikov prstan je med drugim zapisano: "Odkritost in zastrtost, linearna površina in vrtoglava globina, simpatičnost in odpor, naivnost in dvom, preprostost in norost, resnoba in humor – to so slogovno estetski pari, s katerimi bi lahko zaobjeli – a še vedno ne do konca – Valičevo igralstvo. Odražajo se že na njegovem igralskem obrazu: ta je zaznamovan

Novost na knjižni polici

Roman Vitomila Zupana prvič v nemškem prevodu

Menuet za kitaro Vitomila Zupana je izšel v nemškem prevodu. V nemškem tisku so ga predstavili kot enega najpomembnejših literarnih prikazov druge svetovne vojne iz nekdanje Jugoslavije, "tako drzen je kot avtor sam". *Menuet za kitaro* (25 strel) je eden najpomembnejših slovenskih romanov. Avtobiografska zgodba govori o oboroženem uporu Slovencev proti italijanskemu in nemškemu okupatorju. Prvoosebni pripovedovalec Jakob Bergant-Berk je šel v boj s športno dušo in v pričakovanju neizbežne zmage, ki pa jo je vse bolj doživljal kot kaotičen boj za preživetje v zmedeni in neskončni vojni. Kljub sumljivemu individualizmu Berk s kančkom anarhizma postane poveljnik čete, ki je

bila uničena med nemško ofenzivo jeseni 1943. V drugi pripovedni niti Berk trideset let kasneje kot turist v Španiji spozna nekdanjega vojaka Wehrmachta, s katerim bi se lahko spopadel med vojno na slovenskih tleh. Leta 1941 se je Zupan prvič pridružil odporniškemu gibanju proti nemškemu in italijanskemu okupatorju. Aretiran je bil in deportiran v italijansko koncentracijsko taborišče Gonars v Furlaniji. "Obstoj taborišča Gonars so v Italiji dolgo časa zanikovali in celo nekdanji predsednik italijanske vlade Silvio Berlusconi se je skušal izogniti tej resnici", pišejo nemški časopisi. V *Menuetu za kitaro* (25 strel) ima spomin na taborišče v Gonarsu pomembno vlogo. Vitomil Zupan se je rodil 18. januarja 1914 v Ljubljani.

Po končani gimnaziji je opravljal različne poklice, bil je mornar v angleški mornarici, pleskar v Franciji, boksar, učitelj smučanja. Veliko je potoval. Vrsto svojih del je objavljajal pod različnimi psevdonimi, nekaj časa tudi pod psevdonom Langus. Po koncu vojne se je zaposlil na Radiu Ljubljana. Leta 1948 je bil aretiran in na montiranem procesu obsojen na 18 let zapore, med drugim zaradi "vohunstva, sovražne propagande, nemorale in izdaje domovine". V zaporu je preživel 7 let. Leta 1958 je diplomiral in postal gradbeni inženir, ves ta čas pa je deloval kot svobodni književnik (pripovednik, dramatik in esejist). Prejel je dve Prešernovi nagradi za življenjsko delo. Umrl je leta 1987 v Ljubljani.

Karlo Nanut

Knjižna novost pri Mladiki

Pesniški opus Boruta Rutarja

Boruta Rutarja dobro poznamo, saj je avtor več knjig na zgodovinsko tematiko. Rutar (Tolmin, 1960) je po izobrazbi zgodovinar in ekonomist, zgodaj pa je začel tudi pisati pesmi, za kar je prejel več mladinskih literarnih nagrad. Objavil je tudi več črtic in zgodb, predvsem v revialnem tisku. Leta 1993 je začel sodelovati pri objavljanju zamolčane primorske zgodovine, da bi slovenski javnosti predstavili avtentično razlago TIGR-a. Je avtor več knjig na zgodovinsko tematiko, med katere sodijo: TIGR proti duhovnemu genocidu fašizma nad Primorci, Tolminsko 1918–1941, Ljubljana, 1996; Iz primorske epopeje, Celovec, 2004; Krik mačehe. Pripravljen atentat organizacije TIGR na fašističnega diktatorja Mussolinija 20. septembra 1938 v Kobaridu, Celovec, 2011. Nova zbirka Božji mlini, ki je letos izšla pri Mladiki, vsebuje izbor iz štiridesetletnega avtorjevega pesniškega opusa. Pesmi zato kažejo na različna avtorjeva ustvarjalna obdobja in čutenja. Rutar je zbirko razdelil na sedem sklopov, ki se ne ločujejo strogo drug od drugega, saj se motivi – erosa, vere, narave, zgodovine – mehko prelivajo in poglobljajo. Morda izstopa le razdelek Mistika, v katerem so priložnostne pesmi, s prevladujočim ekstatičnim odnosom do stvarstva.

Avtor je v uvodnih besedah zapisal, da pesmi zajemajo svoj dih iz večplastne čudežnosti človeškega dojemanja. A na posameznih mestih se v svoji intuiciji skušajo dotakniti tudi nečesa višjega, nezavednega, kar presega naše človeške moči in ni delo človeških rok in se človeški zavesti predstavlja z nedoumljivim, nepredvidljivim in človeku neobvladljivim. Tudi v razmerju do današnjega, sodobnega sveta, v klasičnem vprašanju, "Kam gremo?". Današnji vrhunec človeške civilizacije se kaže v človekovi "umetni", tisočkratni atomski premoči in prevladi nad naravo. Ta se bo v prihodnjih stoletjih samo še stopnjevala, seveda zgolj v primeru, da ne pride do konsenza, "uravnanegega reda", ozaveščanja človeštva znotraj civilizacije.

Prešernovo gledališče Kranj

Nagrado julija je prejela Vesna Jevnikar

Nagrada julija za najboljšo igralsko stvaritev domačega ansambla Prešernovega gledališča Kranj v sezoni 2019/2020 je pripadla igralki Vesni Jevnikar. Nagrado, ki jo gledališče podeljuje v sodelovanju z Gorenjskim glasom, je žirija igralki podelila za vlogo *Helene Alving* v predstavi *Strahovi* Henrika Ibsena in v režiji Igorja Vuka Torbice. Strokovna žirija, ki so jo sestavljali Vilma Štrifof (predsednica), Igor Kavčič in Mare Žvan, je dobitnico nagrade soglasno izbrala na

podlagi glasov občinstva, ki je po vsaki predstavi glasovalo za najboljšo igralsko stvaritev. V obrazložitvi je žirija napisala, da je igralka "v kompleksni in igralsko zahtevni vlogi *Helene Alving* našla svojevrsten igralski izziv". Vesna Jevnikar je suvereno in igralsko zrelo vzdrževala aristokratsko držo, ki jo narekuje status enega najmočnejših Ibsenovih ženskih likov, hkrati pa je razprla lik v njegovi občutljivosti, v sprjaznjenosti s svojo vlogo v poudarjeno patriarhalnem svetu.

"Najbolj pretresljiv je zadnji prizor žrtvovanja bolnega in za življenje nezmožnega sina. Jevnikarjeva je uprizorila svoj notranji boj z minimalnimi igralskimi sredstvi, vendar notranje tako silovito, da ostaja eden od vrhuncev njenega igralskega ustvarjanja in hkrati eden izmed presežkov igralskih vlog kranjskega gledališča," so še zapisali v obrazložitvi. Za nagrado sezone 2019/2020 so prišle v konkurenco še igralske stvaritve v predstavah *Rajzefiber* Gorana Vojnoviča, *Dr. Prešeren* Nede R. Bric in *Večja od vseh* Roka

Vilčnika – rokgreja. Predstava Škofjeloški pasijon je bila zaradi pandemije prenesena v sezono 2020/21. Nagrado julija, ki nosi ime po muzi največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, podeljujejo od leta 2017 igralcu oziroma igralki ansambla Prešernovega gledališča, ki je v minuli sezoni s svojo igralsko stvaritvijo najbolj prepričal oziroma prepričala gledalce in strokovno žirijo. V gledališču upajo, da bodo nagrado igralki čim prej podelili na prvi predstavi, ki jo

bodo lahko zopet odigrali pred občinstvom. Vesna Jevnikar (1964) se je že kot otrok srečala z gledališčem in filmom. Nastopila je v takrat še amaterskem Prešernovem gledališču v predstavi Ivana Cankarja *Hiša Marije Pomočnice* in v filmu *Sreča na vrhovi* (1977). Od l. 1998 je članica igralskega ansambla Prešernovega gledališča Kranj. Vloge v filmih in na gledaliških odrih so ji prinesle številne nagrade, med drugim nagrado zlata paličica in Borštnikovo nagrado.

POGOVOR Rossana Paliaga, predsednica ZCPZ

Kar delamo zdaj, je le izhod v sili, ni končni cilj!

V zadnjem letu se je popolnoma spremenilo zborovsko življenje. Zborovsko petje je bilo označeno za eno najnevarnejših dejavnosti v času širjenja virusa, zaradi česar so morali pevski sestavi za več mesecev prekiniti svoje delovanje ali se zateči na splet. Z novimi razmerami so se morali spopasti tudi zbori, včlanjeni v Zvezo cerkvenih pevskih zborov (ZCPZ) iz Trsta pa tudi zveza sama. O tem, kako so se znašli v novi situaciji, smo se pogovorili s predsednico ZCPZ Rossano Paliaga, ki nam je med drugim opisala, kako potekajo spletni projekti (zadnji je bil velikonočni), ki jih organizirajo v času prisilnega zaprtja.

Kako se je spremenilo delovanje ZCPZ v času pandemije?

Pred pandemijo smo dejansko delovali izključno z dogodki v živo, če izvzamemo založniško dejavnost. Temu lahko dodamo, da se specifično ukvarjamo z dejavnostjo, ki so jo od samega začetka označili kot zelo nevarno: zborovsko petje. Zato so spremembe očitne. Med prvim zaprtjem smo v stalnem stiku z deželnimi in škofijskimi referenti skušali posredovati članom ažurirane informacije glede predpisov in prepovedi, na začetku poletja pa smo se odločili za spletni "preobrat", ki bi edini lahko prekinil obvezni molk.

Koliko se je zmanjšalo delovanje?

Delovanje se v bistvu ni zmanjšalo, se je le spremenilo. Naučili smo se

novega načina komuniciranja in novih spretnosti. Posvečamo se posodabljanju delovanja, a tudi samega administrativnega ustroja ZCPZ, v skladu z reformo tretjega sektorja, kar terja veliko ekipnega dela. Ugotovili smo tudi, da je koordinacija in realizacija spletnih projektov včasih še bolj zahtevna od organizacije koncerta ali revije. Priredili smo spletna srečanja, zborovske video voščilnice, koncert v streaming predvajanju in priznam, da nismo vedeli, kaj naj pričakujemo od potencialnih gledalcev. Zato nas je odziv zelo prijetno presenetil in je poplačal trud te prve izkušnje.

Božični voščilni venček je dosegel skoraj 1200 ogledov, januarski koncert v stolnici je bil velik uspeh (nad 800 ogledov) in s postno-velikonočnim projektom smo trenutno presegle 900 ogledov. Uporabili smo sredstvo, ki mogoče ni najbolj razširjeno med našimi pevci, a je predstavljalo tudi edino možnost, da vzpostavimo stik z zunanjim svetom in ohranimo priljubljene tradicije. Na ta način smo se približali tudi ljubiteljem glasbe, ki nas do tega trenutka niso niti poznali.

Po božičnem projektu ste organizirali tudi postno-velikonočni projekt. Kaj ste pripravili?

Načrtovali smo cikel zborovskih nastopov za vsak večer velikega tedna do Velike noči. Nismo si predstavljali, da bodo prazniki potekali brez omejitev, a smo preveč optimistično mislili, da bomo lahko posneli zборе, ki naj bi peli z masko in

s primerno medsebojno razdaljo med pevci. Ko je tudi to postalo nemogoče, se nismo vdali in smo pomislili,

da bi lahko ob tej priložnosti preusmerili pozornost na instrumentaliste. Rdeča nit so bili seveda organisti, nazadnje še pritrkovalci, ki so del naše ZCPZ. Dodali pa smo še druge, odlične glasbenike našega območja, ki so nam pomagali ustvariti tisto posebno, ponotranjeno vzdušje tega intenzivnega poglavja liturgičnega leta. Odgovorili smo tudi na prošnjo po besedah, ki bi ojačile vsebine teh glasbeno-duhovnih srečanj, zato je naša odbornica Majda Cibic pripravila serijo priložnostnih misli in je izbrala tudi vrsto poezij duhovnika in pesnika Alberta Miklavca ob 25-letnici njegove smrti. Da bi raznolike vsebine pridobile zaokroženo umetniško obliko, je zaporedje točk sestavil Mirko Ferlan, ekipa Studio Trak pa je podpisala montažo, ki vsebuje veliko sugestivnih podob, med katerimi so nekatere posnete z dronom. Kar objaviš na spletu, ostane

in doseže najrazličnejše gledalce, zato si želimo, da bi gledali in poslušali čim bolj kakovostno oblikovane

format?

Kar smo pridobili na področju novih kompetenc in načinov komuniciranja, bo obogatilo prihodnjo dejavnost ZCPZ s širšo paletu ponudb in načrtov. Mislim pa, da ni treba poudarjati, da bomo ponovno zaživeli le, ko bodo naši zbori lahko nastopali v normalnih razmerah, v živo. Revije, ki ste jih omenili, tako kot mnoge druge, dolgoletne dejavnosti, so naša identiteta in zgodovina. Kar delamo zdaj, je le izhod v sili, ni končni cilj.

Kaj vam v tem času sporočajo zbori s terena?

Cerkveni zbori imajo več glasbenih "obrazov". Tudi v normalnih razmerah se stalno prilagajajo okoliščinam: določena zasedba pri redni maši je le delno zagotovljena, načrtovanje programov in včasih tudi nastopov mora biti nujno zelo prožno. Praznični nastopi imajo

prav tako svoje dinamike, z največjim možnim leskom na vseh področjih. Tretji obraz pa je tisti ljudskega petja, ko zbor sam ali z verniki v cerkvi izvaja preproste, obče znane skladbe. Cerkveni zbori so v tem obdobju zaprtja naredili ravno to: prilagodili so se predpisom in razmeram, velikokrat tudi z uporabo ljudskega nabožnega petja. Situacija celotnega zborovskega sveta je zelo skrb vzbujajoča, ker prekinitev rednih vaj in posledično druženja s sopevci traja predolgo. Dolgotrajno mirovanje namreč določa razliko med rutino in močno motivacijo, kar je lahko zelo nevarno za ohranitev zasedb ob ponovnem odprtju. Zato mislim in upam, da imajo cerkveni zbori na tem področju posebno spodbudo, ki ni izključno petje, saj je njihovo druženje tudi poslanstvo in motivacija, ki jih privabita na kor.

Urška Petarso

Velika noč-Praznik življenja

Prisrčno voščilo Zveze cerkvenih pevskih zborov

Vsi močno pogrešamo glasbo in petje v živo. To občutimo predvsem, ko se bližajo prazniki, ko smo navajeni prisluhniti našim številnim pevskim zborom in pevcem nasploh, ki jim že dobro leto dni ne uspe prirediti kakega koncerta, glasbenega dogodka v živo ali pa sproščeno peti in igrati ob praznikih v domači cerkvi. Pri Zvezi cerkvenih pevskih zborov tako izredno stanje še toliko bolj občutijo, saj je poslanstvo zveze prav to: širiti ljubezen in kulturo petja in glasbe, ki je tudi odraz splošnega čutenja neke skupnosti. Zato si je ZCPZ v velikonočnem času zamislila in uresničila spletni projekt, ki je spremljal večere velikega tedna vse do Velike noči. Nastal je cikel štirih kratkih srečanj pod skupnim naslovom Velika noč-Praznik življenja, ki so ga predvajali na Youtube kanalu in Facebook strani ZCPZ (posnetki so seveda še na ogled). 10-minutni posnetki so res vredni ogleda, saj se v njih prepletajo glasba, priložnostne misli in pesmi, ne nazadnje pa tudi lepote naših krajev (cerkve, vasi in narava). Za glasbene točke so poskrbeli organista Alenka Cergol in David Lenisa, violončelistka Irene Ferro Casagrande, kitarist Janoš Jurinčič in flavtistka Olga Sosič, program pa je sestavil dirigent Mirko Ferlan. Profesorica Majda Cibic je sestavila štiri kratke priložnostne misli, ki so jih poleg avtorice prebrala Julija Berdon, Marjetica Puntar in Maruška Guštin. Majda Cibic je izbrala tudi štiri duhovno navdihnjene pesmi Alberta Miklavca (ob 25-letnici njegove smrti), ki jih je lepo deklamiral Marijan Kravos. Pri projektu so sodelovali tudi pritrkovalci skupine Turn, ki so z zvonjenjem uvedli nedeljski velikonočni praznik. / MČ

Kljub vsemu ostaja upanje

Velika noč v pandemiji

Sredi jutra, v torek po Veliki noči, sloneč ob oknu, gledam nenavaden prizor iz narave za ta čas. Pravi snežni metež z burjo, ki je v kratkem času pobelil travnik in celotno pokrajino s snežno odejo. In ko gledam to nenavadno sliko, ki jo ponuja narava, se mi nehote misel obrača k vsem spremembam, ki so se zvrstile v našem vsakdanu od prejšnjega leta, ko se je pojavila ta kužna bolezen, ki se je iz kitajskega Vuhana hitro širila po svetu. Kljub vsemu napredku človeštva v medicini in zdravstvu, kljub tehnološkemu napredku in znanosti, s katerimi razpolaga, se je človek znašel nepripravljen na takšno stanje, ki je ohromilo vse njegove dejavnosti. Panično so se odzvale mednarodne ustanove in države z zapiranjem meja in javnega

življenja, kar je povzročilo marsikje odpor prebivalstva, ki ni bilo vajeno kratenja osnovnih pravic prostega gibanja in prehajanja meja po Evropi. Z druge strani pa so se kar hitro znašle farmacevtske korporacije, ki so se povezale z raziskovalnimi centri univerz po svetu pri iskanju ustreznega cepiva proti tej bolezni. V zadnjem času so se po svetu pojavili novi različni sevi, ki povzročajo dodatne težave pri obvladovanju te nalezljive bolezni. Ta kužna bolezen je prizadela tudi Cerkev, ki je pred enim letom malo pred Veliko nočjo, zaradi nastalih razmer, bila primorana zapreti vrata vernikom. Odpadli so obredi križevega pota in vsega ostalega, kar prinaša s seboj skrivnost vstajenja Kristusa z veselo alelujo. Ni bilo blagoslovitve oljčnih

vejic na cvetno nedeljo, ni bilo blagoslova jedi. Ni bilo druženja vernikov pri teh obredih in tistega preprostega veselja, ki ga prinaša med sorodniki in znanci stisk roke in medsebojno voščilo ob teh praznikih. Človek se je naenkrat znašel neobglen in zaprt v svojem domovanju. Vsa novodobna tehnološka sredstva povezovanja na daljavo ne odtehtajo prijaznega pogleda in iskrenega neposrednega voščila in objema. Ko se na vsakodnevem sprehodu srečujem z ljudmi, ne vidim veselih, nasmejanih obrazov, prej otožnost in otopelost v očeh, ko brez besed drug mimo drugega vsak v svojo smer nadaljujejo pot. Večkrat tudi brez pozdrava, to je odziv na razmere časa, v katerem se nahajamo. Le redkim se

razjasni obraz, ko se spotoma zazrejo v brstečo naravo in lepoto dehtečega cvetja, na to krasoto božjega stvarstva. Tudi letos, ko se je že malo umirila začetna panika

zaradi te kužne bolezni in se je sistem nekako prilagodil nastalim razmeram z bolj ali manj uspešnim posegom za zaježitev te bolezni, ni opaznih prav velikih razlik

življenja od prejšnjega leta. Cerkve so se vendarle odprle in velikonočni prazniki so potekali malo bolj normalno od prejšnjega leta, ko so bile cerkve zaprte za

cerkvi, odpadel je običajni velikonočni offer. Vse te omejitve negativno vplivajo na vernike, še posebno na mlajše generacije. S tem se izgublja vrednote teh praznikov za medsebojno povezovanje z dobroto in ljubeznijo med ljudmi, s katerimi so rastle prejšnje generacije. Če k temu dodamo še pomanjkanje duhovnikov, zdaj je odšel v večnost še zadnji domači in najstarejši slovenski tržaški duhovnik, msgr. Franc Vončina, je slika popolna in dokaj skrb vzbujajoča glede prihodnosti slovenske Cerkve na Tržaškem. A kljub vsemu temu ostaja upanje, ki ga prinašajo s seboj pravkar iztekli se velikonočni prazniki, ki govorijo, da je bila smrt premagana z vstajenjem Kristusa, Odrešenika sveta.

Pavel Vidau

POGOVOR Helena in Roberta Sarđoč, upraviteljici istoimenske gostilne v Slivnem

Dobra volja in pridne roke so ključne za uspešno delovanje!

V Slivnem, majhni vasi blizu Nabrežine, že vrsto let deluje gostilna družine Sarđoč. Gostilna, ki ponuja domače jedi, slovi po različnih vrstah mesa na žaru in pohanem piščancu. Z gospo Heleno in hčerko Roberto Sarđoč sem se pogovorila o dolgem in dobrem družinskem delovanju. Izvedela sem marsikaj zanimivega o zgodovini gostilne in njenih izkušnjah v tujini.

Gospa Helena, bi nam kaj povedali o zgodovini gostilne Sarđoč?

V gostilni delata zdaj druga in tretja generacija, jaz, moja hči Roberta in sin Ranko. Starši mojega pokojnega moža Alda, Ida in Nini Sarđoč, so prvi odprli restavracijo. Na začetku, ne vem sicer točno kdaj, a gotovo je bilo pred letom 1950, ni bilo še prave restavracije, ampak le "trgovina", prodajalna vin. Tu so lahko samo prodajali vino in včasih kaj malega skuhalo. Občina ni dovolila, da bi odprli gostilno, ker je bila takrat v Slivnem že ena in so menili, da bi bili dve gostilni preveč. A vaščani so se angažirali in zbirali podpise, da bi družina Sarđoč lahko odprla pravo gostilno, in tako je tudi bilo. Na začetku so v gostilni večinoma pekli piščanca na žaru, poleg tega pa tudi divjačino. Nini Sarđoč je bil lovec, zato so večkrat tudi drugi lovci prihajali k njemu in so vsi skupaj jedli, kar so ulovili.

Kdo je delal na začetku in kakšen je bil delovni čas?

Na začetku sta delala Ida in Nini Sarđoč, kot sem že povedala, kasneje pa je začel moj mož Aldo in še jaz z njim. Pomagale so nam tudi moje sestre, v glavnem smo vedno

delali samo družinski člani. Takrat je bil delovni čas še kar dolg in naporen, delali smo od osme zjutraj do polnoči. Če se dobro spomnim, komaj v 70. letih prejšnjega stoletja smo lahko zaprli za en dan, kasneje pa lahko tudi za več dni.

Gospa Helena, kdo pa zdaj dela v vaši gostilni?

Od leve, Helena, Roberta, Ranko

Zdaj delamo jaz, moja hči Roberta, sin Ranko, moje sestre, včasih tudi moja svakinja ... Vedno nam pomagajo družinski člani. V zdajšnji situaciji moramo še veliko bolj računati samo na družino. Pred nekaj leti, ko smo delali res s polno paro, smo kdaj rabili še kako zunanjo pomoč, zdaj pa smo samo mi.

Kako to, da so se odločili odpreti restavracijo?

Kot sem že povedala, je bila tu v Slivnem že ena restavracija. Po nekaj letih

pa so to restavracijo odprli izven vasi, tako da so se Sarđočevi odločili, da odprejo restavracijo v vasi. Ker pa je občina menila, da zadostuje le ena, čeprav je bila izven vasi, so lahko takrat odprli samo prodajalno vina. Najprej so k nam prihajali le domačini, potem lovci, nato pa so

končno odprli restavracijo.

Ali ste lokal morda kdaj preuredili oziroma prenovili?

Lokal smo popravili in prenovili res velikokrat, prevečkrat, da bi si vse zapomnili in o tem kaj povedali. Večinoma smo popravili vse, hišo smo popolnoma predelali, kuhinjo smo dvakrat popravili, uredili smo bar in dvorišče ... Hiša je bila stara; ko je bila tu trgovina z vini, je bilo vse drugače, žar je bil na prostem, pokrit samo z majhno streho. Res veliko smo popravili in menjali.

Roberta, vem, da ste pred leti imeli izkušnje tudi v tujini. Bi povedali kaj o tem?

Ja, imeli smo veliko izkušenj v Severni Koreji. Vse se je začelo, ko je neki korejski diplomat pred več kot dvajsetimi leti prišel v Trst in spoznal našo gostilno od ljudi, ki so bili naši stalni gostje. Zelo mu je bila všeč naša kuhinja in vprašal nas je, ali bi radi šli k njim, da bi tam kuhali. Seveda smo to povabilo hitro sprejeli in se prvič odpravili tja leta 1998. Tisto leto smo tam preživeli en mesec. Ljudje in seveda diplomati, ki so nas povabili, so bili zelo radovedni in so spraševali o naši kulinarčni tradiciji; najbolj jih je zanimalo meso na žaru. Vsakič, ko smo odpotovali v Severno Korejo, smo s seboj vzeli razne vrste mesa, da bi jih naši gostje pokusili. Vse je bilo organizirano na najboljši način, korejska vojaščina je poskrbela za to. Včasih smo odpotovali tja tudi dvakrat na leto. Ob neki taki priložnosti smo svoje dobrote kuhali tudi za nekdanjega predsednika Clintona. Vsakič so nam kaj podarili, nas pospremili na kako razstavo ali pa kako predstavo ... Bilo je res super! Moja mama Helena je bila prva Evropejka, ki je odprla vrata posebnega muzeja; le-ta vsebuje vsa darila, ki jih je domači predsednik prejel od raznih uglednih gostov. Že dolgo je od tega, odkar smo bili zadnjič v Severni Koreji.

Katere jedi pravzaprav ponujate?

Ponujamo domačo kuhinjo: juho, njoke, špinačne štruklje, slane palačinke z rukolo ... Glavne jedi pa so večinoma mesne. Ponujamo razne vrste mesa na žaru, pohanega

piščanca, pečenke ... Za peko na žaru uporabljamo izključno drva. Seveda ne manjka sladice, ki so vse pripravljene izključno doma.

Roberta, kako ste se v družini naučili peči meso?

Gotovo po dolgi izkušnji, vse smo se naučili sami, brez nobenega posebnega študija. Pvi je pekel moj dedek, kasneje oče in zdaj brat. Na začetku gotovo ni bilo lahko in tudi verjetno ni uspelo prav na najboljši način. Ob kritikah se človek največ nauči, tako da se lahko pri delu kaj izboljša. Z dolgoletno izkušnjo in raznimi nasveti iz generacije v generacijo smo dosegli odlične rezultate.

Kako pa je bilo ob prihodu pandemije?

Kot vsi smo morali takrat tudi mi popolnoma prekiniti delovanje. Lani za Veliko noč pa smo začeli ponujati osebni prevzem jedi in tudi dostavo hrane na dom. Tako smo nadaljevali, dokler niso menjali pravil in smo lahko ponovno odprli restavracijo. Situacija gotovo ni bila in ni prijetna, veliko smo potrpeali ter žrtvovali; izguba je bila velika.

Lani poleti pa se je situacija nekako normalizirala in ste lahko delali kot vedno?

Ja, ja, seveda, kot vedno, a ob spoštovanju vseh pravil in ukrepov. Morali smo zmanjšati število miz in razpoložljivih mest. Skrajšali smo tudi delovni čas. Nadaljevali smo ponujati tudi osebni prevzem hrane, a samo za kosila ob sobotah in nedeljah, seveda vse po naročilu.

Ali so ljudje spoštovali ukrepe in vam nekako olajšali delo?

Ja, na srečo nismo imeli

nobnih težav s strankami; vsi so bili spoštljivi in razumevali. Situacija je bila za nas in za stranke težavna, tako da smo si vsi nekako pomagali. Ljudje so se bali, zato so se držali vseh pravil.

Roberta, ali še pripravljate jedi za osebni prevzem in dostavo na dom?

Ja, seveda, a zdaj imamo samo prevzem hrane. Vedno samo ob sobotah in nedeljah za kosilo in samo za bližnjo okolico, kot zahtevajo pravila.

Ste morda v gostilni imeli kakega posebnega gosta?

Res veliko posebnih in pomembnih gostov smo imeli tu pri nas! Verjetno se včasih nismo niti zavedeli, ker smo imeli res veliko dela ali pa jih nismo dobro poznali. Omenila bi jih kar nekaj, pri nas so jedli npr. Bud Spencer, Gino Paoli, Dodi Battaglia, Claudio Bisio, Angelo Infanti, Francesco Salvi, Nino Benvenuti, Nereo Rocco, Dario Fo, Franca Rame, Andro Merku ... in še veliko drugih. Včasih smo za spomin naredili skupno sliko.

Gospa Helena, katera je skrivnost za tako dolgo in dobro delovanje?

Rekla bi samo pridne roke, veselje, dobra volja in ljubezen do dela. Nedvomno delamo, ker je pač treba, a dobra volja in pridne roke so res ključne za dobro delovanje.

Gostila Sarđoč iz Slivnega je prejšnje leto dobila tudi pomembno diplomu, ki ji jo je podelila Accademia italiana della cucina. Če bi radi okusili kako dobroto gostilne Sarđoč, kar pokličite na telefonsko številko 040200146 ali pa pišite na naslov elektronske pošte info@sardoc.com.

Anastazija Pertot

Webinar Inovacije in dobre prakse v organizaciji DTZ Žiga Zoisa, v sodelovanju s SDGZ in ZKB Mladi

Trajnostna kava

Kakovost in trajnostni razvoj sta dve strani istega kovanca dobrega podjetništva. Tako je dijake in vse druge poslušalce nagovoril David Brussa, direktor oddelka Total Quality tržaškega podjetja Illy. Bil je gost prvega webinarja, ki ga je Tehniški zavod Žiga Zoisa iz Trsta organiziral skupaj s Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem (SDGZ) in pod pokroviteljstvom skupine Mladih Zadrzne kraške banke Trst Gorica (ZKB). Webinar sta vodila dijaka smeri Uprave, finance in marketing, Erik Leban in Veronica Benedetti, ki sta najprej predala besedo ravnateljici Maji Lapornik.

Ta je pozdravila prisotne in izrazila zadovoljstvo, da je do tega srečanja prišlo. Pozdravom se je pridružil tudi direktor SDGZ Andrej Šik, ki je med drugim dejal, da je povezava s šolo zanje zelo pomembna, v zadnjih letih je sicer ta zmanjkala, zato je zelo zadovoljen, da se ta odnos ponovno vzpostavlja, ker je pomembno, da mladi, ki študirajo na tej smeri, spoznajo svet podjetništva. V imenu ZKB Mladih pa je pozdravil Jan Kraus, ki je razložil, da je skupina nastala leta 2016 z željo, da bi se članstvo ZKB pomladilo. Besedo je nadalje dobil David Brussa (njegov poseg je simultano prevajal Peter

Senizza). Razložil je, kako se je podjetje Illy razvijalo v zadnjih 30 letih. Dejal je, da so zanje najpomembnejša interesna podjetja, šele zatem pridejo barmani, zaposleni, dobavitelji, skupnost Illy in delničarji. Za kakovost kave so pomembni prav vsi dejavniki njene pridelave: nabiranje, izbiranje zrn kave, prevoz, shranjevanje, izbiranje mešanice, praženje, pakiranje, ponujanje in na koncu še strežba kave. Pri Illyju imajo samo eno mešanico, saj uporabljajo 100-odstotno kavo vrste arabica iz raznih držav proizvajalk. Ena tretjina kakovosti kave je sicer odvisna od barmanov, zato so skušali

David Brussa

s kavniimi stroji čim bolj avtomatizirati njihovo delo. Za kavo espresso je potrebnih 50 zrn kave, če samo eno od njih ni dobro, pokvari okus kave, zato je zelo pomembno, da izločijo vsa slaba zrna, kar sicer predstavlja približno 0,1 odstotek produkcije, je razložil Brussa.

Po njegovem mnenju mora biti kakovosten izdelek danes tudi trajosten. Ta dva pogleda sta tako dve strani istega kovanca. V podjetju Illy so si zadali cilj, da bodo do leta 2033 ogljično nevtralni, kar je označil za zelo ambiciozen projekt. Med pomembnimi projekti pa se mu zdi to, da bodo spodbujali krožno gospodarstvo (pri tem so že začeli ustvarjati vrečke iz kavnih lupin). Že danes so sicer dosegli cilje 20 20 20 Kjotskega protokola. Lani so naredili investicijo za 359 tisoč evrov za svoje stroje, so pa zaradi te investicije letos prihranili že 218 tisoč evrov, v petih letih pa bo prihranek vsaj 1,5 milijona evrov. V

minulih letih so tudi zelo znižali porabo odpadkov, med temi dokončno odvržejo samo 3 odstotke, saj drugo reciklirajo. Brussa je svoj poseg končal z besedami Ernesta Illyja, ki je že leta 1973 dejal, da je pomembno spoštovanje človeka, skupnosti in okolja, to pa v času, ko ni bilo še govora o trajnostnem razvoju. Na koncu webinarja je še veliko dijakov postavilo vprašanja zanimivemu sogovorniku (pri pouku so se na srečanje pripravili s profesorjema Damiano Kralj in Borisom Valentičem), več vprašanj pa so postavili tudi drugi poslušalci.

Pogrebna sv. maša in pokop msgr. Franca Vončine

Slovo od priljubljenega duhovnika

V petek, 9. aprila 2021, so se rojanska skupnost, slovenski verniki, duhovniki in širša slovenska skupnost poslovili od priljubljenega, zadnjega domačega slovenskega duhovnika na Tržaškem, msgr. Franca Vončine, ki nas je zapustil 30. marca. Pogrebno mašo, ki se je začela s Komelovo skladbo Requiem, je daroval tržaški škof Giampaolo

bil msgr. Vončina umirjen in kako sta ga tudi v zadnjih dneh zaznamovali, prav tako kot skozi celo življenje, preprostost in popolna predanost Bogu. "Zapustil je naš svet spokojno. Bil je moder človek z velikim srcem, ki je ljubil in se posvečal Cerkev in predvsem slovenski skupnosti v Rojanu in na Tržaškem. Pogrešali ga bomo," je dejal nadškof,

moža. "Bog te je poklical za duhovniško delo in ti si mu odgovoril. Odrasel si na Opčinah, Mačkovljah, Boljuncu in pri Sv. Jakobu, duhovniško dozorel v Rojanu in Barkovljah, ko si se spet vrnil v kraj svoje mladosti. Bil si zaveden slovenski duhovnik, ki je opravil med nami res veliko dobrega in neprecenljivega. Skromen, dober, a tudi odločen človek.

Rojanu in širše ter jo ljubil. Vedno si je prizadeval, da bi ostala slovenščina živa v našem vsakdanu. Prav zaradi tega njegovega velikega poslanstva nam je žal, da je bila v rojanski cerkvi maša pretežno v italijanskem jeziku in da laiki v Rojanu niso mogli spregovoriti v slovo predragemu župniku. Priljubljenega duhovnika so iz Rojana prepeljali na pokopališče v Mačkoljah, kjer bo ležal ob mami Katerini in očetu Francu. Tam je obred vodil g. Klemen Zalar, ob njem pa sta bila tudi g. Žarko Škerlj in g. Andrea Mosca. Msgr. Franc Vončina je bil zelo navezan na g. Mosco, saj mu je ta v težkih trenutkih večkrat pomagal v Rojanu. Na pokopališču sta se na pokojnega duhovnika spomnila in prebrala prisrčne misli predsednica društva Rojanski Marijin dom Dorica Žagar in predsednik SPD Mačkolje Matej Tul. Predsednik mačkoljskega društva, ki je prebral spominski zapis Nika Tula, se je v imenu skupnosti spomnil, kako je gospod Franc (kot so ga vedno klicali) 13 let deloval kot župnik v vasi, in čeprav ga je dušnopastirška pot kasneje vodila v Rojan, je vedno ohranil tesno vez s to vasjo, ne nazadnje je ostal skoraj do zadnjega uradni upravitelj župnije. Pri SPD Mačkolje se ga še posebej spominjajo kot dolgoletnega odbornika, soprodpisnika pravne ustanovne listine leta 1976 in neutrudnega sodelavca pri pripravah vsakoletnega Praznika češenj,

Foto MC

Crepaldi, somaševal je vikar za slovenske vernike na Tržaškem Anton Bedenčič, prisotni pa so bili tudi vikar za Slovence na Goriškem Karlo Bolčina in vsi duhovniki tržaške škofije. Za petje in glasbeno spremljavo sta poskrbela neutrudna Zulejka Devetak in Paolo Venier. Nadškof Crepaldi je povedal, kako je bil g. Vončina globoko veren, kako je slepo verjel v Boga in Kristusa do zadnjega dne. Nadškof ga je obiskal malo pred odhodom v večnost. Razkril je, kako je

ki je dodal, da vrednote, ki so zaznamovale g. Vončino, ne smejo iti v pozabo znotraj tržaške škofije in slovenske narodne skupnosti. "Hvala, brat Franc, za tvojo globoko vero, zvestobo Bogu, požrtvovalnost in dobrotelost. Vso to dediščino si nam zapustil in mi se moramo truditi, da jo ohranimo," je sklenil msgr. Crepaldi. Prav tako je vikar Anton Bedenčič povedal, da se danes vsi slovenski verniki poslavljamo od velikega

Od tebe se poslavljamo vsi duhovniki, tvoji sobratje, slovenski verniki na Tržaškem in vsi tisti, ki so nedeljo za nedeljo sledili maši iz Rojana po tržaškem radiu. V imenu vseh teh se ti zahvaljujem za dolgoletno in predano delo v Gospodovem vinogradu. Zdaj si se pridružil svojim najdražjim v kraljestvu večne ljubezni in pri Kristusu našem Odrješniku," ga je pozdravil g. Bedenčič. Msgr. Vončina je bil slovenski duhovnik, ki se je zavzemal za slovensko skupnost v

Obvestila

Slovenska sveta maša za pokojnega msgr. Franca Vončino bo ob osmini njegove smrti v rojanski cerkvi v petek, 16. aprila, ob 17. uri.
DSI prireja v ponedeljek, 19. t.m., spletni pogovor na temo: Izjava SAZU o slovenski spravi. Sodelovali bodo predsednik SAZU dr. Peter Štih ter akademiki dr. Tine Hribar, dr. Jože Krašovec in dr. Peter Vodopivec. Spletni večer se bo pričel ob 20. uri, povezoval pa ga bo Martin Brecej. Link za povezavo z Zoomom je mogoče dobiti pri Slovenski prosveti v Trstu, tel. 040/370846. Lepo vabljeni!

Darovi

Verniki iz župnije Žalostne Matere Božje pri Sv. Ani v Trstu darujejo 100 € za Novi glas.
V spomin na g. Franca Vončino daruje N. N. 20€.
Za rojansko glasilo Med nami daruje Majda Cibic 20€.
Misijonski krožek Rojan je prejel: Za misijone: N. N. v spomin na msgr. Franca Vončino za p. Pedra Opeko – Madagaskar 200,00 €, s. Jelka Rupnik – Mengeš 35,00 €. Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice Bic: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 - 34135 Trst

Minuta molka na pobudo svetnika SSK Igorja Svaba

Podpredsednik občinskega sveta Igor Švab se je na seji občinskega sveta v imenu SSK in kolegice, svetnice DS Valentine Repini, spomnil na preminulega duhovnika msgr. Franca Vončine. Kolege v občinskem svetu je seznanil z življenjem in delovanjem priljubljenega duhovnika in kako se je zavzemal za slovensko skupnost na Tržaškem in za tržaško realnost nasploh. Med številnimi pobudami, ki jih je občinski svetnik naštel, je poudaril predvsem poimenovanje malega trga v Rojanu po msgr. Stanku Zorku in priljubljeno, tradicionalno procesijo ob morju v Barkovljah ob praznovanju Marije Rožnovske. Bil je človek dialoga, je povedal Švab in dodal, da je tržaška škofija v tednu dni izgubila Vončino in tudi msgr. Vittoria Ciana: "Oba sta pustila neizbrisno sled v tržaški skupnosti, zato predlagam občinskemu svet minuto molka v spomin na priljubljena duhovnika".

pa tudi kot navdušenega za tehniko, predvsem za zvočne naprave, za katere je bil vedno odgovoren; tudi prvi računalnik, je v "farovž" prinesel prav g. Franc. Za Mačkoljane je bil res veliko več kot "samo" župnik. Tudi Dorica Žagar mu je posvetila lepe in hvaležne besede. "Dolgo ste bolehal, a o svojih težavah, trpljenju in stiskah niste nikoli radi govorili, ne se pritoževali, rojanska skupnost žaluje za Vami, za svojim dobrim dušnim pastirjem, ki je skrbel za naše duhovno življenje, nas učil in spodbujal, naj

živimo kot dobri kristjani," je povedala Dorica Žagar, ki se ga je spomnila kot preprostega, razumevajočega, dobrosrčnega in nepopustljivega, predvsem ko je šlo za verske zapovedi in cerkvena pravila. V Rojanu bodo pogrešali Vončinovo prisotnost v cerkvi, pridige, lepo organizirana romanja, pogovore in kulturne večere. "Zdaj ste pri Bogu. Prosite za našo skupnost, Vam pa naj Vsemogočni poplača za vse dobro, ki ste ga Njemu v čast sejali," je še dodala rojanska kulturna delavka.

MC

V večnost je odšel dolgoletni sopotnik po skavtskih poteh

Umrl je Rudi Košuta – Delavni gams

"Prišel je čas slovesa, bratje, čas je, da gremo ..." S *Pesmijo slovesa* smo se v ponedeljek, 12. aprila, po molitvah za pokojne v kapelici pri mrliških vežicah pri Sv. Ani v Trstu, poslovili od Rudija Košute, dolgoletnega sopotnika po skavtskih poteh, ki je umrl na velikonočni ponedeljek, 5. aprila. Ob bratu Borisu in drugih sorodnikih smo se ob tej uri slovesa zbrali še nekateri starejši skavti in skavtinje, ki smo Rudija poznali. Ko se je vsak izmed nas skavtov zazrl v njegovo fotografijo na krsti, pa si je mogoče vsaj malo poočital, da ga nismo kdaj obiskali, čeprav smo vedeli, da se že desetletja bori z neozdravljivo, progresivno degenerativno boleznijo, ki ga je, nekoč neutrudnega fanta, ki je

dan za dnem vodil jutranjo telovadbo na taborih in se udeleževal vseh pohodov in izletov, postopoma pripeljala do tega, da je moral pustiti delo v trgovini Marchigomma in nato tudi svoje skavtske zadolžitve. Rudijevi starši so obdelovali mandrijo v Rojanu, kjer se je Rudi rodil kot tretji sin 28. marca 1953. V tistih časih so bili rojanski skavti pravi steber župnije in številnih dejavnosti v tej četrti. Tako ni slučaj, da se je prav v rojanskem župnišču rodila zamisel za skavtsko glasilo Jambor. Zlasti je slovel vod gamsov, ki so ga sestavljali zelo sposobni fantje, ki so tržaškemu skavtizmu marsikaj dali. Rudi je svojo skavtsko obljubo podal na jurjevanju, ki je bilo 25. aprila

1965. Po izvidniški dobi je postal novinec rover in leta 1971 postal del klana Južnega zlatoroga. Kmalu je prevzel določene odgovornosti kot četovodja in akela 3. čete. Se pravi, da se je v prvih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja posvečal predvsem volčičem, to je najmlajši veji v skavtski organizaciji. Leta 1974 je postal blagajnik in gospodar Slovenskih tržaških skavtov, česar se je lotil z veliko mero odgovornosti in znanja. Organizacija je v tistem času nabavila nove, sodobnejše šotore, oprema se je izboljšala in sploh je bil to čas, ko je doživljala globoko preobrazbo. Po nekajletnih pripravah je namreč leta 1976 prišlo do združbe fantovske in dekliške organizacije in enotnega delovanja. Rudi

je pri pripravljanih sejah aktivno in vneto sodeloval,

Rudi Košuta drži skavtski prapor - zastavo med obljubami na jurjevanju leta 1978.

kakor tudi nato pri delovanju, pripravi taborov in pri vodenju. Njegov prvi tabor

je bil leta 1968, zadnjič pa je verjetno bil na taboru leta 1986 v Stranjah, ko je proti koncu tabora tudi nerodno padel in si zlomil roko. Ves čas je Rudi zelo skrbel za glavni skavtski sedež v Marijinem domu v ul. Risorta, kjer je v kletnih prostorih uredil 'skavtsko trgovino' in je postavil majhen muzej različnih skavtskih eksponatov, ki so jih v naslednjih letih dopolnjevali. Skavtsko delovanje je večkrat tudi sam dokumentiral s fotografijami, ki jih je imel urejene v posebnih albumih. Zadnjih 15 let je preživel na svojem domu v Rojanu pri Scali Santi. Bil je nepokreten, vse težje je tudi govoril, a vseeno je pogumno prenašal svoje težave. Skavtom in skavtinjam njegove in

nekoliko mlajše generacije, ki smo ga poznali in z njim sodelovali, bo ostal v dragem spominu, kot fant dobrega srca, ki je rad pomagal in naredil uslugo. Kolikokrat je na primer po daljših večernih sejah za pripravo taborov ali drugih dejavnosti s svojim športnim "Fičom 850" prevažal domov udeležence seje, tudi če smo živeli v okoliških vaseh. V družbi je bil vesel, a vedno nekoliko zadržan. Nedvomno pa njegovo skavtsko ime Delavni gams natančno odraža njegov značaj, vztrajnost in močno voljo, ki sta ga označevali. Skavtska družina ga bo ohranila v dragem spominu. Bratu Borisu in ostalim svojcem izrekamo globoko občuteno sožalje.

Visoki jastreb

ZKB Zadrúžna kraška banka Trst Gorica Zadruga – ZKB Credito Cooperativo di Trieste e Gorizia Soc. Coop.

Register zadrug: A160760 Register bančnih zavodov: 3387-80 Zveza bank ABI: 08928

Davčna številka in št. vpisa v register tržaških podjetij: 00093160323 Register R.E.A.: TS-27793

Članica skupine za DDV družbe Cassa Centrale Banca. Davčna št. za DDV: 02529020220

Članica zadrúžne bančne skupine Cassa Centrale Banca, vpisane v register bančnih skupin.

Podvržena upravljanju in koordinaciji matične družbe Cassa Centrale Banca – Credito Cooperativo Italiano S.p.A.

Sedež in poslovni naslov: ul. del Ricreatorio, 2 – 34151 Opčine (TS)

Obvestilo o sklicu rednega občnega zbora

Sklican je redni občni zbor članov, ki bo 30. 4. 2021 ob 12. uri na sedežu družbe v prvem sklicu in 7. 5. 2021 ob 17. uri na sedežu družbe v drugem sklicu za obravnavo naslednjega dnevnega reda:

- 1. Predstavitev in odobritev računovodskih izkazov na dan 31. decembra 2020 – razporeditev čistega dobička poslovnega leta**
- 2. Korporativno upravljanje: poročilo o izsledkih postopka samoevalvacije organov družbe**
- 3. Volitve članov upravnega odbora**
- 4. Določitev honorarjev in povračila stroškov za člane upravnega odbora in za neodvisnega upravitelja**
- 5. Sklenitev zavarovanja civilne odgovornosti in zavarovanja za primer nezgode pri delu (in v prostem času) za upravitelje in nadzornike**
- 6. Odobritev politike plačevanja in stimuliranja, vključno z merili za določanje plačila v primeru predčasne prekinitve delovnega razmerja ali predčasnega prenehanja mandata. Poročilo o izvajanju politike v letu 2020**
- 7. Določitev najvišje izpostavljenosti, ki jo lahko družba prevzame do članov in strank v skladu s členom 32.1 statuta družbe in z bonitetno regulativo za velike izpostavljenosti**
- 8. Razkritja o poslovanju s povezanimi strankami**

Način udeležbe na občnem zboru

Da bi čim bolj zmanjšala tveganja, povezana s trenutno zdravstveno krizo, je družba ZKB Zadrúžna kraška banka Trst Gorica Zadruga – ZKB Credito Cooperativo di Trieste e Gorizia Società Cooperativa (v nadaljevanju: Banka) odločila, da izkoristi možnost, določeno s 6. alinejo čl. 3 zakonske uredbe št. 183/2020 (t. i. *Mille proroghe*), s katero se podaljša veljavnost 6. odstavka čl. 106 zakonske uredbe št. 18 z dne 17. 3. 2020, ki vzpostavlja ukrepe za krepitev nacionalnega zdravstvenega sistema in gospodarsko podporo družinam, delavcem in podjetjem, ki jih je prizadela epidemija bolezni COVID-19. Z uredbo, ki je kasneje postala zakon št. 27 z dne 24. 4. 2020 (t.i. *Cura Italia*), je določeno, da je v skladu s členom 135-undecies zakonske uredbe št. 58/98 (t. i. zakon o finančnem poslovanju TUF) udeležba članov na občnem zboru mogoča **izključno prek Pooblaščenca in brez fizične prisotnosti člana**. Poleg tega lahko podelitev pooblastil Pooblaščenca odstopa od določb zakona in statuta, ki nalagata omejitev števila pooblastil, ki jih je mogoče podeliti isti osebi.

Banka je imenovala notarja **Damjana Hledeja** (v nadaljevanju: **Pooblaščenec**), s pisarno v Gradišču ob Soči, ul. San Michele, 4, na položaj Pooblaščenca v skladu s čl. 135-undecies zakona o finančnem poslovanju TUF. Banka je v primeru zadržanosti Pooblaščenca kot nadomestnega Pooblaščenca imenovala namestnika direktorice Iva Cotiča, ki si je za ta namen kot naslov izbral sedež ZKB-ja, ul. del Ricreatorio, 2, Opčine (TS). Poverilnice morajo biti predložene najkasneje do 28. 4. 2021 ob 23.59, kot je to določeno v odstavku »Zastopanje na občnem zboru in imenovanje Pooblaščenca« obvestila o sklicu občnega zbora, ki je v celoviti obliki objavljeno na spletni strani družbe.

Članom je bilo obvestilo o sklicu poslano po pošti.

Pregled glasovalne pravice bo Pooblaščenec izvršil na podlagi posodobljenega seznama članov, ki mu ga bo predložila Banka.

Informacije o:

- pravici do udeležbe na občnem zboru, ki se lahko v skladu s čl. 135-undecies zakona o finančnem poslovanju TUF uresniči samo prek Pooblaščenca;
- pravici do udeležbe na občnem zboru in glasovalni pravici;
- pravicah članov;
- dokumentih, ki so na voljo članom;
- volitvah članov organov družbe;

so objavljene v celovitem besedilu obvestila o sklicu občnega zbora, dosegljivem na spletni strani **www.zkb.it** v razdelku **Člani/Občni zbor 2021**, ki navaja vse informacije o občnem zboru. Glede na zgoraj navedene izredne načine udeležbe/glasovanja na občnem zboru bo najkasneje deset delovnih dni po občnem zboru v uporabniškem območju spletnega mesta banke objavljen povzetek sprejetih sklepov.

ZKB Zadrúžna kraška banka Trst Gorica Zadruga – ZKB Credito Cooperativo di Trieste e Gorizia Società Cooperativa spoštuje vašo zasebnost in skrbi za varnost vaših osebnih podatkov. Posodobili smo izjavo o varstvu in obdelavi osebnih podatkov članov. Vabimo vas, da preberete novo izjavo. Objavljena je na spletnem mestu banke na naslovu <https://www.zkb.it/sl/varstvo-osebni-podatkov/>.

S spoštovanjem,
za Upravni odbor

Predsednik

ZKB ZADRÚŽNA KRAŠKA BANKA TRST GORICA Zadruga
ZKB CREDITO COOPERATIVO DI TRIESTE E GORIZIA Soc. Coop.

V zamejstvu pričakovanja za pomiritev in rešitev drugih težav v matični domovini

Pospešene priprave na bližajoče se predsedovanje Slovenije Svetu Evropske unije

V Sloveniji ni cepilne katastrofe oziroma polomije, kot so v okviru kampanje proti vladi in posebej premieru Janezu Janši javnost "prepričevali" nekateri mediji, saj cepljenje povsod po državi poteka po strategiji, ki jo je določila vlada. Cepiva je dovolj, saj je, denimo, za dva milijona slovenskih državljanov bilo naročenih kar sedem milijonov odmerkov cepiv. Samo v tem mesecu, aprilu, bo na voljo 347 tisoč odmerkov, dobave cepiv pa se bodo potem še povečevale, je sporočil Jelko Kacin, vladni usklajevalec cepljenja. Poleg že znanih cepiv v tem mesecu napovedujejo tudi cepivo ameriške družbe Johnson & Johnson, s katerim za cepljenje zadostuje že en odmerek. Pri cepljenju pa je nastalo nekaj težav zaradi bojazni pri cepivu Astra Zenece, ki naj bi povzročalo krvne strdke in posledično mogoče srčno ali možgansko kap, in zato, ker so v nekaj primerih namesto cepljenja ljudi po starosti, v vrstni red "vrinili" tudi nekatere posameznike iz ogroženih dejavnosti in poklicev. "Če ne zaščitimo ljudi po 60. letu starosti, bo šlo za njihovo življenje in smrt," je zaradi omenjenih napak pri prvstnem

redu cepljenja opozoril dr. Alojz Ihan, profesor mikrobiologije in imunologije na ljubljanski Medicinski fakulteti. Dr. Roman Jerala, izvedenec na Kemijskem inštitutu v Ljubljani, upa, "da bomo v prihodnje zares cepili po starostni lestvici navzdol. Ne samo najstarejši, tudi petdesetletniki imajo desetkrat večje tveganje smrti zaradi covid-19 kot tridesetletniki, in štiristokrat večje kot mladi do 18. leta starosti." Previden in stvaren ostaja predsednik vlade Janez Janša. Opozoril je, da epidemije koronavirusa še ni konec, in prosil vse, naj upoštevajo ukrepe in priporočila za njeno zaježitev. "Nič drugega kot varovanje zdravja in življenj je naš cilj. Samo precepljenost prebivalstva lahko ustavi epidemijo," je pojasnil premier, ki verjame, da bodo Slovenci tudi to preizkušnjo uspešno premagali. V Sloveniji je raznoliko in živahno delovanje tudi na drugih področjih, ki zadevajo družbo, državo in zlasti politiko. Zunanji minister Anže Logar je v pogovoru za novo številko tednika Demokracija povedal, da se na ministrstvu in v vladi pospešeno pripravljajo na predsedovanje Slovenije Svetu Evropske unije

v drugi polovici letošnjega leta. "Med cilji Slovenije bodo v bistvu trije ključni in prednostni. Prvega predstavlja poglobljena razprava na najvišjem nivoju o kriznem upravljanju na področju zdravja in zdravstvene oskrbe v Evropski uniji, s poudarkom na določitvi procesov upravljanja, ki bodo omogočali učinkovitejšo spopadanje z zdravstveno krizo. Druga prednost bo odprta in široka razprava o kibernetiki varnosti, s poudarkom na zagotavljanju strateške avtonomije Evropske unije. Tretja prednostna naloga bo konferenca o prihodnosti Evrope. Na različnih ravneh bomo vodili razpravo o vseh ključnih razvojnih izzivih, ki so pred nami in Evropsko unijo. Slovensko predsedstvo bo pri tem imelo zelo aktivno vlogo, vseevropsko razpravo o skupnih načrtih pa bomo odprli na tradicionalnem Blejskem forumu konec avgusta. Poleg tega bo tudi neformalni vrh predsednikov držav in vlad članic EU na temo Zahodnega Balkana kot regije. Skratka, pred Slovenijo so velike teme." Slovenija je pod zdajšnjo vlado spremenila zunanje politične strategije in usmeritev v smeri regionalnih povezav in

čezatlantskega zavezništva. To je bistvena razlika od preteklih vlad, ki so negovale predvsem diplomatske povezave z Rusijo in Kitajsko, se pravi z državama, kjer imajo poslovne interese predvsem levičarski tajkuni. Za primer: zunanji minister Karl Erjavec

Zunanji minister Anže Logar

je kar 13-krat obiskal Rusijo, niti enkrat pa ZDA, ki je slovenska zaveznica v zvezi NATO. Kakšen odziv pa je bil na preobrat v zunanji politiki na zunanjem ministrstvu? Dr. Anže Logar pojasnjuje: "Na ministrstvu je veliko profesionalnih diplomatov, ki so pripravljeni prispevati svoje znanje in izkušnje za uresničevanje strategije ministrstva. Marsikdo prenovljeno smer zunanje politike tudi odkrito podpira. So pa posamezniki, ki pač

razmišljajo drugače. In so odšli, ali pa verjetno še bodo." Ministrica dr. Helena Jaklitsch je v komentarju, objavljenem v Slovenskem času, ki je priloga tednika Družina, obravnavala pomen in vlogo slovenskega jezika in katoliške vere, ki sta temeljno vezivo našega naroda. S to pomembno temo je povezana tudi napoved ministra za notranje zadeve Aleša Hojsa o tem, kdaj bodo morali tujci, ki pri nas prebivajo dalj časa, znati slovensko. Skladno z novim zakonom o tujcih se pričakuje, da se tujci, ki v Slovenijo prihajajo na delo, "še preden dobijo dovoljenje za stalno prebivanje in delo, našega jezika naučijo. Pri združevanju družin se srečujemo z dejstvom, da mnogi člani družin še leta po tem, ko zaživijo med nami, ne znajo, niti se ne trudijo, da bi se naučili slovenskega jezika. Zato je zakonodaja spremenjena tako, da je že ob začasnem prebivanju pri združevanju družin potrebno osnovno znanje slovenskega jezika, pri stalnem dovoljenju za prebivanje pa je zahtevana višja stopnja znanja slovenskega jezika. Prepričan sem, da bo ta zakonska zahteva spodbudila vse tiste, ki želijo ostati pri nas, da se bodo

naučili tudi slovenskega jezika. Ne smemo več dovoljevati primerov, ki jih ni malo, ko žene ali otroci tujcev pri nas v zdravstvenem domu ali v šoli potrebujejo prevajalca. Ko se naši delovni migranti zaposlijo v Avstriji ali Italiji, je vsem jasno, da se morajo jezika dežeze, kjer začasno delajo, naučiti. Gre za povsem evropsko normo ohranjanja naše tradicije, kulture, izročil in slovenskega jezika." Zaradi aktualnosti omenjamo primer Ksenije Benedetti, dolgoletne voditeljice Protokola Republike Slovenije, zdaj pa ustanoviteljice in predavateljice na Akademiji za poslovni protokol. V tedenskem magazinu Reporter je sporočila, "da je po morju ogabnih žaljivk uknila svoj tвитerski profil." Žaljivke so bile uperjene tudi zoper Borisa Cavazzo, njenega moža in slovitega slovenskega igralca. Prepričana je tudi, "da suvereni, pošteni in v dobro vseh usmerjeni ljudje nočejo v politiko, ker se je tam nabralo toliko gnoja, da ne vem, če ga bo kdaj mogoče počistiti. Kriv je sistem, ki omogoča vse to, kar se je v Sloveniji slabega zgodilo. In nihče za svoja zavržna dejanja ni nikoli odgovarjal."

Marijan Drobež

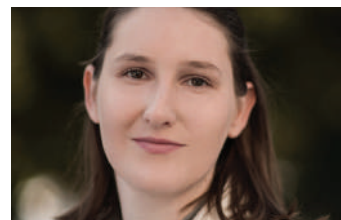
PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ 51. Teden slovenske drame bo v novembru

Znani so tekmovalni in spremljevalni program ter nomiranke za nagrado Slavka Gruma

Teden slovenske drame je najpomembnejši festival uprizoritev, ki so nastale po slovenskih dramskih besedilih. Že pol stoletja ga uspešno prireja Prešernovo gledališče Kranj ob podpori Ministrstva za kulturo in Mestne občine Kranj. Žal so prireditelji lanskoletni jubilejni festival lahko izvedli le delno, saj je epidemija koronavirusa preprečila celotno izvedbo. Tekmovalni in spremljevalni program so morali namreč prvici v zgodovini odpovedati. Letošnji, 51. Teden slovenske drame bi se moral začeti 27. marca, a tudi zdajšnja epidemiološka situacija ni ugodna za njegov nemoten potek. Zaradi tega so se organizatorji odločili, da tekmovalni in spremljevalni program prenesejo na prvo polovico novembra. Selektorju, mlademu dramaturgu Roku Andrusu (1989), je uspelo, kljub lanski močno okrnjeni sezoni, si ogledati 38 uprizoritev, ki so nastale na podlagi slovenskih dramskih besedil. V tekmovalni del je uvrstil naslednjih šest predstav: *Sedem vprašanj o sreči*

(Lutkovno gledališče Ljubljana in Slovensko mladinsko gledališče), režija: Tomi Janežič; Rok Vilčnik - rokgre: *Pošta* (Drama SNG Maribor), režija: Juš A. Zidar; *Gejm* (Maska Ljubljana in Slovensko mladinsko gledališče), režija: Žiga Divjak; Matjaž Zupančič: *Nova rasa* (SNG Drama Ljubljana), režija: Matjaž Zupančič; Oče Romuald/Lovrenc Marušič: *Škofješki pasijon* (Prešernovo gledališče Kranj in Mestno gledališče Ptuj), režija: Jernej Lorenci; Nejc Gazvoda: *Jazz* (Mestno gledališče ljubljansko), režija: Nejc Gazvoda. V spremljevalnem programu so predstave: Jernej Potočan: *Žalostinke* (Mestno gledališče ljubljansko), režija: Jan Krmelj; *Not Dead Enough/Vestern* (Glej), avtorska predstava; Patrizia Jurinčič Finžgar: *Bidovec-Tomažič: Tovarištvo* (Slovensko stalno gledališče, Trst), režija: Patrizia Jurinčič Finžgar; *Mitska* (EX-teater), režija: Hristina Vasić Tomšič; Matjaž Zupančič: *Vladimir [Владимир]* (Gledališče "Stojan Bačvarov", Vama,

Bolgarija), režija: Nikolaj Kenarov. Poleg tega je selektor Andres predlagal izvedbo še posebnega spremljevalnega programa. Vseboval naj bi nekaj projektov, ki so nastali na spletu. Ti so: *Monologi s*

Nika Švab

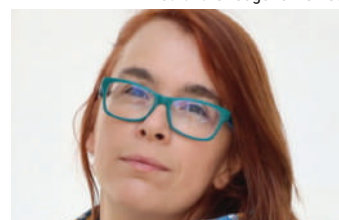
Simona Semenič

kavča (Prešernovo gledališče Kranj, režija Maša Pelko in Luka Marcen), in sicer Rok Vilčnik: *Naj me premakne*; Varja Hrvatina: *Kako se že reče tej črtici, ki ti utripa v wordu?*; Simona Hamer: *Kletka*; Tjaša Mislej: *Korenine in krila*; Peter Rezman: *Nočna*; Kim Komljanec: *sproščeno*; Nejc

Gazvoda: *Kune*; Sandi Jesenič: *Krajice* (Društvo VLU), režija Sandi Jesenič. Med bralnimi uprizoritvami, festival Vzkrik!2020, pa so: Nika Korenjak: *Kako ženska postane morilka*, režija: Aljoša

Vedrana Grisogono Nemeš

Maja Šorli

Živadinov; Brina Klampfer in Kaja Blazinšek: *Paloma*, režija: Brina Klampfer; Gašpar Marinič: *Odsekali ti bom krila*, režija: Žiga Hren; Suzana Tratnik: *Tukaj ni homofobije*, režija: Živa Bizovičar; Varja Hrvatina: *Najraje bi se udrila v zemljo*, režija: Eva Kokalj; Peter Rezman: *izrekanje suspenza*,

režija: Nina Ramšak Markovič; Jernej Potočan: *Leta so tekla, mi pa malo manj*, režija: Luka Marcen; Tjaša Mislej: *Posebna večerja*, režija: Mojca Mačon. Ker bodo v jeseni zaradi zdajšnjega zaprtja gledališč v PG Kranj morali izvesti tudi gledališki abonmajski program, so se organizatorji festivala odločili, da bodo del festivalskega programa, v upoštevanju vseh predpisov glede zaježitve širjenja okužbe s koronavirusom, uresničili že v pomladnih dneh. Svojo dolžnost je tako že opravila žirija za nagrado Slavka Gruma, za nagrado za mladega dramatika in za Grün-Filipićevo priznanje za dosežke na področju dramaturgije. Ob predsedniku Srečku Fišerju sta žirijo sestavljala še Matej Bogataj in Amelia Kraigher. Omenjeni žirantje so prebrali 36 besedil, ki so prispela na natečaj za nagrado Slavka Gruma, in 11 besedil, prispelih za natečaj za nagrado za mladega dramatika/dramatičarko. Nominiranje za nagrado Slavka Gruma so

javno razglasili 27. marca, na svetovni dan gledališča. Ti so: **Nika Švab**: *Delo in deklica I.-V.: Drame tlačank*; **Vedrana Grisogono Nemeš**: *Franc*; **Simona Semenič**: *potem že tečem*; **Maja Šorli**: *Tega okusa še niste poskusili*. Kdo bo prejel letošnjo nagrado Slavka Gruma ter nagrado za mladega dramatika/dramatičarko, bo znano 6. aprila 2021, na dan, ko bi morala v običajnem terminu biti sklepna prireditev Tedna slovenske drame s podelitvijo teh nagrad. Organizatorji bodo v spomladanskem času v sodelovanju s Slovenskim gledališkim inštitutom (SLOGI) uresničili tudi *Pogovore z nominiranci*, pa še vsakoletno delavnico dramskega pisanja, ki jo bo vodila Kim Komljanec; v sodelovanju z enoto dramskih pisateljic in pisateljev ZDUS pa bodo začeli projekt razvijanja kratkih dramskih besedil, namenjenih uprizoritvi preko videokonferenčne platforme Zoom.

OZN se zavzema za večjo zaščito ljudi in planeta pred podnebnimi spremembami

Polarni mraz in ekvatorialna toplota

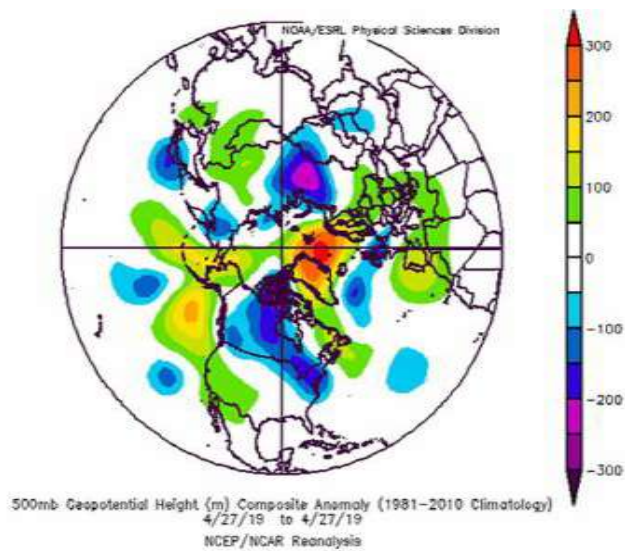
Stratwarming označuje "usodo" zime v polkroglastem merilu (tudi v Evropi in Italiji), vsakoletno obnašanje polarnega vrtnca: veliko kroženje nizkega tlaka na visoki nadmorski višini, napolnjeno z zelo hladnim zrakom v notranjosti, ki je poltrajno nameščen nad navpičnico severnega pola, med zgornjim delom troposfere in srednjo stratosfero, na povprečni nadmorski višini med 10 in 30 km.

Vremenska in podnebna nihanja, ki smo jih opazili v zadnjih mesecih in jih bomo še v bližnji prihodnosti, niso nič drugega kot tragična posledica podnebnih sprememb v naši atmosferi. Sprememba klime, okoljski problemi, onesnaževanje, razprševanje odpadkov so globalni in zahtevajo mednarodne rešitve.

V zadnjih dneh je bil na zasedanju Združenih narodov govor o podnebnih pogajanjih, ki bodo novembra 2021 v Glasgowu. Namestnica generalnega sekretarja OZN Amina Mohamed je poudarila,

da je treba odločneje ukrepati v boju proti podnebnim spremembam in biti bolj vztrajni, da bi zemljo in najbolj

Modeli, ki so nam na voljo, dejansko potrjujejo dva vala hladnega zraka arktičnega izvora, ki sta si zelo blizu.

ranljive ljudi zaščitili pred vse močnejšimi in pogostejšimi vplivi podnebne krize. Znanstvenikom je jasno, da se bodo še nadaljevali znaki spremembe, ki smo jih občutili v atmosferskem kroženju na sinoptičnem (evropskem) merilu v velikonočnem času. Pred dnevi se je zdelo, da se je v Evropo vrnila zima.

Med končnim segrevanjem se kroženje od zahoda proti vzhodu v stratosferi obrne in nastane stratosferski polarni anticiklon. V praksi stratosferski polarni vrtnec izgine, stanje pa ostane nespremenjeno do jeseni, ko se bo zaradi enakega fiziološkega sevalnega hlajenja vrnil mraz v tej obliki.

Končno ogrevanje je potekalo med 24. in 25. aprilom. To je znan pojav, ki se zgodi vsako leto in sovpada s koncem

Amina Mohamed

stratosferskega polarnega vrtnca, ki ga nadomesti polarni anticiklon. Vendar ima sedanje končno ogrevanje dinamičen prispevek zaradi prenosa energije iz troposfere. Prenos energije je kot sprožilni način, podoben tistemu, ki smo ga imeli decembra z močnim Stratwarmingom. Anticiklon nad Skandinavijo,

ki ga pritiskata dva nizka tlaka v Atlantiku in Tihem oceanu, je predhodnik signala morebitne oslabitve polarnega vrtnca zaradi Stratwarminga. Amina Mohamed ne dvomi: leto 2021 bo ključno in vsi bi se morali potruditi za doseg cilja, ki smo si ga zadali s Pariškim sporazumom, da bomo povišanje temperature omejili na 1,5 °C več, kot smo jo imeli v predindustrijskem času. Amina Mohamed je tudi povedala, da je pomembno, da podprejo najmanj razvite države, ki so še posebej izpostavljene dramatičnejšim posledicam podnebnih sprememb. Potreba po prilagoditvi in odpornosti je "moralna, gospodarska in družbena", je pojasnila namestnica sekretarja OZN in žalostno poudarila, "kako je le petina celotnega podnebnega financiranja namenjena tem razmeram. Ne moremo več čakati pri odpravi te pomanjkljivosti. Združeni narodi so si na jasnem, da je vsaj pet ukrepov potrebnih za pomoč državam, da se letos odzovejo na izredne podnebne razmere.

Najprej morajo bogatejša država finančno podpreti prilagajanje podnebnju in do junija, ko bo vrh G7, povečati svoja prizadevanja za vsaj 50 odstotkov. Mohamedova je poudarila, da mora biti dostop do financiranja podnebja "racionaliziran, pregleden in poenostavljen", še posebej za najbolj revne države, zato je treba "znatno povečati" obstoječe finančne instrumente za obvladovanje nesreč in nova orodja, ki nam bodo omogočila, da okrepiamo svojo odpornost. Namestnica je dodala, da je treba države v razvoju opremiti z orodji, ki jim omogočajo, da v vseh strategijah upoštevajo podnebna tveganja. Drug temeljni vidik se nanaša na podporo lokalnim in regionalnim pobudam, zlasti v najbolj ranljivih državah in skupnostih, ki so v ospredju pri obravnavanju vpliva podnebnih sprememb. Krajevni akterji, vključno z avtohtonimi ljudstvi, ženskami in mladimi, morajo na vsak način imeti močnejši glas pri teh odločitvah.

Karlo Nanut

Pomisleki v času epidemiološke krize

So letos amaterska prvenstva res potrebna?

Že od poletja poteka živahna debata, ali naj amaterji v tej sezoni stopijo na igrišče. Nogometaši so septembra začeli sezono in jo po šestih krogljih ob poslabšanju epidemiološke slike prekinili. Po dolgem dogovarjanju je pred mesecem padla odločitev, da se v Furlaniji Juljski krajini deželna članska prvenstva ne bodo nadaljevala in da se mladinska ne bodo začela. Februarja so se pogнали odbojkarji, pri nas na ravni deželne C lige za moške in ženske ter starejših mladinskih

kategorij. Mesec dni so tekmovali, sicer ne brez težav, trajala, ko je nastopil rdeče območje in je vsa mladina ostala tudi doma in imela pouk na daljavo, pa je deželni odbor odbojcarske zveze FIPAV sklenil, da iz čuta odgovornosti ligaške dvoboje spet začasno prekine. Minili so trije tedni, po velikonočnih praznikih se je glavnina učencev in dijakov vrnila v šole, prejšnji konec tedna pa so spet zagnali tudi zgoraj omenjena prvenstva. So pa iz tedna v teden razporedi tekem

nepopolni, ker ob potrjenih okužbah, sumih in raznih karantenah marsikatero srečanje prelozijo. Podoben primer smo imeli tudi v naši športni srenji. Sredi marca, v zadnjem krogu pred prekinitvijo, so se v Repnu v okviru C lige spoprijeli fantje domače Sloge Tabor in sovodenske Soče. V tednu po slovenskem derbiju so ugotovili po več okužb v vsakem moštvu, tako med igralci kot med spremljevalci. Obe ekipi zdaj še mirujeta, ker morajo pozitivni nekaj časa po

prebolelem covidu-19 opraviti temeljit zdravniški pregled, preden se vrnejo k aktivnosti. Preko teh stolpcev smo svojčas že nedvoumno zavzeli jasno stališče do vprašanja izvedbe amaterskih prvenstev v letošnji sezoni. Poklicni športniki, tam, kjer so od tekmovalj odvisna delovna mesta, naj igrajo in spravijo pod streho predvidena prvenstva. Testiranje dvakrat tedensko, ekipe kot mehurčki in še ni dovolj, kot nas uči nazadnje izkušnja italijanske nogometne reprezentance. Toda v kategorijah, kjer

nihče ne živi od tega, je res treba skušati za vsako ceno pripeljati skrajšano sezono do konca? Čemu? K sreči glavnina mladih, ki se okuži, nima hujših posledic, vendar v taborih amaterskih ekip so tudi bolj priletni trenerji, spremljevalci, športni delavci, sodniki. Je smiselno tvegati? Ponavljamo, da voznje v štirih v avtomobilu ali v šestih v kombiju iz Trsta v Pordenon in nazaj v tem času niso primerne. Podpiramo kontrolirano dejavnost v manjših skupinah za

mlade, ki so manj podvrženi koronavirusu, če se da na prostem, kar bo odslej čedalje bolj izvedljivo. Naj se čim več gibajo, se sprehajajo, igrajo in tekajo v naravi. Ampak beremo, da se je začela tudi košarkarska C liga Silver, startali so tudi četrtoligaši, med sodelujočimi v ligi bo tudi goriški Dom. So ta odpiranja – brez rednega jemanja brisov vsem soudeleženi – v tem trenutku, ko bolj ali manj uspešno poteka cepilna kampanja, res potrebna?

HC

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registiran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa Veneto S.r.l., Sede legale: Via Saint Jean 64 Fontafredda - PN,
Sede operativa: Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, Cod fisc e P. Iva IT01882960931
tel. 0499960021 - faks 049 9960022, e-mail: info@centrostampaveneto.com, spletna stran: www.centrostampaveneto.com
LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRIT2T2V00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria-Travnik 25 - 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu
Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Celotno besedilo je na razpolago na spletni strani www.noviglas.eu v poglavju "Varstvo podatkov". Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh. Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC Izdajanje našega tednika Novega glasa podpirata tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Juljska krajina po DZ št. 26/2007. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medje. Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks. To številko smo poslali v tisk v torek, 13. aprila 2021, ob 13. uri

NOVI
GLAS

USPI FISC

Naturopatski nasveti (334)

Erika Brajnik

Vitamin A v naturopatiji (2)

Retinojska kislina sodeluje pri absorpciji joda. Pomanjkanje vitamina A potemtakem ogroža absorpcijo joda. Težje se jod absorbira brez vitamina A, sploh pri hudih hipotirozah. Vitamin A ojačuje absorpcijo železa, železo pa absorpcijo vitamina A. Ko izvajam mineralograme, opažam, da kar 90 % ljudi trpi za neabsorpcijo železa, kar je vezano na splošen deficit vranice in na preveč OH v naši prehrani. En surov korenček na dan je zdrav za otroke in odrasle! Cink je pa mineral, ki pomaga vitaminu A, da se pravilno vsrka, vitamin A in cink sta pomembna pri rasti otrok, cinka dobimo veliko v stročnicah; pest fižola mora biti vsak dan na jedilniku za zdravo rast otroka. Cink in vitamin A pomagata tudi pri ohranjanju zdravih oči. Antagonist vitamina A je vitamin K; če uživamo oba, se bo vsrkal le eden ali drugi, oba pa ne. Zdravje se začne pri mizi, uživajte surovo zelenjavo, sezonsko biološko, zvečer pa enolončnico s stročnicami, kot so to že delali naši predniki.

40-LETNICA ŠZ SOČA Pogovor s predsednikom Igorjem Tomsičem

Mladi so prednost našega društva!

Joško Maraž (predsednik), Simon Čevdek (podpredsednik), Benjamin Černic, Gabrijel Devetak, Lado Kogoj, Marijan Černic in Irena Ferlat so 3. aprila 1981, na ustanovnem občnem zboru, stopili v prvi odbor ŠZ Soča APD. Društvo so ustanovili z namenom, da bi povežali športnike iz vseh vasi sovodenjske občine. V športni sezoni 1981/82 je društvo nastopilo le z žensko ekipo v 1. diviziji, leto kasneje je zbralo še celo ekipo moških odbojkarjev, nato pa je privabilo še številne mlade športnike z udeleževanjem mladih, ki imajo še danes prednost v društvu. V zadnjih sezonah društvo tekmuje v vseh ženskih in moških mladinskih prvenstvih, tako na krajevni kot na deželni ravni. V 40 letih delovanja je društvo nabralo številne zmage in pomembne dosežke, med katere spadajo 2. mesto na vsedržavni ravni z ekipo minivolleyja leta 1989, 4. mesto v rednem delu meddeželne C1 lige in uvrstitev v playoff za napredovanje v B2 ligo v

sezoni 1995/96 ter lansko zgodovinsko napredovanje moške članske ekipe v C ligo in ženske v deželno ligo. Društvo je ponosno tudi na dosežke olimpijskega podprvaka Mateja Černica, ki je do 16. leta branil barve domačega društva Soča. Ob 40. obletnici delovanja

Igor Tomsič

smo se pogovorili z zdajšnjim predsednikom društva Igorjem Tomsičem.

Kako se je spremenilo delovanje društva od ustanovitve do danes?

Spremenilo se je vse in hkrati nič. Društvo vse od ustanovitve spodbuja športno udejstvovanje med mladimi in nastopa tako

z ženskimi kot moškimi ekipami. Močno pa so se spremenili odnosi med različnimi ekipami in športnimi društvi, tako na Goriškem kot tudi v celotnem zamejskem prostoru. Pred 40 leti je veljal kot neke vrste imperializem, kjer je vsako

Po čem se amaterski odbojkar danes razlikuje od odbojkarja pred 40 leti?

Sam spadam v eno izmed prvih generacij odbojkarjev društva Soča; takrat smo trenirali dvakrat na teden ter dosegali odlične rezultate. Danes sta dva treninga na teden absolutno

športniki namenjajo veliko več časa fizični pripravi.

Kot društvo veliko investirate v mlade športnike. Mladinsko športno udejstvovanje predstavlja glavno delovanje društva Soča?
Mladi so prednost našega društva. V samem statutu

Tudi športna društva so v zadnjem letu utrpela veliko škodo. Kaj mislite, da se bo spremenilo v amaterskem športu po koncu tega obdobja?

Za zdaj še ne poznamo posledic, ki jih prinaša virus covid-19. Žal pa nas skrbi predvsem to, da se številni člani, po tako dolgem premoru, ne bodo več vrnili v telovadnico. Izgubo športnikov smo že opazili v ekipah, ki so že ponovno začele treninge in tekme. Zaznali smo tudi veliko razliko med moškimi, ki so se v glavnem vrnili v polni sestavi, in ženskami, med katerimi se je kar nekaj športnic odločilo, da pusti ekipo.

Kateri so načrti za prihodnost?

Po 40 letih delovanja smo še vedno polni energije, novih idej in iniciativ. Trenutno je žal vse zamrznjeno, smo pa pripravljeni na ponoven zagon, ko bo to mogoče. Ko bodo razmere dovoljevale, bomo organizirali tudi primerno obeležitev 40. obletnice delovanja.

Giulia Černic

društvo skrbelo le za lasten "vrtiček". Danes pa tega ni več, saj društva združujejo konkretna sodelovanja, ki omogočajo edinstvene in neverjetne rezultate. Vse to je danes mogoče predvsem po zaslugi ZŠSDI-ja in predsednika Ivana Peterlina, ki je vrsto let spodbujal sodelovanje.

premalu in ekipe, ki stremijo po višjih rezultatih, nujno potrebujejo tri ali štiri treninge na teden. Amaterski šport se je povzdignil na višjo raven in se bolj približal profesionalnemu športu. Spremenili so se tudi treningi, ki jih izvajajo amaterske ekipe, saj vsi

društva piše, da je glavno delovanje usmerjeno v mlade športnike. Tudi v članskih ekipah, tako moških kot ženskih, v glavnem igrajo mlajši odbojkarji in odbojkarice. Najmlajšim ponujajo treninge splošne motorike, za otroke pa prirejamo treninge minivolleyja.

Predavanje puljskega zgodovinarja Egidia Ivetića

Balkan v prihodnosti Evrope?

Kolikšna je razsežnost boja za prevlado, ki se bje na Balkanskem polotoku, je razvidno iz dogajanja na medijskem področju. Tuje sile, ki si prizadevajo za povečanje vpliva na jugovzhodu Evrope, so na območju dejavne prek svojih medijev. To velja za Turčijo, Rusijo, Kitajsko, ZDA in arabske države. Naj le spomnimo, da je srbohrvaščina, za arabščino in angleščino, tretji najbolj razširjen jezik produkcije televizijske mreže Al Jazeera. To pomenljivo dejstvo je v svojem spletnem predavanju z naslovom *Balkan v prihodnosti Evrope*, ki ga je v torek, 23. marca, priredil tržaški kulturni in umetnostni krožek, poudaril puljski zgodovinar Egidio Ivetić, ki poučuje na Univerzi v Padovi. Predavatelj, ki je član italijanske govoreče manjšine, je poslušalcem predstavil dogajanje na nemirnem Balkanu od srednjega veka do današnjih dni. Uvodoma se je zaustavil pri geografski določitvi Balkanskega polotoka, glede katere si strokovnjaki niso enotnega mnenja. Metternich je izjavil, da se Balkan začne že v južnem okraju takratnega Dunaja, neštetokrat smo pa imeli

priložnost slišati, da se Balkan pri nas začne v Trstu, Gorici ali Štivanu. Morfologija kraškega ozemlja je res slična dinarskim planotam, kar pa še ne pomeni, da je Kras del Balkana. Severna, edina celinska meja Balkanskega polotoka, je rezultat zgodovine. Balkan se začne v Kvarnerju, pravi Ivetić. Prek Risnjaka v zaledju Reke gre njegovo območje do slovensko-hrvaške meje. Na severu sega Balkan do Kolpe, Save in Donave. Meja na Kolpi je tisoč let, od Karla Velikega do Napoleona, predstavljala mejo med Svetim rimskim cesarstvom in Balkanom. Te reke ločujejo dve civilizaciji: severno se nahaja območje, jug Srednje Evrope, ki je bil v stoletjih povezan z nemškimi svetom, južno so ljudje živeli pod vladavino Bizanca in nato Osmanov. Ob omembi različnih vplivov se je predavatelj zaustavil pri splošnih zgodovinskih značilnostih. Srednji vek je na Balkanu zaznamovalo srečanje med tja priseljenimi Slovani in Bizantinci, ki območja niso utegnili nadzorovati. Balkan je dejansko uspelo povezati le Turkom, ki so tam pustili zelo viden pečat. Ta se ni ohranil le v kulinariki

in jeziku (turcizmi), ampak tudi na religijskem področju (islam), v kulturi, miselnosti, organizaciji družbe in v sami urbanistični strukturi mest in naselij. Vpliv Osmanov je na

Predavatelj je omenil fragmentarnost Balkana (na območju, ki je po razsežnosti manjše od Francije, leži 10 držav z več narodi) in izpostavil "problem" Srbov ter Albancev, ki je nenehno

večinoma oblikovalo pred 1. svetovno vojno oz. ob koncu 1. svetovne vojne, ko je propadlo turško cesarstvo. V regiji so politično in drugače aktivne ZDA in Rusija, ki ni zelo učinkovita, vendar nanjo pravoslavne države

mehki trebuh stare celine. Kitajci financirajo in gradijo infrastrukture za prevoz svojega blaga med Egejskim morjem in Podonavjem. Rusija ima na območju v rokah dobavo energentov, ZDA, prek zveze NATO, vojaška oporišča. In kakšna prihodnost se obeta območju? Se bo Balkan razvijal v okviru EU? Današnji čas, z določenimi razlikami, spominja na leta pred prvo svetovno vojno, ko sta na območju svoj vpliv širili in se nato sprli Rusija in Avstro-Ogrska. Tekmovanje je v regiji danes globalnega značaja. Na vprašanji predavatelj ne pozna odgovorov, vendar je nakazal možnost razvoja politične pobude treh morij *Trimarium* in jadransko-jonske makroregije. Ta bi po njegovem okrepila povezavo med Apeninskim polotokom, državami naslednicami Jugoslavije, Grčijo in Albanijo. V času, ko med ljudmi na Zahodnem Balkanu prevladujeta diziluzija in odčaranost, Pariz, London in Berlin nimajo več zanje nikakršnega mika. "Vsekakor, nove vojne na območju verjetno ne bodo izbruhnile," je optimistično sklenil svoje predavanje Ivetić.

Mch

območju trajal do prve svetovne vojne. Tudi tam, kot v Bosni in Hercegovini, ki so jo pred tem zasedli Habsburžani, je bil vpliv Turkov malodane neprekinjen. Dejansko je Dunaj "azijsko deželo", kakršna je bila BiH, pragmatično vključil v svoje cesarstvo. V kolikšni meri je Balkan rezultat zgodovinskih delitev, se je pokazalo v času druge svetovne vojne in ob razpadu Jugoslavije.

prisoten. Kot znano, živijo ti razdeljeni v več državah: prvi v Srbiji, BiH, Črni gori in na Kosovu, drugi v Albaniji, na Kosovu in v Severni Makedoniji. Za problematične večnacionalne države, ki bodo lahko v prihodnosti tudi dobile drugačno obliko, je predavatelj označil BiH, Severno Makedonijo in Črno goro. Velik del Zahodnega Balkana ostaja torej v stanju, kakršno se je

gledajo z zanimanjem. EU je pri integraciji območja zelo šibka sila. Beograd je povezan z Moskvo, a tudi s Kitajsko in Brusljem. BiH je satelit Turčije, ki štiti interese tamkajšnjega muslimanskega prebivalstva. Arabske države so s svojim kapitalom na območju tudi zelo dejavne. V Zahodnem Balkanu se torej bje boj za prevlado. Balkan je tranzitno območje za vstop v Srednjo Evropo,

Poziv k budnosti

Intelektualci vseh dežel, zbudite se!

Praviloma je v zgodovini veljalo, naj bi ljudje spoštovali vrednote in se držali pravil. Hamurabi je zapisal pravila, Mojzes je dal zapovedi, Grki in Rimljani so verjeli, da je človeški um skladen z vesoljnim umom, zato naj v politiki, v državi vlada red, ki je lasten naravi in je zapisan v človekov um. Kristus je oznanjal zapoved ljubezni do Boga in bližnjega. Srednji vek je povezal izročila mislecev in umetnikov pred Kristusom z Jezusovim izročilom v skladno stavbo. Narava in človek sta utemeljena v Bogu kot povezovalcu in izvoru vsega, zaradi česar sta svet in družba urejena celota. Podoba te urejenosti je srednjeveška katedrala, kakršna je bila Notre Dame v Parizu do požara 15. aprila 2019. Svobodomiselnih Francozi, ki imajo težave s krščanstvom, so se odločili, da jo bodo obnovili v prvotnem stanju. Zavrnilo so umetelne poskuse, ki jih predlagajo nekateri za žičko kartuzijo, saj bi tako iz nje napravili neko 'postmoderno' skrupucalo, in še bi lahko naštevali. Spoštovanje urejenosti in skladnosti narave in človeškega sveta omogoča tudi urejenost in skladnost človeka in družbe. Postmoderni razvoj je odprl na široko pota poljubnosti, brez zakonja, nereda. Ko so francoski revolucionarji uvedli proslule dekade, desetdnevnik, naj bi se uprli celo voli na njivi. Sledili so jim komunistični revolucionarji, ki so ustaljeni svet postavili na glavo in za

seboj pustili opustošenje v naravi in človeških glavah. Z levičarskimi agendami zdaj omenjeno razsulo širijo po Evropi in svetu od dolgotrajne omenjene propagande okuženi in naphani levičarji, kakršna je nizozemska

demokrate organizacije in jih minirali od znotraj, da bi se polastili oblasti nad družbo. Podobno strategijo so ubrali fašisti in nacionalsocialisti. Ehrlich je bil trdno prepričan, da le na krščanskem izročilu utemeljena družba lahko

izvažajo prek teh agend svoj imperialni vpliv. Izkoriščajo naivnost evropske desnice. Uspelo jim je razdvojiti EU in konservativno Veliko Britanijo, Madžarsko in karavana gre dalje proti Sloveniji in Poljski. Liberalni predsednik Evropskega sveta Charles Michel v Turčiji ni protestiral zoper zavestno ponižanje predsednice Komisije EU Ursule von der Leyen. Ne Parlament ne komisija EU se nista izrekla o kršenju svobode govora slovenskemu predsedniku. Odmevi na odločno samozavestno Janševo politično delovanje v EU in drugod po svetu kažejo, kako omenjena levičarska agenda skuša po korakih razdreti temelje Združene Evrope, da se bodo brezkompromisno širili brezvrednotni temelji mednarodne politike, gospodarstva in kulture, ki jih podpira kapital multinacionalk v povezavi z omenjeno agendo. V tem mozaiku je treba gledati tudi štiri slovenske levičarske voditelje, ki po zgledu onega, ki si je poklicno pridobil klovnovski izkušnje, igrajo to skrajno igro. Če bi bila to zgolj igra, bi se lahko smejali, tako pa je to treba postaviti v mozaik širše zarote novega političnega brezvrednotnega procesa, ki ga predstavlja omenjena nizozemska poslanka in se vse bolj nasilno širi v evropski in svetovni politični prostor; zato, intelektualci vseh dežel, zbudite se!

Janez Juhant

poslanka Sophie in 't Veld (na sliki). V njenih nastopih ni zaznati spoštovanja človekovih pravic in človekovega dostojanstva, za kar se verbalno zavzema, pač iz nje bije propagandistično revolucionarno brezkompromisno sovraštvo, izključevanje in teptanje vseh vrednot, skratka razgradnja temeljev sožitja med ljudmi. To razbijanje Evrope in njenih ustaljenih etičnih in vrednotnih temeljev, ki so nastali na osi Jeruzalem - Atene - Rim in jih je še ohranjalo razsvetljeno judovsko-krščansko izročilo so dokončno poteptali totalitarni režimi. Lambert Ehrlich je natančno razčlenil in opozoril na posledice sprejete strategije na kongresu Kominterne v Moskvi avgusta 1935, po kateri se bodo komunisti ugnezili v

kljubuje temu pustošenju, ki se je pa žal v veliki meri uresničilo. Po tem pogorišču pa so ustanovitelji združene Evrope dali novega upanja, ko so spet utemeljevali stebernike stabilnosti, reda in spoštovanja človekovega dostojanstva in njegovih pravic na ustaljeni dediščini Evrope. Očitno se je zdaj levičarska internacionala odločena s pomočjo islamskih politikov, imigrantskih lobijev, predvsem pa družbe brez vere, vrednot, meja in spoštovanja dostojanstva človeka te temelje s prefinjenimi metodami podreti in vzpostaviti svet prazne medkulturnosti, v kateri si vsak lahko privoščiti vse. Kakšna politika je zadaj, težko rečemo, a brez dvoma to ne gre brez Rusije, Kitajske in muslimanskih držav, ki

Slovenski kolesarski as do 13. zmage na večdnevnikih dirkah Roglič zmagovalec dirke po Baskiji

Slovenski kolesarski as Primož Roglič (ekipe Jumbo-Visma) je skupni zmagovalec dirke po Baskiji. Enaintridesetletni Kisovčan se je v šesti etapi od Ondarroe do Arrateja (111,9 km), na spustu četrtega od sedmih

in slediti Rogličevi skupini. V etapi je 22-letnik s Klanca pri Komendi zasedel peto mesto, za Rogličem pa v razvrstitvi zaostal 1 : 07. Za oba najboljša slovenska kolesarja sledi krajši premor pred ardenskimi klasikami.

klancev, odlepil od skupine in na koncu z drugim mestom v etapi slavil 13. zmago na večdnevnikih dirkah. Primož Roglič je tako drugič v karieri slavil po Baskiji, potem ko je bil najboljši že leta 2018. To je bila skupno že 52. zmaga v karieri za najboljšega kolesarja lestvice Mednarodne kolesarske zveze (UCI). V boju za etapno zmago do obračuna ni prišlo. Potem ko je slovenski zvezdnik opravil večino dela, je nato prepustil zmago Francozu Davidu Gauduju, ki je v cilj skupaj z Rogličem pripeljal s 35 sekundami prednosti pred štirimi zasledovalci. Tretji je bil Španec Alejandro Valverde. V skupnem seštevku je drugo mesto pripadlo Jonasu Vingegaardu, ki je na koncu zaostal 52 sekund, tretji pa je bil Pogačar, potem ko je moral v drugi skupini večino časa sam narekovati ritem

Roglič bo predvidoma nastopil na dirki Amstel Gold (18. april), oba pa bosta nato tekmovala še na valonski puščici (21. april) in tretjem spomeniku sezone, Liege - Bastogne - Liege (25. april). Vsi kolesarski navdušenci, predvsem pa Rogličevi in Pogačarjevi navijači, čakajo na Tour de France, ki bo sicer šele konec junija. Takrat bo Pogačar branil zmago, ki jo je na predzadnji etapi lanskega toura odtrgal sodržavljanu Rogliču. Roglič pa je odločen se športno maščevati in osvojiti zaželeno rumeno majico na kolesarski dirki po Franciji. Žal za nas Slovence ob meji pomeni, da slovenska kolesarska asa se ne bosta (ali skoraj gotovo) udeležila Gira, ki bo letos peljal tudi mimo slovenskih in italijanskih Brd ter Gorice, s ciljem na Travniku.

MČ

Sindikata slovenske šole

Sestanek s študenti iz Italije, ki obiskujejo slovenske univerze

Sindikata slovenske šole sporoča, da se je dne 8. aprila sestala s skupino nekdanjih in sedanjih slovenskih študentov iz Italije, ki so obiskovali in še obiskujejo nekatere fakultete v Sloveniji, kot so Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem in Pedagoška, Filozofska ter Športna fakulteta Univerze v Ljubljani. Seja je zaradi znanih omejitev potekala na daljavo. Na srečanju je bil poleg deželnega tajnika Jožefa Prinčiča in deželne podtajnice Katje Pasarit prisoten še prof. Tomaž Simčič. Sindikat je prof. Tomaža Simčiča, ki je do avgusta lanskega leta kril mesto odgovornega za šolsko avtonomijo pri Uradu

za slovenske šole, povabil na sestanek kot poznavalca problematik na področju priznavanja študijskih

naslovov in drugih s tem povezanih vprašanj. Srečanje je sindikat organiziral na osnovi dopisa,

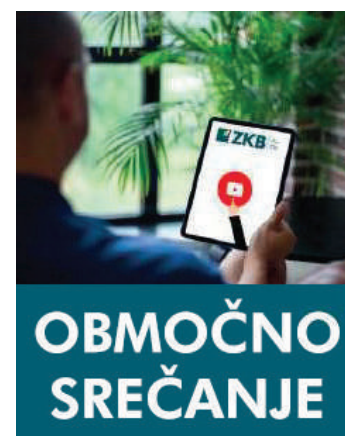
ki so ga študentje naslovili na Deželni šolski urad februarja letos in ga je urad posredoval sindikatu. V pogovoru so študenti predstavnikom sindikata obrazložili, s katerimi praktičnimi težavami se spopadajo, ti pa so študentom posredovali strokovno mnenje o njihovih zahtevah. Na koncu so se predstavniki sindikata obvezali, da bo sindikat predloge za drugačno osmislitev postopkov ter za njihovo pospešitev posredoval, glede na njihovo vsebino, Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in Uradu za slovenske šole pri Deželnem šolskem ravnateljstvu v Trstu.

Zadružna kraška banka Trst Gorica

Občni zbor 2021 in območno srečanje v streamingu

Letošnji redni občni zbor Zadružne kraške banke Trst Gorica bo 30. aprila 2021 v prvem sklicu oziroma 7. maja 2021 ob 17. uri v drugem sklicu na sedežu družbe. Tudi letos bo žal občni zbor potekal brez fizične udeležbe članov. Tako kot lani bodo člani glasovali izključno prek pooblaščenca. Člani bodo poverili pooblastilo za zastopanje in predložili navodila za glasovanje notarju Damjanu Hledetu, ki ga je upravni odbor banke izbral kot pooblaščenca. Vsa navodila so na voljo članom na spletni strani banke www.zkb.it, na sedežu ali poslovalnicah banke. Da bi svojim članom zagotovili informacije o rezultatih in načrtih za prihodnost, so

se pri ZKB-ju odločili, da bodo območno srečanje, ki tradicionalno poteka pred občnim zborom, predvajali

v živo prek streaminga v petek, 16. aprila, ob 18. uri. Redkokatera banka se je odločila za tako potezo. ZKB

pa se od nekdaj razlikuje od ostalih bank in zanjo je dialog s članstvom, v duhu vzajemnosti, eden izmed temeljev zadružne ustanove. Program območnega srečanja v streamingu predvideva predstavitev bilance 2020 in oris glavnih dogodkov, ki so označevali to posebno leto, nato bo še predstavitev letošnjih kandidatov za upravni odbor, sledila bodo navodila za letošnji občni zbor. V drugem delu pa bodo pristojni v živo odgovarjali na vprašanja članov, ki jih bodo le-ti lahko postavili preko whatsapp sporočila. ZKB TS GO vabi vse člane, da se ji pridružijo v petek, 16. 4. 2021, ob 18. uri, v streamingu na povezavi <https://www.zkb.it/sl/clani/obmocnasrecanja/>